

SEMNUL

MILIA

Apare sub egida **UNIUNII SCRITORILOR DIN ROMÂNIA**

An. XVII, Nr. 1 (65), 2015

Director: Paulina Popă

Apare sub egida

Uniunii Scriitorilor din

Romania și este finanțată

de Editura Emia

și Editura Paula

Realizator: Paulina Popa

Colectivul de redacție:

Christian W. Schenk

Melania Daniela Bădic

Stelian Gomboș

Muguraș Maria Petrescu

Gabriel Petric

Dumitru Tălvescu

Petru Ilie Birău

Revista este ilustrată cu fotografii
din arhiva Editurii Emia

Tehnoredactare: Ștefan Păiușan

Adresa redacției:

Editura Emia

Str. Mareșal Averescu, Nr. 20,

330011, Deva.

e-mail: office@emia.ro

www.emia.ro

ISSN: 1445-3060

ISSN 1454-3060

9 771454 306000

Cuprins

EDITORIAL

RADU CIOBANU

„... VIAȚA DE SCRITOR E AȘA CUM ȘI-O AȘTERNE FIECARE...”1

Antologia SEMNE

PASSIONARIA STOICESCU

POEME7

Cronică Literară

DANA MELANIA BĂDIC

LA ÎNCEPUT A FOST ... ROSTUL.....10

CONSTANTIN STANCU

UMILINȚA CEA DE TOATE ZILELE ȘI FERICIREA LA CORNEL13

Eseu

VIRRGIL DIACONU I

ARTE POETICE.....17

Prof. Drd. BIRĂU PETRU- ILIE

SIMBIOZE ARTISTICE ÎN COSTUMUL TRADIȚIONAL ROMÂNESC.....24

Stare de Dialog

ÎNALTPREASFINȚITUL PĂRINTE IOAN SELEJAN

„DESPRE SOCIETATEA DE ASTĂZI CARE NE ÎMPINGE SPRE O UTOPIE IMPUSĂ”29

Recenzie

STELIAN GOMBOȘ

CUVINTE PENTRU ÎNTĂRIREA ÎN DREAPTA CREDINȚĂ”35

MITROPOLITUL ANTONIE AL ARDEALULUI. RUGUL APRINS AL CONȘTIINȚEI

NEAMULUI de Nicholas Buda și Anastasia (Ana) Buda.40

GHEORGHE DRAGOMIR

CÂTEVA SPICUIRI, SUGESTII ȘI RECOMANDĂRI...” AUTOR: STELIAN GOMBOȘ44

Poesis

CONSTANTIN STANCU

POEME PE O FRUNZĂ DE CASTAN48

Jurnal

ȘTEFAN DORU DĂNCUȘ

JURNAL PROVIZORIU.....50

Proză

NINA CORDUNEANU

DUMINICA SUFLETULUI MEU.....53

RAUL CRĂCIUN

O CAFEA NEAGRĂ.....56

Traducere

DUMITRU ICHIM

POEME/POEMS59

LUCA CIPOLLA

VERSI TRADOTTI IN ROMENO XVII62

In Memoriam

PAVEL GĂȚĂIANȚU.....65

Autorii poartă întreaga responsabilitate a articolelor semnate.

RADU CIOBANU

„...VIAȚA DE SCRITOR E AȘA CUM
ȘI-O AȘTERNE FIECARE...”

*„...vulnerabilitatea literaturii actuale
vine din spiritul degradat al vremii,
alterat de superficialitate, mizerabilism,
consumerism, propensiunea spre persiflare,
ricanare, ironie malignă,
graba de afirmare nu prin lucrare,
ci prin „vizibilitate” cu orice preț.”
(fragment din interviu)*

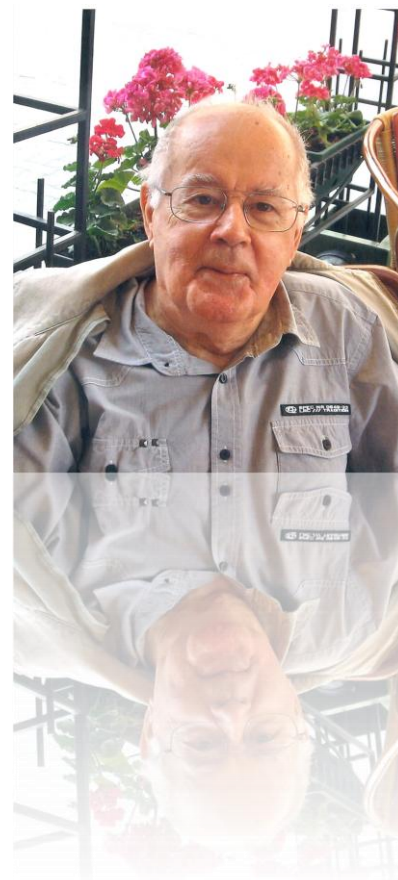
Dacă vorbim despre Radu Ciobanu, în spațiul cultural românesc, doar pronunțarea numelui domniei sale produce o bucurie literară, admirație și un deosebit respect.

L-am cunoscut pe romancierul Radu Ciobanu în urmă cu douăzeci de ani, atunci când sărbătorea, plin de viață și energii creative, o anumită vârstă. O văd și acum pe Valeria Stoian, directoare (atunci) a Bibliotecii Județene din Deva, preocupată ca evenimentul la care luau parte numeroși scriitori din vestul țării să se ridice la exigențele celui sărbătorit.

Radu Ciobanu este o marcă de seamă pentru literatura română. S-a născut la Timișoara în 8 martie 1935. Despre colaborările domniei sale la reviste importante de specialitate din țară, despre cărțile, numeroase și valoroase, și despre numeroasele cronicile literare semnate în reviste ne-ar trebui zeci de pagini pentru a scrie. De câțiva ani, domnul Radu Ciobanu s-a stabilit în Germania.

Paulina Popa: *Domnule Radu Ciobanu, vă mulțumesc că ați acceptat să fiți invitatul nostru la rubrica STAREA DE DIALOG. Pentru început vă rog să-mi permiteți să vă doresc multe bucurii literare și LA MULȚI ANI! Ce înseamnă pentru dumneavoastră depărtarea de România?*

Radu Ciobanu: Vă mulțumesc și eu pentru urări și pentru invitația prilejuită de această aniversare neverosimilă. Regret că trebuie să vă răspund cu o veste proastă: depărtarea de România a însemnat pentru mine un dezastru. Trebuie să repet ceea ce am spus și cu alte prilejuri: n-am plecat de plăcere, nici din motive politice sau economice, ci ca urmare a pierderii soției. Ea fiind înmormântată acolo, nu puteam rămâne singur, aici. Dar am pierdut astfel și casa, vreau să spun interiorul, intimitatea în care am trăit împreună, în

**RADU CIOBANU
LA 80 DE ANI**

*Redacția vă urează:
LA MULȚI ANI!*

perfect acord, 47 de ani, am pierdut și biblioteca pe care nu puteam s-o iau cu mine și căreia acum îi simt lipsa, am pierdut legătura directă cu viața literară din țară și așa mai departe. Altfel, nimic de zis, ar fi plăcut și reconfortant să trăiești într-o țară rânduie, în care totul funcționează ireproșabil, unde zilnicele scandaluri publice lipsesc - ce plictiseală, nu-i așa?! - escrocii sunt mai discreți și mai isteți, oricum mai puțini, infractori dovediți sau prezumtivi, purtați în cătușe pe uliți, în văzul lumii, ca în evul mediu, nu pot oferi aici spectacole pentru gură-cască și hienele de presă, câini de pripas sunt de neimaginat, iar gunoaie... nu se văd, nici se simt. S-ar zice astfel că lucrurile se echilibrează oarecum, confortul material compensând frustrările spirituale. Dar nu e tocmai așa, întrucât „omul - după zisa lui Isus - nu trăiește numai cu pâine...”

P.P.: *Poate colaborarea cu revistele literare importante din țară să compenseze dorul, dorul de limba română, așa legănată, cântată, cum o cunoașteți dumneavoastră din Banatul copilăriei?*

R.C.: Graiul bănățean e oricum disparent, nu-l mai regăsesc decât în amintirile mele. Revistele literare, da, lectura lor mă ajută să mă regăsesc oarecum acasă. Din păcate, colcăie și în paginile lor multă sămânță de scandal și resentimente inexplicabile, ajungând până la ură... colegială, irațională, și, în afară de asta, nu le pot accesa decât în formate electronice, iar asta îmi întreține o senzație de disconfort și frustrare. Ca să nu mai zic de faptul că, urmărind în prima oră a fiecărei dimineți presa din țară, apoi, seara, televiziunile, mă cuprinde un soi de deznădejde în fața degradării media, a valurilor de vulgarități și maltratări ale limbii române de către tot soiul de „jurnaliști”, „analisti” sau „comentatori” de strânsură, mai mult sau mai puțin obscuri, dintre care mulți sunt lipsiți și de o elementară ținută pe care o impune orice apariție publică, vin nebărbieriți, îmbrăcați șleampăt, ceea ce mi se pare o necuviință. Am văzut, bunăoară, un fost „consilier prezidențial” îmbrăcat în veston de costum peste un tricou roșu, inscripționat cu nu știu ce slogan... Nerespectându-te pe tine însuși, implicit nu-i respecti nici pe ceilalți. Un comentator pe care-l urmăresc totuși cu plăcere e Emil Hurezeanu, cu școala jurnalismului nemțesc, cult, informat, fluent, cu umor și bun simț, întotdeauna *comme il faut*. Un domn. Pasăre rară, care trebuie salută, când țara întreagă e plină de domni de butaforie, înțoliți de Armani, dar, vorba cronicarului, „pe dinafară pom înflorit, pe dinăuntru lac împuțit...” Se pare că de la distanța la care mă aflu, având perspectivă, contrastele astea sunt mai evidente. Dar adevărata lectură reconfortantă, cea care-mi întreține „tonusul”, e cea a cărților. Ele mă ajută să supraviețuiesc. Comand prin internet sau primesc de la prieteni din țară cărți minunate, care mă bucură prin reușita și frumusețea lor și mă stimulează să împărtășesc și cititorilor această nobilă bucurie. Fiindcă nicio bucurie nu-i deplină dacă n-o împărtășești cu cineva.

P.P.: *Acum locuiți în Germania, cunoașteți viața literară de acolo? Vorbiți-ne despre apropieri, diferențe...*

R.C.: Nu pot. Nu sunt la curent cu viața literară de aici. Întâi, pentru că, în afară de anumite cărți și de scris, foarte puține lucruri mă mai interesează. Și mai apoi, pentru că viața literară de aici, adaptată la consumerism și la rigorile marketingului, e de cu totul altă natură decât suntem noi obișnuți. E prea târziu să mă mai adaptez.

P.P.: *Ce a adăugat creației dumneavoastră, viața în Germania, ce note, ce valențe, ce putere?*

R.C.: În afară de cronicizarea nostalgiei casei rămasă pustie, a bibliotecii și a câtorva, puțini dar de calitate, prieteni, nu a adăugat nimic.

P.P.: *Sunteți autorul a peste treizeci de cărți *), proză scurtă, roman, literatură pentru copii, critică literară, eseu. Care dintre ele ar trebui așezată pe cel mai înalt podium? **

R.C.: Asta nu eu decid și nici nu am căderea să-mi plasez cărțile pe podium. Dar presupun că vă interesează la care dintre cărțile mele țin cel mai mult. Dacă e într-adevăr așa, cea mai reușită dintre ele mi se pare a fi *Nemuritorul albastru*, în ediția definitivă din 2012, cuprinzând și ceea ce apăruse inițial ca romanul *Vămile nopți*, care e , de fapt, continuarea *Nemuritorului*

albastru din prima ediție. E romanul meu cel mai complex ca problematică, dar, totodată, cel de care mă simt și foarte atașat afectiv, grație amintirii vremii când l-am scris, dar mai ales a verilor din etapa documentării, când am străbătut *per pedes*, împreună cu Nicoleta, toată Bucovina, din mănăstire în mănăstire, întâlnind priveliști superbe și oameni primitivi, deținători ai unor povești minunate. Au fost cele mai frumoase veri din viața noastră. Vedeți că am criterii foarte personale și fatalmente subiective de a-mi evalua propriile cărți.

P.P.: *Dacă ați putea relua viața de la-nceput, de unde ați relua și ce anume v-ar fi plăcut să fiți: profesor, medic, explorator.... orice, ori mereu același alergător de cursă lungă, care este romancierul?*

R.C.: În copilărie visam să devin medic și asta pentru că îl aveam model absolut pe fratele mamei, student medicinist și apoi medic, pe care îl adoram și-l simțeam mai curând ca frate decât unchi. Lui îi datorez și inițierea în muzică și poezie. L-am evocat în romanul *Arhipelagul*. Împrejurările au fost însă de așa natură, încât, până la urmă am urmat filologia. A contribuit la asta și consilierea prietenească a poezilor Lucian Valea și Anghel Dumbrăveanu care susțineau adevărul că, pentru un scriitor, esențial este ca talentul să fie stimulat, potențat și îmbogățit prin dobândirea culturii în regim sistematic, sub rigorile academice. Decisiv a fost faptul că îmi descoperisem adevărata vocație, dar o vreme am fost și profesor. După șapte ani însă, mi-am dat demisia din învățământ, nu pentru că mi-ar fi displicut profesiunea, ci fiindcă mi-am dat seama că nu poți sluji două iubiri. Dintre cele două, mai puternică a fost și a rămas până azi cea pentru scris. Astfel, din 1972, am devenit „scriitor profesionist”, cum ar veni, și îi rămân pe veci recunoscător soției mele pentru curajul de a fi acceptat acest risc. Nu regret și de-ar fi s-o iau de la început, tot asta mi-ar fi opțiunea, cu condiția s-o am și pe ea alături și să fiu plătit pentru munca mea, cum eram atunci. De aceea trebuie spus și că aventura aceasta - căci aventură a fost - nu era posibilă dacă „drepturile de autor” ar fi fost, precum azi, la noi, o vorbă goală.

P.P.: *Când ați înțeles că viața dumneavoastră va fi literatură până la final? Când s-a produs debutul?*

R.C.: Nu pot izola un moment anume, dar cred că perspectiva aceasta a început să se contureze odată cu debutul în revistă. Asta s-a petrecut în 1958, după ce am citit în Cenaclul Tineretului „Victor Vlad Delamarina”, de pe lângă Filiala U.S.R. din Timișoara, schița *Băiatu*. Era, de fapt, un portret literar al unui personaj real, din Hărtăgani, satul natal al bunicului meu matern, unde-mi petreceam vacanțe memorabile. Omul era pitoresc, un pripășit simpatic, toată lumea îi zicea Băiatu, nimeni nu știa care-i era numele real. Lucian Valea, comentând proza în ședința de cenaclu, l-a numit inspirat „un boem rural”. În fine, textul acela aducea atunci ceva nou, o nouă tonalitate, un „aer” deosebit în contextul proletcultist al vremii, și a fost acceptat cu entuziasm și publicat imediat în revista „Scrisul bănățean”. Când s-a produs apoi debutul editorial, la *Albatros*, în 1970, cu placheta de proză scurtă *După-amiaza bătrânului domn*, cred că perspectiva unei vieți care va fi literatură până în final era deja deschisă.

P.P.: *Se cunoaște faptul că vă exprimați părerile despre confrății scriitori în eseuri și cronici. V-ați desfășurat cu eleganță pe varii domenii literare. Cât de mare este responsabilitatea unui romancier față de cititorii săi? Dar a unui critic literar, cel care dă sentințe, și, de multe ori, poate determina cursul vieții literare a unui tânăr debutant? Privind din acest unghi, care sunt, în opinia unui scriitor remarcabil, așa cum sunteți dumneavoastră, vulnerabilitățile literaturii actuale?*

R.C.: Pentru scriitor, responsabilitatea e aceeași, indiferent de specia literară pe care o cultivă. Primul care a dat expresie acestei convingeri în cultura noastră a fost Miron Costin, atunci când a spus, nu fără un discret orgoliu, care e cel al omului conștient de valoarea sa: „Eu dau samă de ale mele toate, câte scriu.” Sigur că răspunderea e cu atât mai mare cu cât te pronunți asupra scrierii unui debutant. În privința aceasta, debutanții au de multe ori neșansa de a fi „escortați”, cum se zice acum, de „binevoitori”, când ideal ar fi să fie întâmpinați de comentatori neutri, onești și obiectivi, fără implicări emoționale. Aceasta ar fi una dintre vulnerabilitățile literaturii actuale,

care-i afectează nu numai pe debutanți. Fiindcă, altfel, vulnerabilitatea literaturii actuale vine din spiritul degradat al vremii, alterat de superficialitate, mizerabilism, consumerism, propensiunea spre persiflare, ricanare, ironie malignă, graba de afirmare nu prin lucrare, ci prin „vizibilitate” cu orice preț. Iar un alt punct vulnerabil îl creează critica malonestă, de cumetrie, de gașcă, de troc, care contribuie la tot mai profunde confuzii a valorilor, începută în comunism.

P.P.: *Vă cunosc a fi un iubitor al „turnului de fildeș” acolo unde se nasc marile valori, ce credeți despre tot marasmul unui marketing, din ce în ce mai agresiv, pe care trebuie să-l parcurgem (turnee, călătorii, întâlniri...) pentru a reuși să promovăm valorile? Să revină asta editorului, scriitorului ori unui eventual impresar literar?*

R.C.: O parte a întrebării Dv. ține de temperamentul fiecăruia. Sunt colegi cărora le place să-și promoveze cărțile, se angajează în turnee, în lecturi publice etc. Eu nu agreez turneele promoționale și detest lecturile publice, fiindcă socotesc absurd să scriu o carte pe care s-o citesc apoi altora cu voce tare ca să-i conving s-o cumpere... Gândesc că lectura, cu atât mai mult când e vorba de poezie, e un act de domeniul intimității, ca rugăciunea. Pe scriitor e aproape întotdeauna preferabil să-l citești decât să-l vezi în ipostază de cabotin. O chestiune de o cu totul altă natură e cea a marketingului și impresariatului literar, de grija cărora scriitorul ar trebui să fie scutit, pentru a se putea dedica în liniște lucrării sale. Un impresar onest, prieten, competent, cointerestat, poate deveni astfel providențial. De unde să-l iei? E o specie încă de neimaginat la noi.

P.P.: *Care credeți că ar fi motivul pentru care ratăm mereu Premiul Nobel pentru literatură? Faceți portretul moral și intelectual al unui scriitor român care ar putea lua acest premiu.*

R.C.: Chiar considerați că Premiul Nobel poate fi o preocupare serioasă? Personal, nu mă interesează chestiunea. El nu prea mai are nicio legătură cu statutul său inițial. Funcționează și aici conjuncturi, relații, intrigă, contexte față de care noi suntem, cum întotdeauna am fost, niște defazați. După părerea mea, singurul scriitor român care ar corespunde criteriilor inițiale, neperversitate, ale Premiului Nobel, ar fi Lucian Blaga.

P.P.: *Pentru că tot am vorbit despre premii, cum vedeți această instituție la nivel național? Ce reprezintă un premiu pentru un scriitor?*

R.C.: De toți râvnite, premiile, mereu contestate. Ei, nu chiar de toți. Mai sunt și inși bizari, lipsiți de vanități, capabili de detașare, conștienți de structura de cele mai multe ori conjuncturală și vremelnică a oricărui premiu. Dar până și aceștia – trebuie spus – se bucură când se surprind laureați. E o satisfacție, mică, mare, după caz și firea omului, care poate îndreptăți conștiința propriei valori și nașterea orgoliului. Să nu fim ipocriți: cine nu se bucură de un premiu? El poate – tot după caz – conferi sau consacra un prestigiu, după cum – când nu e doar o treabă de „diplomă”, ci realmente serioasă – îți poate oferi un răstimp de relaxare financiară. Partea proastă e că uneori bucuria și dorul de vizibilitate sunt atât de peste poate, încât laureatul acceptă premiul ori de unde ar veni, chiar și când emitentul este el însuși lipsit de prestigiu, de nu cumva de-a dreptul dubios. Cunosced colegi chinuți de vanitate, în al căror CV se înșiruie liste de câte treizeci de premii obscure, de care nimeni n-a auzit și mă întreb la ce i-or fi folosind? Sau, în cazul altora, care *sunt conștienți* că au fost laureați prin eficiente mișculății de culise, mă întreb ce gust poate avea o astfel de bucurie născută din impostură?

P.P.: *Trăim într-o vreme în care cărțile apar pe bandă rulantă. Se publică mult. Uneori, de valoare îndoielnică. Câteva cuvinte despre avalanșa de tineri scriitori din care mulți se pierd în neant sau în marasmul propriilor vorbe.*

R.C.: E foarte greu azi pentru tinerii realmente talentați, deoarece sunt excedați de maculatura aluvionară, elogiată prin reviste precare și nu numai acolo. E suficient să ai suma necesară ca să-ți editezi una, două, nouă cărți și să devii scriitor, ba chiar și membru al U.S.R. Totul e posibil. Șansa scriitorului la început de drum stă în a fi descoperit de un critic profesionist care, prin definiție, ar trebui să fie și corect.

P.P.: *Sunteți la vârsta la care, cu siguranță, aveți ce împărtăși tinerilor scriitori. Ce ați putea să le spuneți despre viața de scriitor?*

R.C.: Nimic altceva decât că viața de scriitor e așa cum și-o așterne fiecare în funcție de caracter, de sistemul său de valori și de cultura pe care s-a învrednicit s-o agonisească. Talentul fiind, desigur, presupus...

P.P.: *Ce proiecte sunt acum pe masa de lucru a romancierului Radu Ciobanu?*

R.C.: Romancierul R.C. nu mai are proiecte. Idei de roman ar mai avea în minte, dar nu mai are curajul de „a le pune în operă”. Un roman e o treabă de cale lungă și laborioasă, pentru care s-a făcut târziu. Cum ziceam însă, mă bucur să citesc și să comentez cărțile colegilor mei și, în paralel, să duc mai departe jurnalul pe care-l țin de prin 1966 și de care nu știu ce se va alege...

P.P.: *Vă mulțumim pentru bunăvoința de a fi împreună pentru câteva momente literare. Un gând pentru cititorii revistei „Semne-Emia”?*

R.C.: Mi-a făcut plăcere să ne reîntâlnim la o parolă după o seamă de ani pe care ezit să-i număr. Iar cititorilor dumneavoastră le doresc să afle întotdeauna un prilej de bucurie în paginile revistei pe care cu pasiune și tenacitate vă străduiți s-o țineți în viață în vremuri nu tocmai prielnice adevăratei culturi.

Interviu realizat de PAULINA POPA,
martie, 2015

*) **Bibliografia Radu Ciobanu:** *După-amiaza bătrânului domn*, proză scurtă, Ed. Albatros, București, 1970; *Crepuscul*, roman, Ed. Eminescu, București, 1971; *Zilele*, roman, Ed. Albatros, București, 1972; *Treptele Diotimei*, roman, Ed. Eminescu, București, 1973; *Dreptul de a începe*, roman Ed. Eminescu, București, 1974; *Povești pentru trei seri*, proză pentru copii, Ed. Facla, Timișoara, 1975; *Nemuritorul albastru*, roman, Ed. Eminescu, 1976; *Ultima vacanță*, roman, Ed. Albatros, București, 1977; *Vămile nopții*, roman, Ed. Albatros, București, 1980; *Linia și sfera*, roman, Ed. Militară, București, 1982; *Heralzii*, roman, Ed. Albatros, București, 1983; *Călărețul de fum*, roman, Ed. Militară, București, 1984; *Casa fericirilor*, roman, Ed. Cartea Românească, București, 1986; *Arhipelagul*, roman, Ed. Facla, Timișoara, 1987; *Roata lumii*, roman, Ed. Militară, București, 1988; *Crepuscul*, ediția a doua, Ed. Helicon, Timișoara, 1992; *Mic dicționar de cultură religioasă*, Ed. Helicon, Timișoara, 1994; *Călărețul de fum*, ediția a doua, Ed. Eminescu, București, 1994; *Dicționarul rostirilor biblice*, Ed. Helicon, Timișoara, 1996; *Jurnal 1980-1984*, Ed. Amarcord, Timișoara, 1999; *Mic dicționar de cultură religioasă*. Ediția a doua, revăzută. Ed. Emia [Dicționarele Emia], Deva, 2003; *Țărnuțu târziu. Jurnal 1985-1990*. Ed. Emia, Deva, 2004; *Steaua fiecăruia*, roman, Ed. Excelsior Art, Timișoara, 2004; *Europa din noi*, Ed. Excelsior Art, Timișoara, 2008; *Recurs la rațiune*, Ed. Excelsior Art, Timișoara, 2011; *Nemuritorul albastru*. Ediția a doua adăugită, definitivă. Ed. Excelsior Art, Timișoara, 2012; *Călători și călătorii*, Ed. Excelsior Art, Timișoara, 2013; *Între dezastre și miracole*, Ed. Excelsior Art, Timișoara, 2014; *Arhipelagul*. Ediția a doua. Ed. Limes, Cluj, 2015. **În colaborare:** Radu Ciobanu & Peter Freund, *Dialog peste Atlantic*, Ed. Emia [Confident], Deva, 2006; Ediția a doua adăugită, Ed. Bastion, Timișoara, 2010.

Lectură publică la Colegiul Național *Aurel Vlaicu* din Orăștie.
Radu Ciobanu și Paulina Popa (2005)

Iv Martinovici, Nicoleta și Radu Ciobanu
la Festivalul Internațional de Poezie – EMIA, Deva 2001

PASSIONARIA STOICESCU

POEME

Altceva printre semne

Să apari după primul dorit
e un eșec drapat în victorie
ascunzând neîndemânatic
dar cu glorie
acea singurătate pe care
însuși Tatăl nu și-a rezolvat-o...

A fost primul semn al plictisului
după chipul și asemănarea Sa,
prima palmă pe obrazul
trufaș al Hybrisului
aprinzând rece stea...

Din închisoarea țărâni
n-avea cum să se zămislească
o ființă liberă,
din cușca unor coaste rigide
n-avea cum să se rupă una,
să se poată naște din ea
o făptură care să se bucure
și de foc și de nea...

*

Durere,
de la început durere și chin
sub copacul umbros
al Binelui și Răului,
sub trunchiul divin...

Ah, și nici mărul acela
cu fructe ca niște sâni
n-a fost cum trebuia
păzit de divinele mâini...

Tot ca să nu se plictisească
de-atâta cărnoasă singurătate,
mărului – dulcelui lui foișor,
Domnul i-a dat viermele
drept locuitor

Şi pe el
fericirea dintâi
a trăitului în rai
l-a crescut, vai,
într-o lună
cât pe alţii într-un an
şi şarpe s-a împlinit...

Totul a fost îngăduit
ca Tatăl să nu se plictisească,
nici Fiul,
nici Coasta cerească,
nici Mărul,
nici Viermele...

*

Într-o spirală de noapte şi zi
fiecare i-a oferit celuilalt
prin răsucită meşteşugire
darul pedepsitor
al lui A fi...

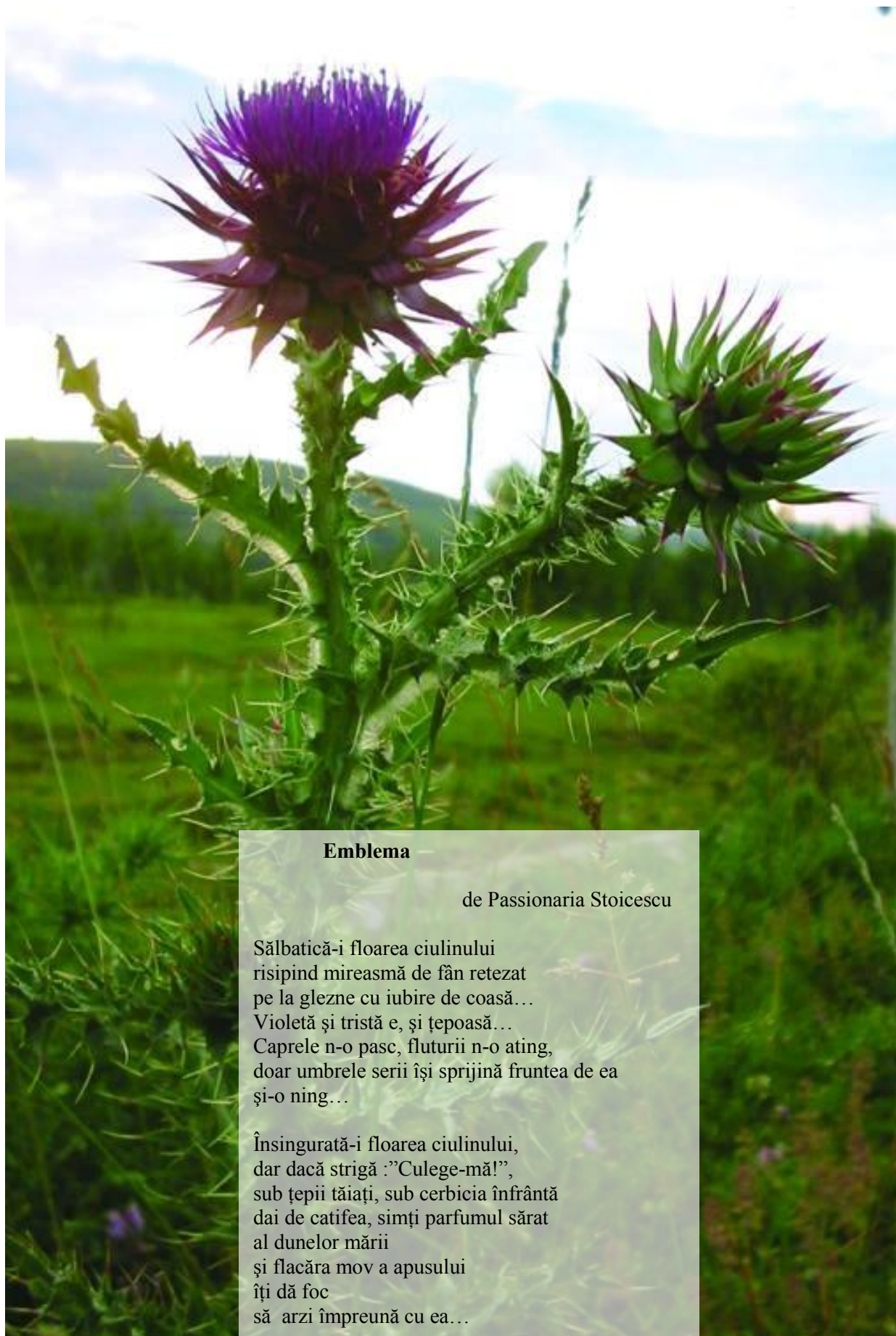
Poate de-aceea Natura e mută
- o muţenie de o adâncă tristeţe –
neizbutind niciodată să mă înveţe
t ă c e r e a
în care cuvintele să mai poată să-nsemne
altceva printre semne,
uite/răstălmăcite/trunchiate
ale primordialului înscris...

Primul gest interzis!

*

De-atunci tot ce nu trebuie
şi nu se poate face
are-n rotund viermele,
iluzia lui “vino-ncoace!”

Şi doar închipuirea de libertate necuminte
mă tot duce spre Moarte-nainte,
iar pedeapsa din care nimeni
n-a-nvăţat şi nu-nvaţă
e neştiuta/aflata,
superba/infecta
greşeală numită Viaţă.

Emblema

de Passionaria Stoicescu

Sălbatică-i floarea ciulinului
risipind mireasmă de fân retezat
pe la glezne cu iubire de coasă...
Violetă şi tristă e, şi ţepoasă...
Caprele n-o pasc, fluturii n-o ating,
doar umbrele serii îşi sprijină fruntea de ea
şi-o ning...

Însingurată-i floarea ciulinului,
dar dacă strigă :”Culege-mă!”
sub ţepii tăiaţi, sub cerbicia înfrântă
dai de catifea, simţi parfumul sărat
al dunelor mării
şi flacăra mov a apusului
îţi dă foc
să arzi împreună cu ea...

DANA MELANIA BĂDIC

LA ÎNCEPUT A FOST ... ROSTUL

Să dai din ce NU ai.

Nicolae Steinhardt

Cornel Constantin Ciomâzgă,
Se întorc morții acasă,
Editura Cartea Actuală 3C,
Colecția „Literatură și artă”,
București, 2014, 319 p.

Ce să rostesc despre toate lucrurile coborâtoare din **împărtășirea** cu acest text și ce să așez (*cu un suspin*, cum ar fi spus domnul profesor Slușanski) sub semnul tăcerii? De câtă brevilocvență să fiu în stare fără să mă aștepte iremediabil riscul sărăcirii? Și cum să mă rezum la a lua în discuție detașat, în termeni extrem și de exacti, numai virtuțile ce țin de axa lui sintagmatică (planul expresiei)? Și cum o opțiune rămâne o *opțiune*... cer îngăduința de a zăbovi în dreptul sacralității cărții, în dreptul **inimii** ei, așadar în dreptul palierului semantic (unde se ascund profunzimi acute, incandescente, candid, radioase, ireductibile însă, dar și atât de albe și de înalte înțelesuri teologice).

Un dar de întâlnire cu această a Cornel Constantin grație acestui text de o Ax ordonator al cărții, (*Coloseni 3, 4*) și **13, 10**), singura forță în care separă viața veșnică **pogorătoare a lui** cunoaște dinainte *manikos eros*, cum o iubirea Lui putea face (stare contrară prin cazul torționarului Petre antimodel, *golul* ce certificându-i mereu schimonositoare și spunea părintele profesor esențe!) care, cutremurat, și va reface scena ce a fără revendicări (și va fi existență din ce în ce mai esență solară). Fiindcă, așa cum spunea părintele Nicolae de la Rohia, Dumnezeu dă *împărătește, în bloc, nefragmentat, nedrămuț, necântărit, netrecut prin sistemele noastre enumerative și măsurătoare*. Mai apoi **a iubirii ascendente a omului. A iubirii de oameni**

neprețuit a fost pentru mine doua *lucrări* a scriitorului Ciomâzgă. Am avut parte sublimă lecție. **A IUBIRII. legătură a desăvârșirii împlinire a legii** (*Romani* măsură să învingă pragul de această viață. **A iubirii Dumnezeu** (pentru care a înseamnă a iubi dinainte, numea Cabasila). Numai posibilă această *metanoia* definiție suficienței) în (până la un punct un învecinează preaplinul strălucirea, o menajerie duhnitoare; răul însă, cum Galeriu, nu ajunge la va trece de vămile pătimirii premers abisului, uimit, condus spre trepte de ridicate pentru a deveni

(Nu-și va urî vrăjmașii cel ce pricepe că nu-s vrăjmași, ci niște prieteni neînduplecați - Sfântul Nicolae Velimirovici cf. *Se întorc morții acasă*, p. 217). **A iubirii pentru România**, deopotrivă loc al indigenței și al mântuirii. **A iubirii pentru români**. Fiindcă adesea autorul vorbea cu părintele Gheronda Filip *despre ce se întâmplă în lume cu lumea, în România cu românul și, mai cu seamă, în român cu România* (p. 146).

O iubire ce face posibilă întoarcerea chipului la arhetip. Dar dumnezeiesc și îndumnezeitor prin care omul se poate împărtăși real de firea arhetipului care este iubire (*I Ioan 4, 16*), devenind astfel *divinae consortes naturae*. Și pentru că uneori, vorba domnului Paler, măsura unui om poate fi dată de chiar lipsa lui de măsură... aș spune că tocmai acest **a iubi fără măsură** ne-a fost dăruit.

Un text (absolut neîncadrabil!) de o ireală vitalitate, un text aflat sub semnul lui *esse* - ontologie ierarhizată, esențializată, pură, bloc verde... *de gheață*, templu încuiat pe dinăuntru și tulbure, mozaicală statuie de jăritic într-un antinomic împreună, un împreună care siderează. Ospăț al însumării (dintr-o pluralitate de perspective) într-un cuptor alchimic al totalității. Un **text-schimbare la față** febril-spectacular în alt plan decât al măsurii estetice (alta este altitudinea la care el aderă!). Un text-mod de a fi (*rara avis!*) de un tulburător travaliu. Text saturat de semn, text-conștiință morală devenită orgă a prisme pe măsura sufletului-fântână și reper gravitațional al unor infinite posibilități de interpretare intertextuală. Care ne impune cerința de a fi simultan cerc și pătrat, de a-i vedea fața și adâncul, muzica și schema. În care asistăm la antiteza (realizată cu o incredibilă agerime!) - morală, nu ființială! - între omul firesc (*care nu primește cele ale Duhului, fiind pentru el nebunie* - *I Corinteni 2, 14*) și omul duhovnicesc. Între răul fizic (pe această cruce de carne și oase se dă totuși lupta cu zilnicul trai *schizotim*, ca să folosesc un termen întrebuințat mai rar) și răul moral. Între Dumnezeu și Mamona (înțelegând că toți cei ce se află la mijloc aparțin, prin veșnicia semnelui, tot răului!). Și în care proiecțiile telurică și uraniană ale condiției ontologice parvin față către față, iar configurațiile diferite ale elementelor nu există decât pentru a acredita supremația luminii. Toate se desfășoară într-o durată-orizont de așteptare și de trăire. Un text în care, în chip ziditor (puțin spus!) pentru cititor, secvența narativă (sau doar un "semiton" al ei) se bucură de **un anume corelativ**. Să exemplificăm (pagina 36):

** Am înțeles atunci cu adevărat ce este spaima, blestemul păcatului, al urgisirii și al morții.
Nu mai aveam scăpare. Am simțit totuși un îndemn așa... ca un fior cald și
atunci am strigat: Doamne, scoate-mă de-aici!*

** Auzi, Dumnezeule, glasul meu când mă rog Ție; de la frica vrăjmașului scoate sufletul meu.
(Psalmul 63, 1)*

Sau (pagina 65):

** Astăzi, precum se și vede, acesta este chiar tragismul umanității: comunitatea fără comuniune! Și planurile lui Sarsailă au devenit în sensul acesta tot mai perfide. Nu se mai străduiește azi ca lup să se insinueze undeva în turmă luându-și doar chip de oaie, nu, ci în însuși păstor se deghizează adesea spre a duce turma întreagă ofrandă haitelor de mult hămesite.*

** Căci, atunci când se ridică sus oamenii de nimic, nelegiuirii mișună pretutindeni. (Psalmul 11, 8)*

Am primit acest dar în contextul septic al zilelor noastre, zile în hiat, tensionate, nefericit-subțiri, zile în care aproape nimic nu se mai poate colora binefăcător. Zile ale chenodoxiei (*Chenodoxia asta este slava deșartă, în limbajul curent, sau vanitatea. Patimă de căpetenie și sursă a nenumăratelor boli sufletești* - p. 94), în care celor mari le sunt elogiate și faptele mici, iar celor mici le sunt ignorate lucrurile mari (p. 263). Zile ale arghirofiliei și ale reconstrucției denigratoare prin cuvânt. În care credința (așa se întâmplă când răul tot devine din ce în ce mai elocvent ca binele!) a ajuns să fie despărțită de gnoză. Zile în care cu ne iubirea și nemângâierea îi vedem prea bine, cum spunea același părinte Nicolae Steinhardt, *pe alcătuitoarii iadului nostru... Vedem toate paiele din ochii lor, până la firicelul pe care natural ar fi fost ca mărunțirea să-l fi apărut de furia noastră detectivă. Le urmărim necruțători, neobosiți, nesățioși toate gesturile, în nădejdea că vom surprinde greșeli, păcate, turpitudini de care să ne înfiorăm, dobândind astfel dreptul să începem a striga cu glas înalt și a dezlănțui oprobiul public împotriva lor. Ori măcar niscaiva obiceiuri, manii, tabieturi în temeiul cărora să-i putem face de râs și de ocară. Le aflăm cu exactitate contabilă abaterile toate, încă și nevinovatele - micuțe, neînsemnate - devieri de la normă, ne sprijinim pe acest simț al văzului, pe această acțiune scrutătoare a privirii vigilența noastră neadormită și vrăjmașă, o folosim spre a ne alimenta și împropăta ura, scârba, zavistia și apoi a statornici un fundament moral și obiectiv propensiunii noastre fierbinți către delațiune și făurirea atât de plăcutului și mereu savurosului, ineputabilul desfătător spectacol al suferinței prăbușirii și pieirii apropielui nostru (Dăruind vei dobândi).*

Nu știu dacă vor exista cititori care vor pune sub semnul întrebării veracitatea poveștii sau existența celor două personaje, Gheronda Filip și Petre, personaje care se vor confrunta în date pentru ele apriorice (încă o dată se dovedește faptul că nu de noi depinde soarta sintactică a lui *cine* cât să rămână neîmpuținat rostul acestei înnoiri prin *moarte*). Însă, chiar dacă asta se va petrece, nu va avea nicio relevanță. Pentru că despre lucrarea *Se întorc morții acasă* nu se va putea *bârfi*. Niciodată. Iar dacă totuși vor exista lecturi pe *neecuație* (nu am spus că *neecuația* nu trebuie pătrunsă!)... nu vor reuși să o împuțineze irațional, transformându-i noblețea într-o searbădă suficientă. Cuvintele-*șoaptă profundă* (cum spune autorul) aparțin unui sistem lucrat în spirală, unui univers aerian și subteran încremenit în mister. Și pentru că (am această certitudine!) la capătul lecturii o *metanoia* se va fi înfăptuit cu fiecare dintre cititori. Și fiecare dintre ei va fi înțelese că inima, primul organ cu acces la Logos (cum spunea Sfântul Grigorie Palama), este cea care, în consecințe ultime, ne definește (*Orice ar gândi și orice-ar spune oamenii despre noi, în realitate noi suntem astfel cum ne vede Dumnezeu* - Avva Teognost cf. *Se întorc morții acasă*, p. 231). Avem încă șansa de a trăi frumos, în *curăție cu lucrurile și cuvintele* (așa scria într-o rugăciune, dacă îmi aduc aminte bine și mintea mea nu-i încă strabică, cred, a zilei de joi) și cu semenii noștri. De a fi OAMENI. Din plin și cu simplitate. De la o Sfântă Liturghie la alta.

Eu voi continua să cred cu ardoare în acest text-frison, sacerdotal, dar de iubire răvășitor-fericitor-cathartic și în timpul care, în chip esențial, îi este propriu.

UMILINȚA CEA DE TOATE ZILELE ȘI FERICIREA LA CORNEL

Cornel Nisteaⁱ marchează peisajul literar cu romanul *Întâlnirile mele cu Orlando*ⁱⁱ, un roman solid, serios, care aduce o tușă importantă în ce privește viața intelectualului român înainte de anul 1989, un an de referință și pentru scriitorii din România.

Sunt puse în lumină destinul artei și al artistului, legătura cu divinitatea, cu oamenii, cu natura. Se face o paralelă între artistul care trăiește în mediu catolic, specific unei părți a Europei și artistul care trăiește într-un mediu ortodox. Romancierul insistă pe tema iubirii ca legătură importantă a existenței, între necesitate și realizare. Iubirea este lentila prin care viața se vede potențată, viața prinde contur, sens, dramă. Relația bărbat-femeie, mai ales în mediul artistic, pare a fi esențială pentru că declanșează energii nebănuite.

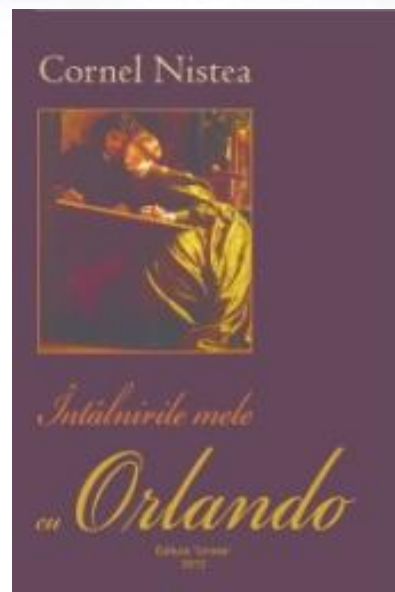
Romancierul știe și poate să realizeze atmosfera vieții în sine ca viață, trăirile personajelor sunt reale, necesitățile omului sunt clar definite, forța sa este pusă în lumină. Rezultatul, însă, depinde de societatea în care trăiește artistul, strict determinat în timp și spațiu.

Romanul tratează viața artistului în perioade dificile din istorie când arta pare a fi uitată între necesitățile sociale și jocul puterii în câmpul magnetic al destinului.

Temele pe care le ridică romancierul sunt profunde, esențiale și mereu actuale, pe de altă parte. Există o fantă în istorie când lucrurile trebuie spuse pe nume, se definesc și devin mai clare. Cornel Nistea este un lucid, vede trecutul prin perspectiva viitorului, unele teme vor fi mereu actuale, contextul va fi altul, deschiderile altele, oportunitățile sub o altă dimensiune.

Cornel Nistea pune în balanță, lucru cel mai important, comunicarea artistului cu lumea fie prin imagine (Orlando), fie prin cuvânt (Horațiu). Aici se centrează tensiunea romanului. Scriitorul comunică prin cuvinte, modul de înțelegere a operei scrise este mai complex, mai dificil, romancierul pare angoasat, tracasat de neputințele sale, de geloziiile sale, de lipsa de înțelegere a celorlalți. Pictorul comunică prin imagine, imaginea vrăjește lumea, declanșează vitalitate în jur, femeile par atinse de farmecul stârnit de culoarea care formează un destin.

Romancierul visează la o artă angajată, opera sa ar trebui să reflecte lumea așa cum este, să nu înfrumusețeze, să fie oglinda adevărului. Pictorul este un estetic, peisajul, nudul, tabloul care picură frumusețe de dragul frumuseții atrage ochiul, mintea, trupul. Pictorul nu se complexează, pictează nuduri pentru că este divin, lumea a fost creată frust, iar

trupul femeii reflectă frumusețea și perfecțiunea creației, în background este creatorul. Femeile acceptă (și asta într-o epocă dificilă) să pozeze, indiferent de starea socială în care se află pentru că sunt vrăjite de ideea eternității: peste ani lumea va ști că **ea** a fost **modelul artistului**. Un gând din copilăria lumii, modelul care trăiește prin opera artistului. Motivațiile țin de orgoliul feminin, uneori cu argumentele credinței, ipocrizia pare a fi semnul acceptării paradisului pierdut: trupul este templul Duhului Sfânt.

Romanul începe cu un moto: „Iubirea este singura aducătoare de fericire pură.”

Textul este preluat din **Bergson**, acțiunea romanului se focalizează pe această perspectivă, mereu istorică și anistorică. Artistul căuta iubirea pentru că este călător spre fericirea pură. Dacă resorturile sunt declanșate, găsirea ei în starea pură, pare o problemă intangibilă pentru artist. Și, iată, iubirea este cea care dă forță omului și în special artistului, îl maturizează prin suferință.

Acțiunea are ca prim plan iubirile în paralel, în oglindă, ale lui Horațiu – romancier, în principal și Anamaria, apoi Orlando – pictor și Diana. Cupluri simetrice, văzute din unghiuri diferite. Preocupările femeilor sunt în sfera intelectualului, respectiv psihologie și artă, acest lucru face acțiunea mai interesantă, mai palpitantă din punct de vedere spiritual. Aceste cupluri dinamizează acțiunea, tensiunea dintre iubirea ideală așa cum o dorește Horațiu Codru și iubirea carnală, frustă și pragmatică așa cum o trăiește Orlando, se materializează în lungi dialoguri, reflecții, acțiuni impulsive și realitatea care le limitează mereu.

„Eram gelos pe relația lui cu Diana, în mintea mea se crease un adevărat complex al unui incest, dar mai era și altceva, poate dorința ascunsă de-a mă afla măcar o vreme în locul lui și nu-mi puteam deloc potoli ticăloșia asta mizerabilă. Dar oare relația mea cu Anamaria ce era? Nu era oare bazată tot pe nimicnicie? Nu, nu, era altceva! Și-mi părea așa de rău că îndrăznisem să gândesc o asemenea aberație. Ei, nu, relația mea cu Ana era deasupra tuturor mizeriilor, se afla într-un Eden și acolo nu-o puteau atinge răutățile, gelozii de niciun fel.”

Pictorul instituise un adevărat **ritual** pentru a atrage și a picta femeile în atelierul său de boem, atingerile devin argumente pentru o estetică a frumosului. Epoca, însă, vrea altceva: imagini frumoase, peisaje la mare...peisaje din natura patriei, portretul sănătos al muncitorului, ale femeii mature... Fiecare își va avea premiile lui - pare să fie mesajul, uitând că vremurile trec, epoca se schimbă, oamenii dispar, noi personaje apar în planul secund, apoi în prim plan.

Romancierul se dorește un apărător al adevărului, titlurile romanelor sale sunt sugestive: *Destine, Mizeria, Umiliința cea de toate zilele...* Frica de scris este sinonimă cu frica de moarte, dar rațiunea vieții este de a se realiza ca artist depășind condițiile subiective momentane care apar inerent în viața cotidiană. Tangențial se pune problema relației cu Dumnezeu, mai ales în perioada în care romancierul se afla la Praga într-un studiu aprofundat despre condiția umană în comunism.

Romancierul, ca personaj important, visa la o viață împlinită alături de Anamaria, timpul petrecut în Cehoslovacia (stat unic în perioada comunistă) îi va dovedi contrariul, va trăi o frumoasă perioadă de dragoste alături de Katerina, fiica unor demnitari comuniști care locuiau acolo. Experiența este unică, Horațiu descoperă o altă lume, ar putea să evadeze în lumea liberă dar rămâne prins în plasa subtilă întinsă de sistemul comunist în viața artistului. Nu poate evada, sistemul era mai puternic prin jocul politic, prin tehnici de manipulare, supraveghere, testare... Faptul că, la un moment dat, *Radio Europa Liberă* îi face public un fragment din romanul său, în loc să-l aducă aprecieri, este privit cu suspiciune, devine inamic. Orice faptă a sa pare un element într-un joc ciudat al sistemului de putere comunist care tindea să controleze totul, viața intimă dispărea, omul părea o piesă într-un puzzle dinainte anunțat... Viața îl va împinge într-un spital de boli nervoase, marea evadare devine marea rătăcire, sistemul pune o pecete irepetabilă pe conștiința artistului: **nebun...** O întâmplare îi va permite evadarea la ... Paris, e jocul marilor puteri în care individul este captat până la anihilare...

Cornel Nistea reușește să descrie perioada grea din netimpul comunist, privațiunile cetățenilor, dramele scriitorului, compromisul zilnic care devenise mizerie morală, o lumea fără Dumnezeu. Într-un fel autorul reușește o sinteză a epocii, lăsând deschisă oportunitatea unei viitoare analize a vieții artistului după anul 1989 în România și temele par a fi extraordinare: ce mai înseamnă nudul într-o lume a pornografiei, dar dependența artistului de sistemul de putere și de jocul pe piața liberă a artei, dar impactul informației în viața de zi cu zi, apoi diferențele dintre indivizi...

Întâlnirile romancierului cu Orlando sunt ocazii de a emite idei, stări, definiții, concluzii, neliniști, concluzii incomode.

„- Bine, Horațiu! Hai să vorbim atunci despre ce-i acela succes. Ai hoinărit prin lume, ai sedus femei, ai scris romane. Ce bine mai mare ți-ai putea dori. Apoi îți mai spun ceva: Succesul e o chestie absolut înșelătoare, care adeseori provoacă victime. Trebuie să fii un om fericit că n-ai avut experiența celor care au trăit succesul totdeauna efemer și iluzoriu. Ce să-ți spun, după ce un artist are succes, cum acesta îl părăsește, trăiește o dramă de neimaginat, pătimește mult mai tare decât cei care n-au avut succes de-a lungul timpului, dar și l-au dorit.”

Interesante sunt dialogurile romancierului cu iubita sa Anamaria, o intelectuală de rasă, detașată, realistă, care se va realiza altundeva, înțelege epoca, se desprinde din plasa ideilor fabricate de propaganda comunistă. Dar și *întâlnirile* lui Horațiu cu alte persoane importante ale vremii sunt interesante, incitante și declanșează stări spirituale de excepție, ca o fractură în sistemul politic al epocii, o fantă prin care se zărește epoca în toată goliciunea ei (nud-ul vremii).

Cu toate acestea, Horațiu, până la un moment dat, este un ales al destinului (titlu de roman) beneficiază din plin de beneficiile sistemului, dar nu reușește să se împlinească, ajunge matur fără familie, copii... Iubirea este o iluzie în epocă, o năluca... Este aici și drama artistului căzut în capcana întinsă de sistem pentru cei care îndrăznesc să viseze și să caute esențele...

„Creatorul de artă e un însingurat ce-și trăiește drama fără să se poată vindeca vreodată de iminența eșecului” – iată o idee despre destinul intelectualului într-o lume căzută din miracol...

„...am după mulți ani prilejul să mă întâlnesc cu Dumnezeu și nu știu ce să-i spun.” – Drama artistului în fața eternității pure...

„...omul poate fi fericit fără a fi negreșit creator de mari valori...” – O temă incitantă pentru un psiholog.

„...omul are datoria să încerce să fie fericit?” – Întrebarea care macină conștiința scriitorului.

„Ti-am citit ultimele capitole despre *Reacțiile întârziate* și-am descoperit acolo o analiză dintre cele mai originale asupra nepăsării și trândăviei sociale...” – Gânduri interzise într-o lume captivă.

„Nu mă tem de nimic altceva mai mult decât prostie. Nu-i o noutate că ne ascundem de oamenii ignoranți și răi.” – Instinctul de apărare într-o societate bolnavă.

„Lașitatea omului de rând.” – O direcție imposibilă în epoca dictaturii comuniste pentru intelectual.

O altă temă interesantă într-un sistem social închis: „Disertație despre lene, lașitate și trădare.”

Cornel Nistea a fost în atenția criticiiⁱⁱⁱ și este privit ca un important romancier. Tudorel Urian notează: „Bruscarea unei conștiințe prin revelația produsă de o schimbare radicală și ireversibilă, petrecută în planul cotidianului, devine astfel leit-motivul povestirilor lui Cornel Nistea. Această iluminare de conștiință este întotdeauna dublată de o trăire emoțională foarte înaltă. De altfel, afectivitatea este simțul la care apelează în primul rând Cornel Nistea, scrierile sale fiind, din acest punct de vedere, apropiate de poezie. Ca și în cazul poezilor, la autorul în discuție scriitura este, în același timp, revelație și trăire afectivă a acelei revelații.”

Romanul reușește să fixeze esența vieții în momentul în care iubirea este văzută ca un vehicul spre fericirea pură, ca năzuință, ca speranță, ca detentă spre desăvârșire... Cornel Nistea a simțit că tema centrală a vieții este **iubirea**... O temă creștină, universal valabilă și luminoasă. Artistul o are la îndemână, totul este să o intuiească la timp și să o poată trăi ca experiență într-o relație unică, divină, în mediul social concret care i s-a dat...

ⁱ Cornel Nistea, scriitor român, membru al Filialei Alba-Hunedoara a Uniunii Scriitorilor din România. Cornel Nistea s-a născut la 6 august 1939 în satul Valea Larga (comuna Salciu, pe Valea Ariesului). Licentiat în litere al Universității Babes-Bolyai din Cluj. Este profesor de limba și literatura română la Alba Iulia. Redactor la revista de cultură *Discobolul* (după 1990). În anii '80 publică proză scurtă în mai multe reviste ale Uniunii scriitorilor, debutează în volum în 1984 cu *Focuri în septembrie* (Editura Cartea Românească), drastic subțiată de cenzura de atunci. În iulie 2008 a ieșit de sub tipar romanul *Ritualul bestiei*. Amintiri din șezlongul albastru (inițial intitulat *Amintiri din sezloungul albastru*). Proză scurtă, nuvele: *Colonia de vulturi* - Ed. Teognost, Cluj-Napoca, 2004; *Papagalii mei adorați*, - Ed. Context, Cluj-Napoca, 2004

ⁱⁱ Cornel Nistea, *Întâlnirile mele cu Orlando*, Editura "Unirea" – Alba Iulia, 2012. Roman apărut cu sprijinul Consiliului Județean Alba.

ⁱⁱⁱ Proza aceasta, lipsită de artificii de genul, s-ar putea încadra în ceea ce teoria literară numește autoficțiune, prin impresia transmisă cititorului de abolire a frontierelor dintre ficțiune și non-ficțiune. (Mircea Muthu)

În fiecare lume ficțională din prozele lui Cornel Nistea există un narator mai mult sau mai puțin implicat în aceste lumi, cu un mandat moral evident de unde provine și vocația sa de căutare a adevărului. De obicei, acest narator are voluptatea retrospectivă destinată să vindece răni mai vechi sau mai noi, fie ale sale, fie ale altora. (Aurel Pantea) Orlando este un alter-ego al autorului- dubitativ în perimetrul esteticii: iscodind prelungirile acestuia în modalități de comportament, de unde rezultă un grad de sinceritate auctorială demn de cel mai înalt interes. (Titu Popescu)

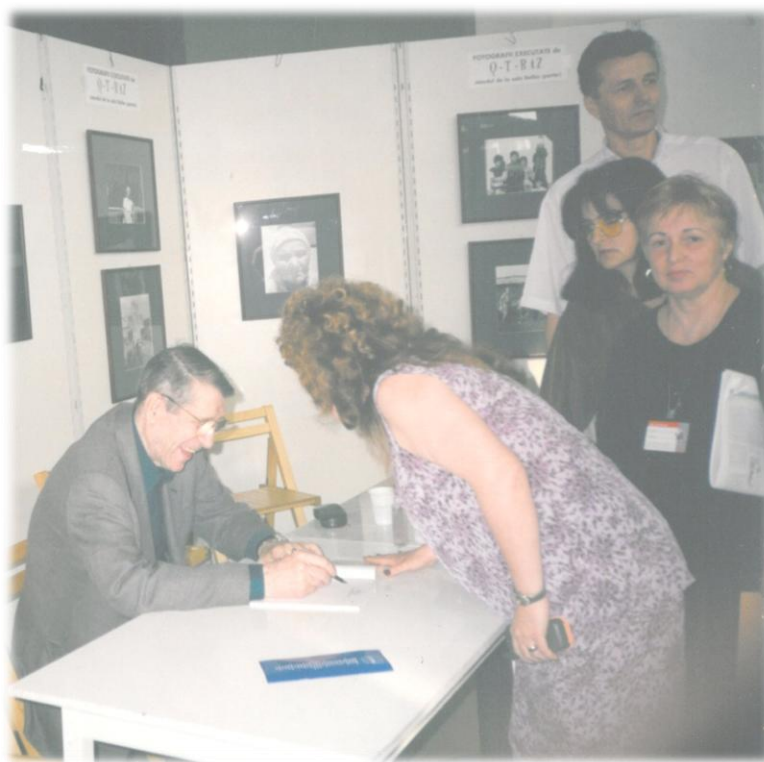

Romul Munteanu

Laurențiu Ulici

Festivalul Internațional de Poezie – EMIA, Deva – 2000

BOOKFEST, 1999. (în imagine: Gellu Naum, Paulina Popa și Victoria Milescu)

VIRRGIL DIACONU

ARTE POETICE

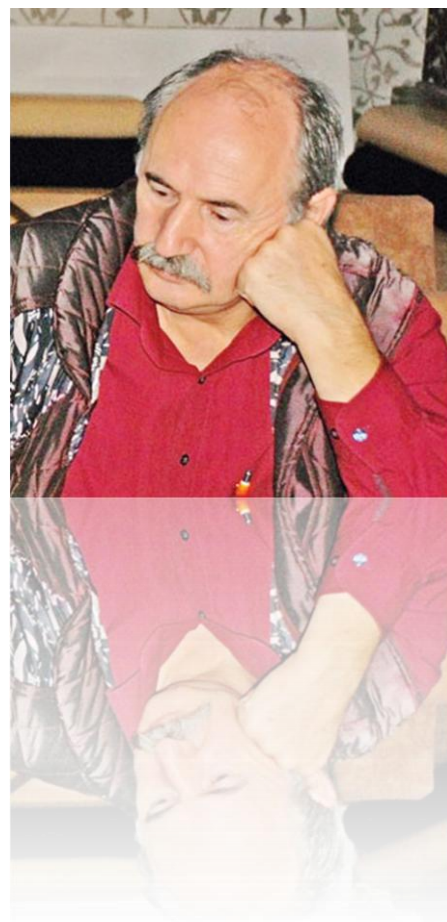
**Arta distrugerii sau
Erorile literare în viziunea lui
Baudelaire**

Baudelaire, care prin poezia și articolele critice și de estetică a poeziei pe care le-a scris a avut o contribuție importantă la formarea conceptului modern de poezie, a discutat în câteva rânduri și despre poezia modernă minoră, eșuată valoric a vremii sale. Pentru că, aflat în căutarea conceptului, a înțelesului poeziei moderne, el s-a izbit de poezia minoră, care pretindea locul de onoare al poeziei... Poezia minoră poate fi dezavuată, dar nu poate fi ignorată. Cercetarea poeziei minore și a poeziei moderne de valoare contribuie, de altfel, la stabilirea trăsăturilor fundamentale ale celor două tărâmurii poetice divergente și, în mod implicit, la stabilirea diferențelor dintre ele și a ierarhizării lor corecte.

Din punct de vedere creativ, spiritul modern a fost întotdeauna împărțit între împlinire și eșec. Și, pe cât de mare a fost izbânda modernității în conceperea poeziei moderne autentice (estetice), tot pe atât de mare a fost eșecul ei în producerea unor tipologii poetice care s-au rupt de conceptul poeziei moderne autentice. De fapt, ceea ce numim „poezie modernă” se compune pe de o parte din poezia modernă de valoare, iar pe de altă parte din poezia minoră, care se abate sub diferite chipuri de la conceptul sau canonul poeziei de valoare.

Baudelaire a discutat și el, la vremea sa, despre cele două mari direcționări ale poeziei moderne. În articolul *Note noi despre Edgar Poe* (1), scris în anul 1857, poetul vorbește de pildă atât despre scriitorii/poeții autentici cât și despre „scriitorii neartiști” sau „clocotul de mediocrități”; și vorbește atât despre poezia de valoare construită de imaginație, căreia îi putem spune „poezie modernă de imaginație”, cât și despre „erorile literare” produse de „scriitorii neartiști”.

Doi ani mai târziu, în articolul *Domnia imaginației*, inclus în eseu *Salonul din 1859* (2), Baudelaire ne va oferi schema „uriișei clase a artiștilor”, din care ne dăm seama că deosebirile dintre cele trei arte produse de artiștii vremii – (1). *arta pozitivist-realistă*, (2). *arta imaginativă, a ficțiunii artistice*, și (3). *arta impusă „de rutina unui atelier celebru”*

–, sunt de ordin valoric și că ele conduc la evidențierea a două tipologii poetice opuse calitativ.

Astfel, poetul găsește că arta produsă de imaginație, așadar arta modernă de imaginație, este arta viabilă, performantă, în timp ce arta pozitivist-realistă și arta școlilor de pictură și, prin extensie, de poezie, sunt precare din punct de vedere valoric, estetic. În „uriașa clasă a artiștilor”, se cuprind, așadar, atât artiști autentici, performanți, cât și artiști contrafăcuți, artificiali.

„Există artiști mai mult sau mai puțin înzestrați să priceapă *frumusețea modernă*”, spune Baudelaire în articolul *Despre eroismul vieții moderne* (ib., p. 65, s.n.). Există, așadar, atât artiști moderni autentici (artiștii imaginativi), care pricep „frumusețea modernă” și creează în temeiul ei, cât și „presupuși artiști”, „scriitori neartiști”, care nu pricep nimic din frumusețea modernă și, drept consecință, creează în afara ei, deci în afara constantelor sau principiilor care conduc la producerea frumuseții moderne: ei sunt acei poeți care creează „erorile literare”, așadar tipurile de poezie modernă eșuate estetic.

Tocmai despre aceste „erori literare” ale epocii discută Baudelaire în câteva dintre articolele pe care le semnează. De fapt, poetul teoretician ne prezintă șase tipuri de poezie eșuate literar – *poezia pozitivist-realistă* sau *pozitivistă*, *poezia neoclasică*, *poezia artei pentru artă* (*poezia pură*), *poezia epică*, *poezia didactică* și *poezia artiștilor convenționali*, care „se conformează regulilor de pură convenție, cu totul arbitrare, inspirate nu de sufletul omenesc, ci impuse, pur și simplu, de rutina unui atelier celebru” sau ale unei școli/generații literare. Despre toate acestea vom discuta mai jos.

1. Poezia pozitivist-realistă sau pozitivistă

Arta/poezia pozitivist-realistă se definește prin faptul că ea imită, reflectă sau „reproduce” în mod fidel natura, lumea, realitatea. Creatorul pozitivist spune:

„Vreau să înfățișez lucrurile așa cum sunt ele sau așa cum ar fi ele presupunând că eu n-aș exista». Universul fără om”, afirmă poetul *Florilor răului* în articolul *Domnia imaginației*, inclus în eseul *Salonul din 1859* (ib., p. 116). Poetul pozitivist-realist acordă așadar atenție realității exterioare, este fidel acesteia, este *obiectiv*: universul acestei poezii este „universul fără om”, fără spiritualitatea sa. Dar „Cine ar îndrăzni să-i atribuiască artei funcțiunea sterilă de a imita natura!?” (ib., p. 216). Doctrina care ne îndeamnă să copiem natura, realitatea este „dușmană artei” și are „pretenția să fie aplicată nu doar picturii, ci tuturor artelor, chiar și romanului, chiar și poeziei”, apune poetul în *Salonul din 1859* (ib., p. 109).

De fapt, Baudelaire ține să ne asigure că „cea dintâi menire a unui artist este să substituie omul naturii și să protesteze împotriva ei.” (Articolul *Despre eclecticism și despre îndoială*, inclus în eseul *Salonul din 1846*, ib., p. 51). Așadar, în loc de a imita natura, realitatea, poetul ar trebui să creeze, prin *imaginație*, o altă lume, din chiar piesele lumii.

Una dintre ideile pe care vrea să le impună Baudelaire prin poezia și estetica sa este aceea că reflectarea/imitarea realității nu este tocmai o poetică adecvată artei moderne. „O bătlăie adevărată nu este un tablou” (ib., p. 129), spune poetul. Iar o poezie care redă prin cuvânt în mod fidel realitatea nu este poezie, ci mai degrabă reportaj. Poezia modernă nu imită lumea, ci *imaginează lumea (lumi)*. Poetul modern *înlocuiește poetica mimetică* a spiritului clasic cu *poetica imaginației*.

Poetul modern nu este imitativ, ci imaginativ; iar „*imaginativul* (s.n.), spune: «(...) Vreau să iluminez lucrurile cu spiritul meu și să proiectez reflexul său și asupra altor spirite»”, precizează poetul în articolul *Domnia imaginației* (ib., p. 116).

După cum se vede, poezia realist-pozitivistă este poezia care se opune poeziei moderne autentice și ea îi servește lui Baudelaire pentru a evidenția, prin opoziție, valoarea poeziei moderne de imaginație, deci a poeziei autentice.

Pe de altă parte, poetul nu face din imaginație un tărâm al hazardului, al obscurității și incoerenței, pentru că imaginarul despre care discută el nu abandonează totuși realitatea..., de fapt spiritul realității: lumea imaginară creată de poetul imaginativ (poezia de imaginație) este impregnată de spiritualitatea poetului și fabricată din elementele realității, ale vieții, existenței. Arta care elimină

existența – arta pentru artă – este socotită de Baudelaire o artă sterilă. Această artă „Intră (...) în flagrantă contravenție cu geniul omenirii.” (Articolul *Pierre Dupont [I]*, 1851, 1, p. 23).

2. Poezia neoclasică sau poezia care aleargă prin trecut

„Îmi place poetul care comunică permanent cu oamenii timpului său”, mărturisește Baudelaire în articolul *Pierre Dupont [I]* (1851, ib., p. 24). Poetul îi cere astfel poeziei să exprime *timpul prezent*, viața, existența, pasiunile, problemele omului contemporan. În temeiul acestui principiu al actualității, poetul se socotește îndreptățit să îi ironizeze pe precursorii școlii parnasiene, care pastîșau operele antice, le preluau acestora zeitățile și eroii – Achile, Ulise, Telemac – și ridicau „altare lui Priap și Bachus”. „V-ați pierdut de bună seamă sufletul pe undeva, de alergați prin trecut ca niște trupuri găunoase ca să culegeți un suflet la întâmplare? (...). Vă plac ciorbele de ambrozie?” (ib., p. 42), îi întreabă, retoric, Baudelaire în articolul *Școala păgână* (1852) pe poeții care se inspiră din poezia clasică.

„În 1843, '44 și '45, un uriaș, un nesfârșit nor (...) se abătu asupra Parisului. Acest nor îi vomită pe *neoclasi*, care făceau, desigur, cât mai multe legiuni de lăcuste”, spune tăios Baudelaire în articolul *Pierre Dupont [III]* (ib., p. 186, s.n.), manifestându-și în acest chip dezaprobarea față de scriitorii neoclasi și de poetica lor. Poezia neoclasică nu face mai mult decât un nor de lăcuste, pentru că ea *reciclează trecutul*, mai precis trecutul inexpressiv, mitologiile moarte, care nu îi spun nimic lectorului de astăzi, de vreme ce acesta are alți „zei”. Și cum poezia neoclasică, ce își extrage substanța epocilor trecute din cărți, este livrescă, Baudelaire este îndreptățit să afirme:

„Cei lipsiți de imaginație copiază dicționarul. Rezultatul este un foarte mare viciu, viciul banalității.” (*Salonul din 1859*, 2, p.113).

Rezultatul imediat este însă, deopotrivă, *pastișa*, *repetiția*, *poezia lipsită de originalitate*, *tensiune* și *viziune poetică*. „Multiplicarea”, reciclarea poeziei trecutului a devenit în zilele noastre, de fapt de la sfârșitul secolului 20 încoace, o adevărată tehnică creatoare, o poetică curentă și „de toată lauda”. Numele dat astăzi poeziei create din poezia predecesoare, deci numele poeziei create de *poetica reciclantă retro*, este cel de *poezie postmodernistă*. În cultura românească, poetica reciclantă postmodernistă este practică în general de către poeții generației '80 care se vor postmoderni. Un întreg volum de poezie, *Levantul*, scris de optzecistul postmodernist Mircea Cărtărescu, reciclează ironic poezia românească a secolului 19 și 20. Lecția lui Baudelaire nu a slujit la nimic. Lăcustele literare au ajuns și la noi.

În 1857, Baudelaire vorbea despre „clocotul de mediocrități” poetice, de „compilatori cu duiumul, pisălogi, plagiatori de plagiate” (*Note noi despre Edgar Poe*, 1, p. 91) din lumea literară americană și cea franceză; și îi reproșa criticii literare faptul că aceasta făcea eforturi ca „să-l aducă neîncetat pe artist la frumusețea antică” (id.), deci la producerea unor opere de tip clasic. Suntem noi astăzi, cu poezia postmodernistă și critica ce o susține, chiar atât de departe de vremurile criticate de Baudelaire?

3. Poezia pură

Un alt tip de poezie eșuată estetic este „poezia pură” sau poezia *artei pentru artă*. Baudelaire nu folosește totuși în sens negativ numele de „poezie pură”, ci doar termenul de „artă pentru artă”. Poetul identifică poezia artei pentru artă cu o secțiune a poeziei romantice și consideră că școala artei pentru artă reprezintă un eșec răsunător:

„Puerila utopie a școlii *artei pentru artă*, excluzând morala și adesea chiar și *pasiunea* (s.n.), trebuia să fie neapărat sterilă. Intră astfel în flagrantă contravenție cu geniul omenirii. În numele principiilor superioare care constituie viața universală, avem dreptul s-o declarăm vinovată de eterodoxie”. (Articolul *Pierre Dupont [I]*, 1851, ib., p. 23).

Din acest citat înțelegem că motivul pentru care Baudelaire respinge, dezavuează poezia artei pentru artă este acela că această poezie exclude conținutul existențial – morala, pasiunea,

viața –, excludere în urma căreia poezia artei pentru artă rămâne un limbaj gol. Poezia artei pentru artă, deci poezia *pură*, este o creație purificată de valorile existențiale, de freământul existențial, de viziunea poetică și de lirism.

În poezia pură, excluderea sau disiparea conținutului existențial este corelată cu grija exagerată pentru formă. Dacă nu cumva tocmai atenția exagerată acordată formei conduce la amputarea existenței și a tensiunii ei. În articolul *Școala păgână* (ib., p. 43) poetul apreciază de pildă că:

„Gustul nestăpânit pentru formă duce la dezordini monstruoase (...). Pasiunea frenetică pentru artă [arta pentru artă] e un cancer care devorează totul.”

Dacă lui Baudelaire i-ar fi fost dat să se „delecteze” cu ritmurile lui Mallarmé, pesemne că ar fi avut un motiv în plus să constate paralizarea mesajului, a viziunii poetice de către forma și limbajul poeziei pure pe care acesta o scrie.

Cât putea să valoreze pentru Baudelaire arta pentru artă? Lui Baudelaire, prinsului de pasiuni contradictorii, de splin și ideal, de frumos și urât, de încântare și marasm, de vis și decădere, de tăceri cu dinții strânși și revolte, arta pentru artă nu avea ce să-i spună. Încărcătura și tensiunea existențială erau prea mari în spiritul său, pentru ca ele să fie neutralizate de excesele formale ale artei pentru artă. Folosirea în exces a unor procedee și mijloace artistice, care ajung să lucreze *împotriva* conținutului semantic-existențial, este, așadar, respinsă de poet. „Specializarea excesivă a unei facultăți îl duce pe creator la neant”, conchide poetul în articolul *Școala păgână*.

Din toate acestea înțelegem că poezia de valoare nu poate fi creată decât prin echilibrarea raportului dintre elementele de factură semantic-existențială și a celor artistice, estetice. Mai exact, un poem de valoare nu se poate produce decât prin *tratarea artistică a dimensiunii existențiale*, a lumii interioare și exterioare, iar nu prin neutralizarea conținutului existențial-semantic și dezvoltarea excesivă, în sine, a aspectelor formale și a limbajului.

4. Poezia prozaică și poezia epică

„Franța nu e poetă; ba chiar nutrește (...) o oroare înăscută față de poezie. Dintre scriitorii care folosesc versul, ea îi va prefera întotdeauna pe cei mai *prozaici*!”, ne înștiințează poetul *Florilor răului* în articolul *Théophile Gautier [I]* (ib., p. 146, s.n.).

Așadar, cititorii care nutresc „o oroare înăscută față de poezie” îi vor „prefera întotdeauna pe cei mai *prozaici*!” poeți, pe cei mai jalnici. Ca și Poe, Baudelaire îi dezavuează pe poeții prozaici și se opune atât poeziei (lirico-imaginare) căzute în epic, în narativitate, cât și poeziei epice propriu-zise, deci genului epic, epopeii.

Cu privire la poezia modernă (lirico-imaginară) căzută în epic, în narativitate, Baudelaire afirmă în articolul *Note noi despre Edgar Poe* (ib., p. 102, s.n.) că:

„Orice intenție *epică* (...) rezultă în mod evident dintr-un simț imperfect al artei. Vremea unor asemenea anomalii artistice a trecut”; iar despre poezia epică propriu-zisă, deci despre genul poetic epic, gen încă prezent în epoca lui Baudelaire, poetul ne spune că aceasta micșorează „efectul magic al poeziei”:

„cel care încearcă să creeze poemul *epic*, așa cum îl înțelegeau națiunile mai tinere, riscă să micșoreze efectul magic al poeziei, chiar și numai prin lungimea insuportabilă a operei” (articolul *Victor Hugo*, ib., p. 160, s.n.).

Din citatele de mai sus înțelegem că Baudelaire critică atât prozaismul, narativitatea sau epicitatea poeziei (lirico-imaginative) moderne, epicitate care este o „anomalie artistică”, cât și poezia epică, genul epic, epopeea, care micșorează „efectul magic al poeziei”. Epicitatea poeziei moderne și, firește, poezia epică au fost criticate puternic și de către alți poeți și critici, precum John Stuart Mill, Poe, Rimbaud, Paul Valéry. De fapt, unul dintre aspectele importante ale revoluției estetice făptuite în poezie de către spiritul modern este și acela că el a eliberat poezia modernă de componenta epică, de expresia epică, de narativitate, ceea ce înseamnă că poezia s-a eliberat de poveste, de proză.

Respingerea epicității, a narativității, ne face să înțelegem că trăsătura și totodată norma cerută de poezia modernă este, de fapt, *nonnarativitatea*. Poezia modernă (lirico-imaginativă) poate fi socotită ca fiind de valoare și datorită expresiei *nonnarative* care o poartă. Norma nonnarativității este respectată, firește, de poezii de excepție și este ignorată de masa de poeți.

5. Poezia didactică

Un alt tip de poezie criticat de Baudelaire pentru precaritatea sa este *poezia didactică*, deci poezia care are scop educativ și moralizator. În articolul *Note noi despre Edgar Poe*, Baudelaire declară:

„Nu vreau să spun că poezia nu înobilează moravurile, să fiu bine înțeles, că rezultatul ei final nu e de a-l înălța pe om peste nivelul intereselor vulgare; ar fi, desigur, o absurditate. Spun că dacă poetul a urmărit un scop moral, și-a micșorat forța poetică; și poți pune rămășag că opera lui va fi proastă. Poezia nu poate să se asimileze științei sau moralei decât cu riscul morții și al anemierii; ea nu are Adevărul drept obiect, ci numai pe Sine.” (ib., p. 103).

Nu poezia se subordonează, așadar, scopurilor morale și/sau adevărului, ci acestea se subordonează poeziei, așadar modului ei specific, artistic de a fi. Tot despre poezia didactică discută Baudelaire și în articolul *Victor Hugo* (ib., p. 159), mărturisindu-ne că Hugo însuși vede în „forma *didactică* cel mai mare dușman al poeziei adevărate. A povesti în versuri legile *cunoscute*, în virtutea cărora se mișcă o lume morală sau ideală, înseamnă a descrie ceea ce a fost descoperit și ceea ce intră cu totul în câmpul telescopului sau sub compasul științei, înseamnă a te mărgini la datoriile științei (...). Descriind ceea ce există, poetul se înjosește și coboară în rândul profesorilor; înfățișând posibilul, rămâne credincios funcției sale.”

Așadar, ca și Aristotel în *Poetica* sa, Baudelaire îi cere poetului să creeze lumi *posibile*, iar nu reportaje la fața locului. Aceste „lumi posibile” nu sunt așadar împotrivite felului general de a fi al lumii și adevărilor ei, pentru că lumile posibile ale poeziei sunt create de imaginația (viziunea) poetică tocmai din elementele lumii, în spiritul lumii și tind să „înobileze moravurile” și să înalțe omul „peste nivelul intereselor vulgare”, după cum declară mai sus chiar poetul teoretician.

6. Poezia convențională a școlilor literare sau poezia generaționist-„curentistă”

Schema „uriei clase a artiștilor” configurată de Baudelaire cuprinde, alături de artiștii imaginativi și de cei realiști-pozitiviști sau pozitivști, clasa artiștilor care „se supun unui cod de falsă demnitate”, a celor care „se conformează regulilor de pură convenție, cu totul arbitrar, inspirate nu de sufletul omenesc, ci impuse, pur și simplu, de rutina unui atelier celebru” sau a unei școli literare, a unui curent literar, adaug eu. Aceștia sunt artiștii moderni „convenționali”, iar ei se pot lăuda cu faptul că „au înălțat banalul la rangul stilului”, spune poetul *Florilor răului* în articolul *Domnia imaginației* (2, p. 117).

Poezia modernă a urmat, în general, două mari direcții: una a poeziei moderne autentice, trasă din conceptul de poezie lirică, teoretizat de Baudelaire ca poezie (lirică) modernă de imaginație, iar alta a poeziei moderne produse de școlile sau generațiile literare, direcție constituită dintr-o mulțime de tipologii poetice, dintr-o mulțime de concepte/canoane poetice, cu toate *diferite* de conceptul/canonul poeziei moderne autentice.

Această a doua direcție sau ramură a poeziei moderne cuprinde toate tipurile de poezie produse de generațiile literare de creație, și anume: poezia *simbolistă*, *expresionistă*, *futuristă*, *dada*, poezia *absurdului*, poezia *ermetică*, poezia *pură*, *letristă*, *neomodernistă*, *experimentalistă*, *textualistă*, *șasezecistă*, *șaptezecistă*, *optzecistă*, *nouăzecistă*, *douămiistă*, *postmodernistă* etc. Poezia care compune această ramură a poeziei moderne a primit din partea criticii literare numele de „poezie *modernistă*”. În poezia modernistă este deja inclusă, după cum se vede, poezia avangardistă, dar ea ar fi să cuprindă și primele cinci tipuri de poezie descrise de Baudelaire.

Fiecare generație poetică modernă își creează, de fapt, propria poezie, iar critica literară a înregistrat peste o sută de tipologii poetice, de concepte sau *canoane poetice*, de *arte poetice*, peste o sută de *isme*..., cu toate moderne cronologic și cu toate opuse prin cele mai multe dintre trăsăturile și principiile lor poeziei moderne autentice, de valoare...

7. Poezia modernă, un concept contradictoriu

Toate „erorile literare”, toate tipurile de poezie modernă eșuate estetic discutate de Baudelaire – *poezia realist-pozitivistă*, *poezia neoclasică*, *poezia artei pentru artă (poezia pură)*, *poezia prozaică (nativă)* și *poezia epică*, *poezia didactică*, *poezia generaționist-„curentistă”* sau *modernistă* – ne arată, concret, sub ce forme, sub ce chipuri se poate rata poezia modernă.

Am spus că ceea ce numim „poezie modernă” se compune din două direcții poetice diferite: din poezia modernă autentică, împlinită artistic sau de valoare (poezia lirico-imaginativă), și din „poezia modernistă”, care cuprinde mai multe forme poetice modeste, eșuate estetic.

Prin cele două direcții ale ei, „poezia modernă” se arată a fi contradictorie, dihotomică: poezia modernă nu are, așadar, *un* concept, ci mai multe concepte contrare. Despre „poezia modernă” nu poți vorbi la modul general, iar asta tocmai din cauza calității diferite a direcțiilor ei, a tipurilor de poezie pe care „poezia modernă” le subîntinde...

Toate formele de poezie modernistă sunt concepute *împotriva* poeziei moderne autentice și a conceptului ei, pentru că fiecare generație poetică modernă vrea să impună poeziei moderne o *altă* formulă poetică, *propria formulă poetică*, propriul tip de poezie, propriul concept (canon) poetic. Principiile de construcție ale poeziei moderniste *se împotrivesc* mijloacelor artistice, normelor estetice. „Scriitorii neartiști întinează cele mai bune intenții și deformează cele mai nobile concepții”, punctează Baudelaire în articolul *Note noi despre Edgar Poe* (1, p. 98). Pentru „scriitorii neartiști” arta poetică a devenit o *artă a distrugerii*. Poetica scriitorilor minori este o *antipoetică*.

Tipurile eșuate de poezie, erorile poetice discutate de Baudelaire sau elaborate cu hărnicie după el, între care și cele avangardiste, ne arată că *poetul modern a ucis poezia în mai multe feluri*, deci sub mai multe forme. Tipurile eșuate de poezie modernă nu ne arată doar faptul că există poeți care ratează poezia de valoare, ci și că există poeți care creează adevărate forme ale ratării, care creează *tipuri de poezie ratată*: acești poeți conceptualizează eșecurile literare, concep tipuri pseudoestetice de poezie. Poetul modern a ucis poezia într-un mod „competent”; și în mai multe feluri.

Poezia modernistă are de partea ei clipa, moda, susținerea generațiilor literare repede trecătoare, care schimbă în dreptul lor poezia autentică și conceptul ei la zece ani, în timp ce poezia modernă transgeneraționistă are o oarecare constanță, deci stabilitate conceptuală de-a lungul modernității, ea configurând ceea ce se poate numi *tradiție poetică modernă*.

Bibliografie

1. Charles BAUDELAIRE: *Critică literară și muzicală. Jurnale intime*, traducere și note Liliana Țopa, studiu introductiv de George Bălan, E.L.U., București, 1968.

2. Charles BAUDELAIRE, *Curiozități estetice*, traducere Rodica Lipatti, prefață de Ludwig Grunberg, Editura Meridiane, București, 1971.

SCOS: Scriitorii de inspirație livrescă, cei care practică poetici de muzeu, nu pot avea decât o valoare muzeistică. Poezia neoclasică, ce reciclează trecutul și mitologia lui, este în afara esteticii moderne și chiar împotrivită acesteia.

Baudelaire este unul dintre poeții moderni care pune printre primii problema *imaginației* în poezie, înțelegând că ea este acea facultate umană prin care se creează poezia și arta modernă în general.

„Imaginația este o însușire aproape divină care percepe de la început, în afara metodelor filozofice, raporturile intime și secrete ale lucrurilor, corespondențele și analogiile”, spune poetul în articolul *Note noi despre Edgar Poe* (1, p. 99). Creată de „regina însușirilor omenesti”, de această „însușire aproape divină”, poezia modernă de imaginație este considerată de Baudelaire poezia prin excelență, „poezia adevărată”, după cum spune chiar el. Atunci când vorbim despre „poezia modernă” (1800/1850-azi), noi trebuie să avem în vedere întreg ansamblul poeziei moderne, toate formulele poetice moderne, așadar cele două mari direcții: poezia modernă autentică, estetică, și poezia modernistă, aceasta din urmă însemnând mai multe tipuri de poezie modernistă sau generaționist-„curentistă”.

Această schemă a poeziei moderne se află, în germene, la Baudelaire, care în „uriașa clasă a artiștilor” distinge între *artiștii de imaginație*, care sunt *autentici*, *performanți artistic*, și artiști *artiștii realiști-pozitiviști* și *artiștii convenționali*, care sunt *eșuați artistic*. Categoria artiștilor convenționali „se supune unui cod [unei poetici] de falsă demnitate”, care „se conformează regulilor de pură convenție, cu totul arbitrar, inspirate nu de sufletul omenesc, ci impuse, pur și simplu, de rutina unui atelier celebru” sau a generațiilor/curentelor literare. Aici se înscriu aproape toți „falșii amatori de stil și, într-un cuvânt, toți oamenii care prin neputința lor au înălțat banalul la rangul stilului.”

Ce explicație avem pentru eșecurile poeziei moderne, pentru partea catastrofală a poeziei? Explicația este cât se poate de simplă: poezia minoră este produsă de poezii imaturi artistic, așadar de poezii care ignoră frumosul modern, deci conceptul de poezie modernă autentică. În ceea ce îl privește pe Baudelaire, acesta găsește că producția de poezie minoră este cauzată de artiștii care cedează în fața gustului public.

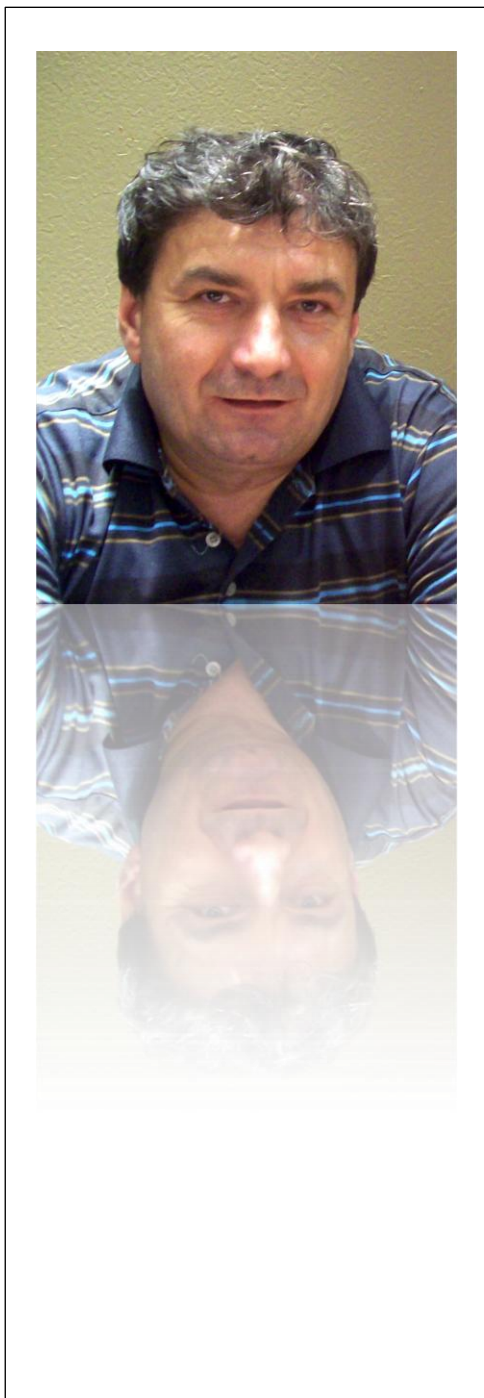
„(...) publicul nostru, care este din cale afară de neputincios în a simți fericirea visării sau a admirației (...), vrea să fie uimit prin mijloace străine artei, iar presupușii lui artiști se conformează gustului său”, spune Baudelaire în articolul *Publicul modern și fotografia*, cuprins în eseul *Salonul din 1859* (2, p. 105). Poetul produce poezie minoră pentru că el satisface gustul public, de fapt *prostul gust public*. A satisface prostul gust public înseamnă însă a produce artă prin „mijloace străine artei”, mijloace prin care nu poți decât să ratezi poezia, deci să produci „erori literare”. Desigur, ca artist, te adresezi „publicului”, însă a vrea să plăci neapărat publicului, de fapt celui mai larg public, deci prostului gust public, înseamnă a coborî valoric poezia la nivelul acestui gust: înseamnă a renunța în bună parte la spiritualitatea poeziei, la frumusețea modernă, deci la conceptul autentic de **poezie**. „**Puerila** utopie a școlii artei pentru artă, excluzând morala și adesea chiar și pasiunea [viața afectivă], trebuia să fie neapărat sterilă”, pentru că ea „intră astfel în flagrantă contravenție cu geniul omenirii.” (Articolul *Pierre Dupont [I]*, 1851, 1, p. 23). Geniul omenirii cere, așadar, prezența în poezie a moralei și a *pasiunii*, a vieții, a existenței...

În ceea ce privește „poezia modernă”, astăzi putem discuta pe de o parte despre *poezia modernă autentică*, *transmodernistă* (transgeneraționistă), iar pe de altă parte despre *poezia modernistă* (generaționist-„curentistă”).

Prof. Drd. BIRĂU PETRU- ILIE

SIMBIOZE ARTISTICE ÎN COSTUMUL TRADIȚIONAL ROMÂNESC

Canon și creație

Primele realizări artistice ale omului au fost cele de natură utilitară, cum sunt cămile din lemn sau lut, diferitele unelte sau obiecte, precum și primele locuințe, care prin formă aveau și un caracter estetic. Voi porni în această explorare a universului uman, a formării caracterului său artistic și spiritual, de la formele primare ale habitatului uman.

Prezența spiritului artistic este semnalată de la începuturile viețuirii umane, în picturile de pe pereții peșterilor, în construirea primelor adăposturi sau în alcătuirea diferitelor obiecte, care depășesc mai mult sau mai puțin rolul utilitar. Între acestea semnificative sunt obiectele decorative (mărgel, brățări, pandative, totemuri, talismane, etc.), realizate preponderent în scop ritualic, dar însumând în primul rând caracterul esențial al creației artistice. Aceste creații, alături de diferitele unelte din lemn sau lut, reprezintă primele „amprente” ale ființei umane pe „ecranul” istoriei și constituie repere ale unei realități existențiale care stau la baza determinării formelor incipiente de manifestare a principiului identității, definit mult mai târziu în istoria umanității: „Principiul identității vorbește despre ființa realității existente. Ca lege a gândirii, principiul este valabil numai în măsura în care el este și o lege a ființei; aceasta sună: fiecărei realități existente ca atare îi aparține identitatea, unitatea cu ea însăși.”¹

Etnologul Paula Popoiu semnalează apoi bordeiul, ca primul spațiu creat de om după modelul peșterii: „Bordeiul reprezintă forma arhaică de locuire în spațiul românesc; atestările arheologice datează din neolitic și dovedesc coexistența acestui tip de construcție cu locuința de suprafață. În același timp această formă de locuire construită de om după modelul grotei preistorice este o soluție de adăpostire atestată pe toate meridianele globului.”²

Odată cu aceste prime construcții arhitectonice începe și diferențierea, fiecare constructor sau familie dorind să se evidențieze prin ceva care să fie mai bun sau mai frumos, astfel începând progresul care a adus odată cu el *stilul*, iar mai târziu sistemul de valori: „Diferențele observate între orizontul și formele de expresie în arta diverselor civilizații sau stiluri a îndemnat pe cercetători să

caute explicația într-un substrat mai adânc, generator al acestor diferențe. Alois Riegl și W. Worringer sînt primii istorici care și-au dat seama că arta în manifestările ei este fundată pe un sistem de valori și

¹ Martin Heidegger, *op. cit.* p. 10.

² Paula Popoiu, *Etnologie*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2007, p. 176.

că „sentimentul spațiului” este factorul determinant; viziunea spațială, modul cum spațiul a fost gândit și experimentat au contribuit la crearea stilurilor arhitectonice.”³

Între primele creații umane a fost și îmbrăcămintea, căreia omul a trebuit să-i acorde o importanță deosebită, fiindcă îl reprezenta, îl evidenția între semenii (de aici bogăția hainelor împărătești sau capriciile modei de mai târziu). Omul a constatat că prin veșminte poate comunica, își poate arăta inteligența, talentul, dar mai ales se poate identifica în spiritualitate cu Divinitatea, prin capacitatea de a crea, venind astfel în continuitatea Creației Divine, este corespondentul acesteia în realitate, așa cum a remarcat Heidegger: „Vădit, omul este o realitate existentă. Ca atare, el aparține, ca și piatra, arborele, vulturul, totalității ființei. A aparține mai înseamnă aici: clasificat în ființă. Dar caracteristica omului se întemeiază pe faptul că el este pus, ca esență gânditoare deschisă ființei și în fața acesteia, că rămâne raportat la ființă și astfel îi corespunde. Omul este propriu-zis această relație a corespondenței și el este numai aceasta.”⁴

Latura apartenenței la un anumit univers, la anumite locuri, specifice, diferențiate prin forme de relief, climă, orizonturi, este determinantă pentru cercetarea trăsăturilor identitare reprezentate de costumele populare.

Așa se îmbrăcau odinioară tinerele fete, în minunatele costume pe care și le coseau singure
(Fotografie din colecția Birău Petru- Ilie)

Spațiul, factor determinant în cercetarea costumului popular

O importanță majoră în cercetarea tipologiilor multiple ale costumului popular întâlnite în țara noastră are coordonata spațială, determinată de diferitele regiuni în care hainele populare au caracteristici comune, în contrast cu trăsăturile mai mult sau mai puțin esențiale din alte regiuni. Importanța determinantei spațiale pentru analiza culturii populare ca sursă de inspirație în creație, a fost semnalată de majoritatea cercetătorilor, dintre care îl citez aici pe Ernest Bernea: „Spațiul, așa cum ni-l prezintă satul românesc tradițional, este desigur în primul rând o problemă practică, impusă de mediul înconjurător, și a cărei ignorare i-ar pune omului în pericol însăși existența fizică. Până la această limită însă, spațiul pe plan sufletească și mintal are o seamă de reacțiuni necesare comportării și orientării omului.

Lucrurile pot fi urmărite însă mai departe, și anume acolo unde *spațiul* devine o *categorie și o formă de explicație*, cadru fundamental pe care se ridică o viziune de viață. În această etapă spațiul devine o reprezentare colectivă cu forme și funcțiuni specifice unui grup social etnic.”⁵

³ Ernest Bernea, Cadre ale gândirii populare românești, [București], Ed. Cartea Românească, 1985, p. 16.

⁴ Idem, p. 13.

⁵ Ernest Bernea, op. cit., p. 18.

Diferențele sunt evidente mai ales între spații întinse (județe sau regiuni mai mari denumite în trecut „țări” cum sunt „Țara Bârsei”, „Țara Hațegului”, „Țara Loviștei”, „Țara Vrancei”, „Țara moșilor”, etc.), unde au acționat anumite influențe, față de alte zone unde influențele au fost mai reduse, după cum remarcă etnologul Paula Popoiu: „Zona etnografică este un teritoriu aproximativ delimitat, în funcție de caracterele etnografice unitare dominante, determinate de tradiție și cristalizare sub forma așezărilor, ocupațiilor, arhitecturii, artei populare și practicilor spirituale, portului popular.

În prezent, conform cercetărilor efectuate pentru alcătuirea *Atlasului Etnografic al României*, pe teritoriul țării noastre avem între 60-120 zone etnografice care cuprind circa 600 de așezări rurale.”⁶

Influența spațiului este determinantă mai ales pentru caracteristicile straielor tradiționale. Așezările aglomerate din câmpie și zonele cu gospodării răsfirate, specifice arealului carpatic și subcarpatic, prezintă trăsături distincte în alcătuirea hainelor tradiționale, mai ales sub aspect estetic, apoi principalele regiuni cu diferențe în aspectele hainelor populare din țara noastră sunt determinate de caracteristicile locului unde dăinuiesc, cu interferențele și influențele graduale și corespund arealelor istorico-geografice determinate: Moldova, Transilvania, Muntenia, Banat, Maramureș, Crișana, Oltenia, Dobrogea.

Forma și ornamentația

Principalele repere în diferențierea costumului popular de pe cuprinsul României sunt, așa cum remarcă etnologii, forma și culoarea: „Specificul portului apare prin două note fundamentale: forma și culoarea.”⁷

Ca formă costumul popular a înregistrat o evoluție comună, de la simplu la complex, de la utilizarea unor piese alcătuite din planuri mari, până la dispariția și structurarea lor aproape mozaicală, în unele regiuni, din zilele noastre. O exemplificare a evoluției croielii avem în prezentarea făcută de cercetătoarea Lucia Apolzan costumului tradițional vechi din Apuseni: „Analizate în cascada generațiilor, piesele de port femeiesc și bărbătesc deopotrivă, cu cât sunt mai vechi cu atât sunt mai simple. Note de podoabă apar în port și în legătură cu destinația piesei: pentru zilele de lucru, sau de sărbătoare având cusături mai multe. De asemenea cele mai vechi au culori naturale, mai șterse, oscilând între alb, negru și roșu, iar cele mai noi în culori vii, pe de o parte din motivul că așa se găsesc în comerț, iar pe de altă parte fiindcă așa cere gustul evoluat al zilei.”⁸

Importante modificări în forma straielor populare arhaice au fost operate odată cu apariția unor materiale diferite. Altfel stă pe corp o haină confecționată din lână, în sau cânepă, față de una din „jolj”, bumbac sau supraelastic și atunci croitura a trebuit să fie adaptată în funcție de materiale, cele mai noi trebuind să fie din mai multe părți pentru a se apropia de un volum pe care lâna îl asigura prin consistența ei. Același lucru s-a petrecut cu piesele din piele, înlocuite de catifea („barșon”), sau mucava.

Procesul de transformare era inevitabil și asta nu datorită lipsei posibilităților, ci schimbării concepțiilor mai ales în urma contactului cu orașul. Se considera că dacă porți haine de lână sau de cânepă ești sărac nu ai posibilitatea să-ți cumperi „jolj” sau catifea. Din păcate banul intrase și în comunitatea tradițională instalându-se la conducerea vieții sociale.

În ceea ce privește forma hainelor populare românești avem o paradigmă comună evidențiată în costumul tradițional femeiesc vechi, prin așa numita „cămașă întreagă”, care apoi cum era previzibil a suferit transformările cele mai însemnate, femeile fiind și creatoare ale straielor, încercând să le îmbogățească pe ale lor, atât estetic, cât și funcțional. Cămașa femeiască veche este mărturia originii arhaice a straielor tradiționale românești, prezența ei fiind atestată în trecut pe tot cuprinsul țării noastre: „Cămașa lungă sau „cămașa întreagă”, prețuirea ei constă în identificarea primului element comun al vechiului port românesc în toate zonele etnografice de pe teritoriul românesc, deși această formă de cămașă lungă a ieșit din uz, totuși a fost întâlnită în Bihor, Zărand, Valea Crișului Alb, Valea Ampoiului, Mocănișe, în Țara Moșilor, Târnave, Cîmpia Ardealului, Sălaj, Maramureș, Pădureni

⁶ Paula Popoiu, *op. cit.*, p. 143.

⁷ Lucia Apolzan, *Portul și industria casnică textilă în Munții Apuseni*, cu 120 fotografii, 23 schițe, 6 cartograme, 2 diagrame și 1 hartă, Biblioteca de Sociologie, Etică și Politică condusă de D. Gusti, Sociologia României, 5, București, Institutul de Științe Sociale al României, 1944, p. 94.

⁸ *Idem*, p. 217, 218.

Hunedoarei, Severinul Banatului, Țara Hațegului, din zona Gorjului fiind semnalată și în Țara Oltului, cu o răspândire mult mai mare în tot Ardealul, Banat, Oltenia, Muntenia și Moldova.

Această cămașă lungă purtată de femei pe teritoriul românesc este de origine dacă după cum confirmă figurile de pe Columna lui Traian, dar mai ales cămașile femeiești de pe monumentul din Adam Klisi.”⁹

O mărturie despre această *cămașă întreagă*, pe care încă o purtau femeile prin anul 1920 în zona Văii Jiului, o am de la Nicolae Răscolean (n. 1933) din cătunul Răscoala, care mi-a spus că prin anul 1950, mama lui, Răscolean Dumitra zisă Marea (pe numele de fată Măgar, născută în anul 1898, în cătunul Răscoala, decedată în anul 1985 la Cimpa) mai păstra câteva astfel de „cămași întreagi, albe cu motive negre cusute pe ele.”¹⁰

Peste aceasta se purta pieptar din piele și catrințe legate la brâu. Cămașa întreagă a fost succesiv modificată mai ales în ultimii 60- 70 de ani, fiind despărțită în două piese, ie sau ciupag și poale, pe care motivele cusute au cunoscut o evoluție diferită pentru fiecare zonă în parte.

Cromatică

Cea mai diversificată evoluție a portului tradițional s-a desfășurat în componenta cromatică, unde se constată diferențe semnificative între zone etnografice chiar învecinate. Cromatică hainelor tradiționale reprezintă cel mai vast domeniu de studiu al trăirilor autentice, al tipologiilor psihologice diferențiate în funcție de așezarea geografică, condiții de trai, evoluție socio-economică, deschidere sau închidere față de diferite influențe, evidențiind devenirea culturii populare românești de-a lungul vremii. Graiul vechi păstrat în diverse regiuni din țara noastră, îndepărtate geografic, am înțeles din cercetările proprii că are un fond comun. Trecerea în revistă a cromaticii hainelor populare românești, mai ales a celor femeiești, atestă o abordare complexă și multiplă a manifestării creativității, derivată de asemenea dintr-o formulă unică la origini. Enumerarea câtorva caracteristici cromatice ale straielor tradiționale din trei zone etnografice diferite este elocventă. Voi începe cu zona Olteniei: „Costumele țărancilor din Oltenia au o înfățișare deosebit de distinctă prin varietatea lor, dar mai ales prin frumusețea artei cu care sînt împodobite, fapt ce le așază pe prim plan în arta costumelor populare.”(...)„Deosebiriile dintre zone sînt remarcate prin varietatea pieselor ce compun portul femeiesc. Cămașile albe din cînepă sau bumbac sînt decorate prin frumoase și variate broderii pe umeri, alțiță, încreț și pe guler, pe mîneci sînt șiruri de rîuri dispuse de-a lungul mîneșilor în sens vertical sau oblic, mîneci largi în partea de jos sau strînse cu bentiță. Pieptul este decorat cu șiruri de rîuri, iar spatele cu flori izolate sau flori „rupte”. Toate ornamentele sînt brodate cu acul sau alese în război, în culorile obișnuite de roșu, albastru, violet, brun sau negru. Peste poalele cămașilor, femeile poartă catrințe, zăvelci, vâlnice și boscele, care diferă în formă și denumire.”¹¹

Trecând apoi la zona Moldovei avem următoarea descriere: „La din zona *Piatra Neamț* la care, ca și în zona Suceava, bentița de la guler este absentă deci determinată numai prin creț de origine foarte veche și tip frecvent în Moldova de Nord (ie cu brezărău). Motivele compoziționale amintesc „pășitura”, meandru cel mai simplu din ornamentația populară, aplicat oblic formînd alțiță compusă din două galoane despărțite printr-unul mai îngust decorat cu motive florale ca și rîrii de pe mîneșă aplicați oblice la încreț în jos pînă întîlnește decorul mîneșii în partea de jos, compus și el din același gen despărțitor de pe alțiță. Încrețul compus din motive „cale rătăcită” aplicată în diagonal împreună cu alte motive din mici pătrățele. Punctele folosite în executarea broderiei: punctul simplu de contur, punctul cruce, punctul de umplutură și lăntșor. În cromatică culorile: roșu, albastru, verde și galben nuanțe pastelate, puțin albastru.

În aceeași zonă este o ie compusă din alțiță cu decor simplu și de mult gust prin alcătuirea motivelor închise în linii executate cu broderie plină lucrată pe fir în culoare negru și galben auriu, iar decorația celor două galoane este formată din motivul „cale rătăcită”.(...) Cromatică formată din culorile: negru, galben spre portocaliu, roșu, mov, puțin verde și fir metalic aur și argint.”¹²

Mai departe, în Banat, culorile predominante ale costumului popular sunt altele: „Portul bănașenilor se distinge prin folosirea unui material prețios firul metalic auriu și argintiu atât la confecționarea opregelor, catrințelor, concușilor cât și a broderiei speciale „sarafola” de pe ii.

⁹ Ecaterina D. Tomida, *Cusăturile și broderiile costumului popular din România*, București, Editura Tehincă, [1972], p. 198.

¹⁰ Relatare orală din 23 ianuarie 2015.

¹¹ Ecaterina D. Tomida, *op. cit.*, p. 33, 34.

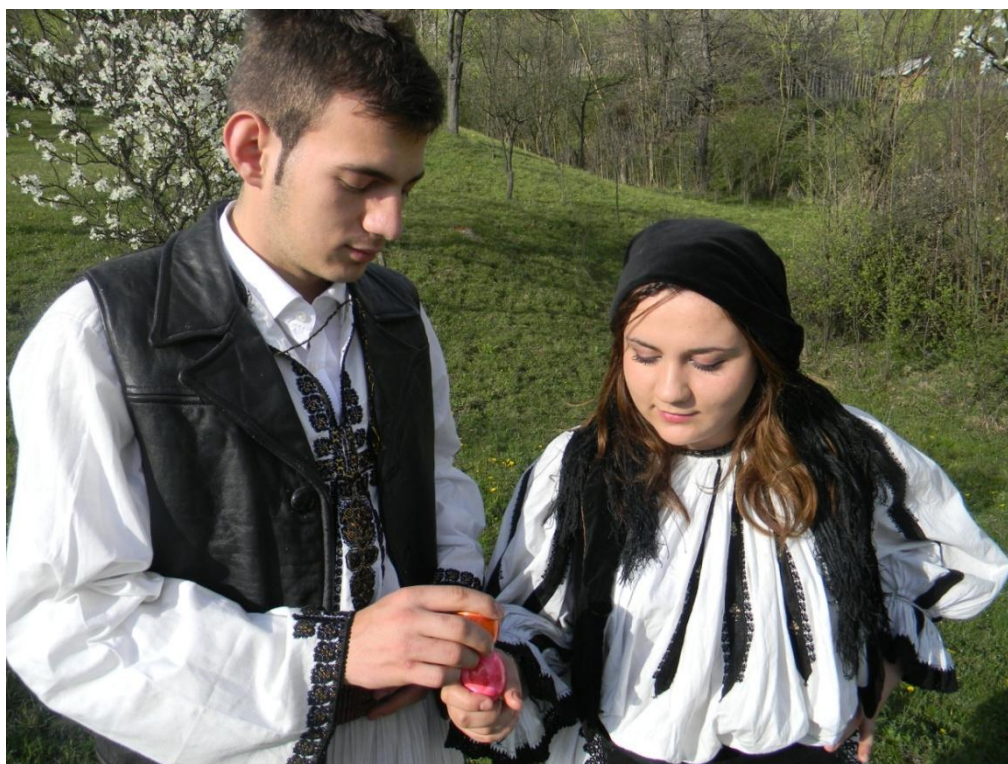
¹² Idem, p. 91-94.

Costumul de femeie este spectaculos prin bogăția și calitatea materialelor și prin echilibrul cromatic. Cămașa este lucrată din pânză albă cu vârgi din alesătură „cinari” și este încrețită în jurul gâtului. Mănele sunt ample și se termină la partea de jos cu un volan „fodor”. Broderia este amplasată pe guler și este cusută pe dos „ațiu”, cu arnici negru și fir auriu. Pieptul cămășii este decorat cu două șiruri de „urzărele”- stilizări geometrice dispuse în șiruri verticale, iar mâneca are o tăblie brodată compact „urzariu”, cu motive dispuse în șir, pe lungime „pene” și o vargă brodată de 1-2 cm lățime „brățară”, care susține volanul. (...) Poalele, foarte largi, sunt lucrate din pânză albă și sunt decorate pe șold cu „cusături pe chici”. Peste cămașă și poale se pune opregul în spate și catrința în față. Opregul este alcătuit din „petecul de opreg”, țesut în război și cu ciucuri foarte lungi, policromi, prinși de el. (...) Catrința „șorțul”, țesută în casă, este ornamentată prin alesătură în război, ca și opregul, în aceeași tehnică și cu aceeași compoziție și se poartă în față. Este lucrată din lână de culoare roșie, vișinie sau neagră, ornamentată din „alesătură” cu vârgi dispuse vertical.”¹³

Disponerea culorilor, după cum se vede în aceste descrieri, este diversă, de la șirurile vertical ori diagonale de pe cămășile femeilor, viu colorate în roșu, violet, sau albastru, la meandre sau pătrățele în culori sobre, brun sau violet și la șirurile din arnici negru de pe ciupeagul muntenesc.

Principala diferențiere din punct de vedere al culorilor este însă determinată de situarea geografică în funcție de relief, cu zone izolate în care influențele au fost mai reduse și regiuni unde s-au intersectat diferite culturi într-o aculturație mai accentuată. Avem astfel un tip de haine populare sobre, dominate de alb și negru, purtate pe toată întinderea arcului carpatic, în regiunile alpine și subalpine mai izolate. O altă factură coloristică, mult mai bogată, predomină în zonele de deal și de șes, pentru ca în zonele joase de câmpie să întâlnim o gamă cromatică majoră, luminoasă, inspirată de strălucirea soarelui.

Evoluția cromaticii de pe straiele tradiționale românești atestă elevarea spirituală a unor oameni care au știut dintotdeauna să cultive frumosul, armonizând formele și culorile cu bucuria creației.

Tineri în costume populare ciocnind ouă de Paște la nedee

(Foto: Birău Petru- Ilie, 2014)

¹³Costumul tradițional în România/ The traditional costume in Romania, text dr. Georgeta Roșu, dr. Maria Magiru, dr. Mihai Dăncuș, cuvânt înainte dr. Ioan Opreș, versiunea engleză Ana Maria Palcu, București , Colecțiile de artă Alcor Edimpex, 2011, p.22.

ÎNALTPREASFINȚITUL PĂRINTE IOAN SELEJAN –

NOUL ARHIEPISCOP AL TIMIȘOAREI
ȘI MITROPOLIT AL BANATULUI

„DESPRE SOCIETATEA DE ASTĂZI CARE NE ÎMPINGE SPRE O UTOPIE IMPUSĂ”

– un dialog duhovnicesc, viu și deosebit de sincer, realizat de
STELIAN GOMBOȘ

În cele ce urmează vă invităm să luați aminte, cu multă seriozitate și responsabilitate, la întâlnirea de suflet cu *Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Selejan* – fostul “*Ioan al munților*” sau “*Ioan din Carpați*” iar în prezent - *Noul Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului*, căci veți asista, cu mult folos, la un viu, folositor și binecuvântat dialog duhovnicesc, realizat și purtat cu Arhiepiscopul demn și destoinic ori pilduitor Ioan Selejan – care s-a născut la 16 noiembrie anul 1951, în localitatea Pietrani, județul Bihor, fiind primul Episcop al Episcopiei Covasnei și Harghitei, înființată în anul 1994... Studiile sale sunt următoarele: Liceul „Constantin Brâncuși” din Oradea, promoția 1971; Facultatea de Instalații și Automatizări din București, promoția anului 1976; Seminarul Teologic din Craiova, promoția 1986; Facultatea de Teologie Ortodoxă din Sibiu, promoția anului 1990; Institutul Biblic din Ierusalim, perioada anilor 1991-1994; Cursurile de doctorat le-a urmat la Institutul Biblic din Ierusalim, domeniul Biblice, Egiptologie și Orientalistică. Iar din activitatea sa bogată și deosebită spicuim următoarele: în anul 1980 și-a început viața monahală la Mănăstirea Lainici, județul Gorj; a fost hirotonit diacon la aceeași mănăstire în 6 august anul 1990; a fost hirotonit preot la Mănăstirea Tismana în 15 august anul 1990; între anii 1990-1994 a fost Starețul Mănăstirii Lainici; în anul 1994 a fost Arhimandrit și Superior al Așezămintelor Românești de la Ierusalim; în 9 iulie anul 1994 a fost ales Episcop al

Covasnei și Harghitei; a fost hirotonit Episcop la Mănăstirea „Sf. Proor. Ilie Tesviteanul” din orașul Toplița, județul Harghita în 20 iulie anul 1994; în 25 septembrie 1994 a fost instalat Episcop al Covasnei și Harghitei, la Miercurea Ciuc.

În ziua de 12 septembrie anul 2007 a fost unul din cei trei candidați la scaunul patriarhal al Bisericii Ortodoxe Române. Pe 23 februarie anul 2008 sinodul mitropolitan ortodox de la Iași l-a desemnat drept candidat pentru funcția de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei. În urma ședinței Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din luna iunie anul 2009, Preasfințitului Părinte Episcop Ioan al Covasnei și Harghitei i-a fost acordat titlul de Arhiepiscop Onorific, ca un gest de răsplătă, prețuire și profundă recunoștință pentru întreaga sa activitate, plină de trudă, jertfă și sacrificiu, în cei șaisprezece ani de Arhipăstor duhovnicesc al ținutului românesc din centrul țării, al Covasnei și Harghitei. Aceasta s-a petrecut după mari și multe lupte. După decembrie 1989, pe fondul frământărilor existente în viața credincioșilor din județele Covasna și Harghita, a fost reluată propunerea de înființare a unei Episcopii pentru credincioșii români ortodocși din județele Harghita și Covasna. Asociațiile locale, Liga cultural-creștină „Andrei Șaguna” din municipiul Sfântu Gheorghe și Fundația cultural-creștină „Miron Cristea” din municipiul Miercurea Ciuc, întreprind numeroase demersuri pentru sprijinirea Bisericii Ortodoxe de aici, printre care amintim: audiența la vrednicii de pomenire și de pie memorie sau amintire Patriarhul Teoctist Arăpașu și la Mitropolitul Antonie Plămădeală al Ardealului (1991, 1992).

În cadrul Zilelor „Nicolae Colan” de la Sfântu Gheorghe, din 4-5 decembrie anul 1993, în prezența Mitropolitului Dr. Antonie Plămădeală, se discută problema înființării unei Episcopii cu sediul la Sfântu Gheorghe (Arcus) sau Covasna. În ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului din 9 ianuarie anul 1994 a fost propusă pe ordinea de zi, de către Mitropolitul Antonie Plămădeală, după discuția preliminară cu Patriarhul Teoctist și membri ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, înființarea unei episcopii pentru zona Harghita-Covasna. La data de 11 ianuarie anul 1994, Adunarea Națională Bisericească a hotărât înființarea acestei noi eparhii. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat, în ședința din zilele de 22-23 martie anul 1994, la propunerea Adunărilor Eparhiale ale Arhiepiscopiei Sibiului și Episcopiei Albei Iulia, organizarea și delimitarea teritorială a Episcopiei Covasnei și Harghitei, cu reședința în municipiul Miercurea Ciuc.

În prezența vrednicului și distinsului Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală al Ardealului, în 31 mai anul 1994, la Catedrala Ortodoxă din municipiul Miercurea Ciuc s-a constituit Adunarea Eparhială a Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, iar în 12 iulie anul 1994, Colegiul Electoral Bisericesc a procedat la alegerea întâistătătorului nou-înființatei Episcopii a Covasnei și Harghitei, cu sediul la Miercurea Ciuc, sufragana a Mitropoliei Ardealului, în persoana Arhimandritului Ioan Selejan - Superiorul Așezămintelor românești de la Ierusalim și Iordan. La praznicul Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, în 20 iulie anul 1994, la Mănăstirea „Sfântul Ilie” din orașul Toplița, județul Harghita, s-a săvârșit hirotonia Preacuviosului Părinte Arhimandrit Ioan Selejan ca Episcop al Covasnei și Harghitei, fiind întronizat la 25 septembrie același an, la Miercurea Ciuc. Și unde în cei 20 ani de păstorie, Preasfințitul Părinte Episcop Ioan Selejan a înmulțit, dezvoltat și crescut numărul parohiilor de la 99 la 135 de unități, a hirotonit 90 de preoți, s-au construit 34 de biserici, 7 mănăstiri și schituri, 5 capele militare, 25 de case parohiale, au fost reparate 96 de biserici și 67 de case parohiale, au fost restaurate și repictate 49 de biserici. Iar Duminică, 23 august anul 2009, s-a mai scris o dată de aur în hronicul Ortodoxiei de pe aceste bătrâne și vitregite meleaguri: cu prilejul împlinirii a 15 ani de existență a Episcopiei Covasnei și Harghitei, întâistătătorul acesteia, Părintele Episcop Ioan Selejan, a fost înălțat în treapta arhierescă, onorifică de Arhiepiscop, de către Preafericitul Părinte Daniel Ciobotea – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române...

În urma mutării la veșnicele și cereștile lăcașuri a vrednicului Mitropolit al Banatului – ÎPS Părinte Dr. Nicolae Corneanu, în toamna anului trecut, la 16 decembrie 2014, membrii

Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-au ales, în scaunul mitropolitan vacant, pe ÎPS Părinte Arhiepiscop Ioan Selejan al Covasnei și Harghitei, iar a patra zi de Crăciun - duminică, adică în data de 28 decembrie 2014, a avut loc, în Catedrala Mitropolitană a Banatului din Timișoara, ceremonia de întronizare a noului și vrednicului ierarh – Părintele Ioan Selejan – Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului.

Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan – Noul Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului, ne-a acordat un interviu în care ne vorbește despre lucruri ce țin de organizarea și abordarea anumitor aspecte din eparhia în care a fost recent întronizat, dar și despre probleme ale societății de astăzi, ale omului aflat tot mai mult în fața pericolului însingurării și secularizării.

Stelian Gomboș: - *Înaltpreasfințite Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan, prin voia lui Dumnezeu, ați ajuns Arhiepiscop al Timișoarei și Mitropolit al Banatului. Cum v-au primit credincioșii bănățeni?*

Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Selejan: - Bine ziceți că prin voia lui Dumnezeu, că altfel nu s-ar fi împlinit acest lucru. Am fost primit cu multă bucurie aici. Pe dealul Coșeviței, la intrarea în județul Timiș, zeci de credincioși, preoți, monahi și monahii au venit cu tricolorul în mâini și cu ochii în lacrimi și mi-au urat cuvinte de bun venit în Mitropolia Banatului. A fost un moment emoționant și pentru ei, dar și pentru mine. Ba chiar am considerat că se re trăiește momentul Unirii celei Mari, cu cei care veneau din toate părțile la Alba Iulia, așa după cum și eu nu am venit singur spre Timișoara, ci însoțit de mai mulți credincioși, preoți și monahi din Eparhia Covasnei și Harghitei se întâlneau în același duh de bucurie și unitate românească cu cei de aici, din părțile Banatului. Am simțit lucrarea lui Dumnezeu și orice aș mai spune despre acest moment, cred că ar fi de prisos.

- *Ce ați făcut mai întâi după ce ați fost întronizat ca Mitropolit al Banatului?*

- Am simțit datoria morală să aduc mulțumire Bunului Dumnezeu, Maicii Domnului și tuturor sfinților, apoi în mod special Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș, ocrotitorul Banatului, motiv pentru care am și mers în prima zi după întronizare la Mănăstirea Partoș pentru a oficia Acatistul sfântului. De asemenea, se cuvine să aduc mulțumire Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și membrilor Sfântului Sinod pentru încrederea acordată și pentru misiunea încredințată la cârma acestei istorice eparhii.

Aș mai aminti că nu am putut să fac primii pași în acest drum al crucii Banatului până când nu am coborât cu recunoștință scările ce duc la vrednicii Mitropoliți Vasile Lăzărescu și Nicolae Corneanu, care au reușit să netezească cu multă înțelepciune cărarea celor care vin după ei. Mai mult, au reușit să aducă un climat de pace cu toate cultele din acest oraș și să așeze în locul toleranței iubirea frățească.

- *Dacă ați amintit de relațiile cu celelalte culte și confesiuni religioase, cum vedeți această provocare, dat fiind cadrul confesional mult mai larg decât cel din Covasna și Harghita, veți continua cele întreprinse de înaintași sau veți căuta o altă cale de dialog interconfesional?*

- Cu siguranță voi continua să întăresc buna conviețuire dintre culte și în acest sens la recepția din ziua de Anul Nou am invitat toate cultele, inclusiv pe cel mozaic, pentru a risipi orice îndoială din sufletele lor, ba chiar am spus că voi da fiecăruia o cheie prin care pot deschide oricând ușa Mitropoliei, această cheie fiind cheia iubirii ce ne apropie unii de alții, dar mai ales de Dumnezeu.

Apoi a urmat Săptămâna de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor, unde ne-am întâlnit din nou și am fost plăcut surprinși că au fost prezenți și reprezentanții cultului musulman. Cu acest prilej, am întărit încă o dată că avem fiecare o candelă și o cărare prin această lume ce duce către Împărăția lui Dumnezeu. Mai trebuie să știm că Dumnezeu ne iubește pe toți la fel pentru că atâta timp cât în pieptul nostru bate o inimă, înseamnă că suntem toți creația lui Dumnezeu.

- Cum vedeți anul ce abia a început, cum ar trebui să ne raportăm la drumul nostru prin lume, mai ales că nesiguranța zilei de mâine devine tot mai evidentă?

- Anul acesta, declarat Anul omagial al misiunii parohiei și mănăstirii azi, ar trebui să-l începem cu rugăciune și să-l încheiem cu rugăciune. Se întâmplă însă că de multe ori punem accentul pe aspectele mai puțin importante ale vieții cotidiene și dialogul cu Dumnezeu rămâne mai pe urmă, însă ar trebui să începem de aici, de la relația noastră cu Dumnezeu și cu aproapele și atunci toate celelalte se vor adăuga nouă. Spun acest lucru prin faptul că aceasta este misiunea noastră, a Bisericii, să ne rugăm lui Dumnezeu pentru țara noastră, pentru poporul român de pretutindeni, pentru oastea țării și să-i pomenim pe cei care au murit în închisori, lagăre și deportări, adică pentru toți eroii și martirii care s-au jertfit pentru demnitatea, libertatea și unitatea noastră, a românilor.

Rugăciunea, altfel spus, este mâna lui Dumnezeu întinsă către semenii, iar dacă nu ridicăm și noi mâna spre El, ne va fi foarte greu să reușim să răzbatem prin lume. Chiar și în Adunarea Eparhială de la Timișoara am subliniat câteva din direcțiile ce doresc să le urmărim în acest an, printre care lucrarea filantropică să fie prioritară, Biserica să fie mereu în sprijinul celor aflați în suferință, să avem în atenție satele depopulate care se pot destrăma, preoții care sunt în aceste parohii misionare, bisericile de lemn monument istoric, adevărate tezaure ale culturii și credinței neamului românesc și repet, înainte de toate, să nu uităm să ne rugăm.

- Întrucât ați amintit de importanța culturală a locașurilor de cult în definirea identității naționale, considerându-le tezaure culturale, credeți că în viitor factorul cultural poate deveni determinant la evidențierea României în spațiul european?

- Identitatea națională se păstrează prin cultură, cultura fiind ogorul unde cresc florile unui neam. Nu putem vorbi despre cultura națională fără să amintim contribuția Bisericii la definirea identității noastre ca neam, mai ales că toate evenimentele majore ale neamului s-au realizat cu sprijinul ierarhilor, preoților și credincioșilor dornici de mai binele acestei națiuni.

Astăzi, cultura română este supusă efectului globalizării și, în loc să fie în progres, mai mult asimilează curente și idei din exterior. Am putea afirma că avem de-a face cu o agresiune culturală externă care nu întotdeauna este de calitate și nu promovează idei de o înaltă ținută morală. Se pune însă întrebarea: până unde o cultură poate primi și elemente din exteriorul său? Dacă nu vom reactiva izvoarele culturii românești, riscăm să devenim doar o populație care trăiește într-o regiune din sud-estul Europei.

Marile bătălii nu s-au dat pe câmpurile de luptă, ci în conștiința unui om și a unei națiuni, iar cine va câștiga această mare bătălie culturală va domina lumea. Cultura este mintea unui neam! Avem, ca nație, atâta minte câtă cultură avem. În spațiul mental al unui neam se plămădește viitorul lui. În cultură se ascund marile taine ale unui neam, iar taina neamului nostru este sfântă deoarece creștinismul a sfințit mintea și cultura neamului nostru.

Și în ceea ce privește participarea factorului cultural la evidențierea României în spațiul european, putem fi convinși de acest lucru atâta timp cât o parte din taina lumii este teaurizată și în cultura noastră românească. De aceea, avem datoria morală de a păstra acest tezaur pentru că face parte din tezaurul universal al omenirii. Cultura română este și ea o stea din constelația culturii universale.

- Așadar, putem vorbi fără să greșim despre importanța culturii române în context universal, dar și despre integrarea ei într-o dimensiune cosmică?

- Cu siguranță nu vom greși, dat fiind că amplitudinea cosmică a culturii noastre a dovedit-o însuși țărânul român. El și-a construit casă cu pridvor, de unde niciodată nu s-a exclus din universul astral, nu s-a exclus din comuniunea Luceafărului sau a Carului Mare. Țărânul român și-a construit pe bolta cerului un car din stele, fiind permanent în dialog cu Lumina din univers. El întreba stelele când să pună plugul în brazdă și când să arunce viața sub brazdă.

Prin brațul țaranului român, Dumnezeu Și-a continuat actul de creație și a revărsat pe mai departe darul vieții. Din pridvorul casei sale, românul n-a dialogat doar cu astrele, ci și cu Cel Care le-a semănat pe albastrul ogor al cerului. Dumnezeu seamănă stele în cer, iar pe pământ l-a lăsat pe om în locul Lui să semene bobul de grâu. Cultura română nu este un adaos la cultura universală, ci este parte integrantă, păstrând în ea marile adevăruri: de unde am venit și spre ce spații siderale ne îndreptăm.

- *Cum vedeți omul de astăzi - mai aproape de Dumnezeu sau mai indiferent de tot ceea ce înseamnă spiritualitate, credință, iubire, atenție pentru celălalt, dat fiind că avem la îndemână atâtea mijloace de comunicare într-o lume a informațiilor de tot felul?*

- Cred că, deși putem comunica foarte repede oriunde și oricând, omului de azi îi este frică de iubire, trăiește tot mai însingurat, precum un val fără țărm, un val care nu mai îndrăznește să sărute țărmul. Societatea de azi ne împinge spre o utopie impusă. Cu toate că avem atâtea mijloace de comunicare și rețele de socializare, așa cum se tot vorbește, riscul singurătății sau al falselor prietenii este tot mai mare, pentru că nu mai avem în suflete iubirea față de semenii, ci dorința folosirii semenului pentru utopiile noastre păcătoase, adică folosirea semenului în afara iubirii lui Dumnezeu și așa ușor ajungem în prăpastia singurătății și a deznădejdiei. Nu așa ar sta lucrurile dacă am porni de la principiul că omul nu este un adaos prin lume, ci este coroana creației lui Dumnezeu, l-am vedea altfel, am ști să-l cinstim și am lucra unii cu alții în comuniune de iubire și frățietate, spre bucuria îngerilor și preamărirea Creatorului nostru.

- *Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, dacă i-ați întâlni într-o bună zi pe oamenii care vor citi acest interviu, cu ce le-ați spune să înceapă spre a nu greși cărarea ce duce la porțile raiului?*

- Să nu uite rugăciunea, pentru că toți cei care se roagă se pot muta o clipă în cer, acolo rugăciunea lor se poate uni cu cea a îngerilor, pentru că împreună suntem chemați să ne împărtășim din potirul iubirii lui Dumnezeu. Să înmulțească dreptatea, bunătatea și milostenia, să adauge peste toate iertarea și cu siguranță vor primi bucuria cerească ce-i va călăuzi toată viața și astfel având candela iubirii nestinsă vor putea deschide porțile raiului. (Cf. Pr. Zaharia Pereș – Interviu cu ÎPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan - <http://www.ziarullumina.ro/interviu/societatea-de-azi-ne-impinge-spre-o-utopie-impusa>).

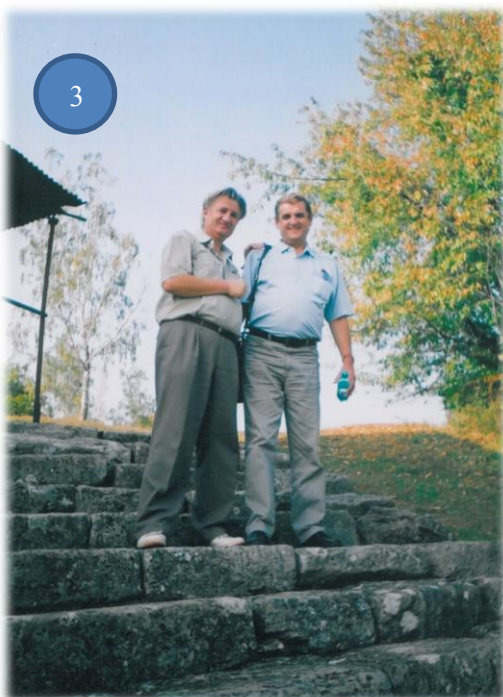
În încheiere vom afirma și susține cu toată convingerea că prin publicarea acestor convorbiri duhovnicești cu un cunoscut, recunoscut și renumit ierarh și slujitor al Bisericii noastre, strămoșești și dreptmăritoare – *Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Selejan* – căruia îi dorim să aibă parte, în continuare, de mult spor și de alese împliniri duhovnicești, ne conferă privilegiul unui frumos cadou, destinat sufletului și cugetului nostru, al cititorilor și credincioșilor, motiv pentru care îi mulțumim în mod deosebit, dorindu-i să aibă parte, în continuare, de multă sănătate și binecuvântată putere de muncă, acum, în noua ascultare și vrednică misiune de Arhipăstor al tuturor dreptmăritorilor credincioși din latura de Vest a țării noastre adică din ținutul bogat și îmbelșugat al Banatului!...

Festivalul Internațional de Poezie – EMIA
“Poezie și Rugăciune” – Roșcani, 2001
“Poezia și Muntele” – Cetatea Costești,
M-ții Orăștiei, 2002

1. Ioan Țepelea și Marius Tupan,
2. Paulina Popa și Cezar Ivănescu,
3. George Vulturescu și Ioan Țepela
4. Cornel Ungureanu și Marin Mincu

STELIAN GOMBOȘ

CUVINTE PENTRU ÎNTĂRIREA ÎN DREAPTA CREDINȚĂ

Semnal editorial și publicistic:

Preot Ioan Morgovan

**CUVINTE PENTRU ÎNTĂRIREA ÎN DREAPTA
CREDINȚĂ**

*Editura Buna Vestire,
Beiuș, 2014, 475 pagini*

De la bun început, doresc să recunosc că m-am (tot) gândit să scriu câteva rânduri la adresa acestei cărți și, în special, la adresa autorului ei, din câteva motive și considerente personale, altminteri absolut smerite dar sincere și oneste: din respect, recunoștință și prețuire, totodată din dragoste, admirație și recunoștință față de Părintele Profesor Ioan Morgovan – un slujitor devotat și vrednic al Bisericii și al tuturor altarelor sfinte și sacre ale acestui popor: Altarul lăcașului de cult, al școlii, al învățământului și educației, al scrisului, editării și publicării, al propovăduirii și mărturisirii Cuvântului Revelat, Întrupat și Veșnic, precum și al cărții și condeiului.

De asemenea, vreau să mărturisesc și să dezvălui, aici și acum, adevărul că rar, mai ales în ultima vreme, mi-a fost dat să întâlnesc și să cunosc un om cu atâta bun simț, purtare aleasă, nobilă, elegantă, discretă dar concretă, și atâta respect și bunăcuviință și ca (în) persoana Părintelui Profesor Ioan Morgovan – acest simplu, smerit și modest preot paroh de țară, însă care, oricând, ar putea face față, cu real și autentic succes, la o catedră academică și universitară - ca profesor și la un sfânt al altar al unei vestite catedrale urbane – ca slujitor și sacerdot.

Totodată, am apreciat întotdeauna articolele, eseurile și studiile, precum și broșurile cu caracter pastoral – misionar, plachetele cu caracter aniversar, comemorativ sau omagial, și cărțile pe care le-a scris Părintele Ioan Morgovan, precum și toată activitatea sa pastoral-misionară, caracterul și cultura foarte vastă și solidă de care dispune, de asemenea (și) dragostea sfînșiei sale pentru cultura, arta și spiritualitatea autentică!...

Sunt de-a dreptul impresionat de capacitatea și puterea preacucerniciei sale de muncă susținută, inclusiv la Editura și Revista „Buna Vestire” din municipiul Beiuș, județul Bihor, pe care o desfășoară și acum, cu multă

dragoste, râvnă și abnegație, și bine face că are această atitudine față de viață, față de semenii și cunoscuții lui, ce nu sunt puțini și care, dacă sunt sinceri, îl apreciază și îl admiră foarte mult, fiindu-i cât se poate de recunoscători, așa cum încerc să-i fiu și eu!...

Cu alte cuvinte, așadar, Părintele Ioan Morgovan – preot paroh și slujitor la Bisericele rurale din localitățile Buntești și Lelești, din zona depresionară a Beiușului, din județul Bihor, este și ne este (re)cunoscut ca un intelectual rafinat, vrednic misionar și apologet, autentic liturghisitor și slujitor al altarului străbun, precum și un neobosit condeier, scriitor, cărturar și participant activ la multe conferințe, lansări de cărți și alte manifestări culturale ori spirituale, îndeosebi acolo, la Beiuș, realizate pe parcursul a peste douăzeci de ani, mai precis din toamna anului 1993, toate acestea constituindu-se în adevărate momente de reală bucurie, de acolo și de atunci rămânând, amândoi, într-o sinceră și nedisimulată prietenie duhovnicească și spirituală, de care ne bucurăm, cu fiecare ocazie, până în ziua de astăzi, în mod reciproc, cultivând-o și sporind-o cu fiecare întâlnire, ce se consumă, întotdeauna, într-o atmosferă deosebită!...

Revenind și referindu-ne în mod concret la această lucrare, mult folositoare și mult ziditoare de suflet, pentru a înțelege mai bine mesajul paginilor oferite de autor, spre lectură cititorului, se cuvine să creionăm, odată cu *Părintele Ioan Morgovan*, condițiile în care a fost gândit și elaborat acest volum – care este o culegere de articole și studii pe diferite teme, precum și modul ori felul în care a fost el formulat și transmis, potrivit afirmațiilor și mărturisirii sfinției sale din al său *Cuvânt Înainte*. „Una dintre îndatoririle slujitorilor sfințelor altare ale Bisericii lui Iisus Hristos este propovăduirea în tot locul și în tot timpul a cuvântului lui Dumnezeu (II Timotei 4, 2), pentru întărirea în dreapta credință a credincioșilor păstoriți și călăuziți pe calea mântuirii pentru a dobândi viața veșnică.

În activitatea pastorală și misionară pe care am desfășurat-o de-a lungul anilor am căutat să îndeplinesc chemarea pe care am luat-o de la Iisus Hristos de a mărturisi Evanghelia harului Său. Am vestit „cuvintele vieții veșnice” (Ioan 6, 68) nu numai de pe amvon, la marile momente ale vieții creștinului și cu alte prilejuri, ci și prin scris, mai ales după evenimentele din Decembrie 1989, ca urmare a obținerii libertății de exprimare.

Am publicat în „Legea Românească”, „Buna Vestire” și „Țara Beiușului”, vreme de peste douăzeci de ani, articole cu conținut dogmatic și doctrinar – apologetic ortodox, liturgic, moral, spiritual, cultural, istoric – bisericesc, memorial, panegiric, precum și crâmpeie din viețile sfinților și învățăturile lor, pentru noi cei de astăzi, efigii ale unor personalități, însemnări despre cărți și diferite evenimente, reflecții ale ilustrațiilor oameni despre religie, biblie, credința în Dumnezeu și rugăciune. Pe toate acestea le-am așezat pe teme și le-am adunat într-un volum ca să fie la îndemâna preoților și credincioșilor pentru mărturisirea dreptei credințe și apărarea ei de neghina învățăturilor greșite semănate în țarina Bisericii.

„Ține dreptarul învățăturilor sănătoase” (II Timotei, 1, 13) este îndemnul Sfântului Apostol Pavel ce se cade să-l scriem pe tabla inimii noastre.

Citatele din Sfânta Scriptură a Vechiului și a Noului Testament, argumentele Sfinților Părinți și ale marilor gânditori creștini au rostul de face mai ușor de înțeles tema abordată.

Articolele din prezentul volum, izvorâte din adâncul sufletului prin lucrarea harului divin pururi viu și curgător, se cuvine să fie pentru noi un permanent imbold spre prețuirea comorii de învățăături a Bisericii Ortodoxe și la păstrarea cu scumpătate, ca pe un diamant de mare preț, a credinței strămoșești a românilor.

Totodată aduc laudă, mulțumire și închinăciune lui Dumnezeu, unul în ființă și întreit în persoane Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită, pentru că m-a învrednicit să tipăresc o nouă carte la Editura Buna Vestire din Beiuș și să aduc în sufletele cititorilor noștri raze din lumina lui Iisus Hristos, pentru a fi cu adevărat ucenici ai Săi, a da vieții lor un sens netrecător și a câștiga fericirea eternă!”

În altă ordine de idei, este bine să se știe că cea mai mare parte a materialelor din volumul de față nu sunt rodul unei munci de bibliotecă a unui intelectual aflat în permanent contact cu cartea, șlefuit la vreo catedră, participant la conferințe, consfătuiri și comunicări științifice ori deprins cu lucrări verificate de dascăli cu rutină, supravegheat de coordonatori științifici sau a

vreunui aspirant la titluri academice ori universitare. Nimic din toate acestea nu l-au răsfățat pe autor. Dimpotrivă.

Ele sunt rodul unui truditor izolat într-o parohie modestă, nevoit să se adapteze la modul și stilul de viață al enoriașilor săi, să-și lucreze grădina, să taie lemne, să crească animale pentru a-și putea întreține familia și, bineînțeles, înainte de toate, să poarte grija credincioșilor săi din cele două sate bihorene - Lelești și Buntești.

Dacă la toate acestea mai adăugăm că accesul la o sursă documentară, de pildă, înainte de anul 1990, se limita doar la ceea ce își putea procura personal din micile sale economii și că legăturile cu intelectualii erau destul de sporadice, superficial și riguros cenzurate (înainte vreme), cred că se conturează destinul preotului acelor vremuri. Să nu uităm că domnea în mod obsedant o teamă reciprocă între cei câțiva oameni mai instruiți din satele noastre și care majoritatea erau navetiști. Singur preotul petrecea 365 de zile și tot atâtea nopți acolo în satul pustiit, golit de tot ce însemna oarecând viața la țară. Peste toate acestea, în ochii autorităților, preotul trecea atunci, fie și normal, drept un reacționar, un dușman al poporului, un tolerat și un ingrat al cărui rost se va stinge odată cu generația care a avut ghinionul de a se naște în preajma și perioada consolidării și dezvoltării, cu mult avânt și entuziasm, al regimului comunist de la noi.

Am amintit de toate acestea, sunt convins că în deplin acord și asentiment cu autorul acestei lucrări, tipărită cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Dr. Sofronie Drincec – Episcopul Oradiei, pentru a vedea în ce condiții era condamnat să trăiască atunci, preotul contemporan cu faimoasa „epocă de aur”.

Or în această situație să mai și conferențiezi, să rostești cuvântări la toate serviciile religioase, căutând să împaci și pe nevinovații enoriași ca și pe cei indiferenți, pe credincioșii de ocazie ca și pe agresori. Darămite să mai ai și ispita condeiului, bine știind că toate porțile publicațiilor îți erau, atunci, închise. Ce zbatere cumplită, cât dramatism într-un asemenea mod de viață! De aceea și cerem cuvenita îngăduință cititorului mai exigent.

Că autorul acestor scrieri a putut răzbi deasupra valurilor este o altă discuție și chestiune. A reușit datorită tenacității, perseverenței sale, a seriozității și a profunzimii sale, reale și concrete.

Dar cu ce preț, știe doar el...

Ce l-a menținut atât de treaz și de activ ori de dinamic pe *Părintele Ioan Morgovan* au fost, între multe altele, și acele învățături și conferințe preoțești, inițiate de către vrednicul și marele Patriarh Iustinian Marina, la început mai dese, iar pe urmă ajungând la patru pe an și care avea drept scop cultivarea și menținerea contactului cu problemele teologice doctrinare, morale ori liturgice, apropierea de marile momente sau evenimente istorice și culturale, precum și cunoașterea problemelor care frământau lumea la vremea respectivă. În cadrul acestor conferințe autorul a descoperit un oarecare teren prielnic și fertil în care se simțea bine, în sensul că putea să cioplească și să dăltuiască câte ceva la personalitatea lui și mai putea să împărtășească semenilor din căutările sale febrile...

Cu alte cuvinte, indiferent de temele și subiectele dezbătute în cadrul acestor conferințe, ele au fost, au rămas și rămân un mijloc de informare și formare, un valoros exercițiu intelectual și o copioasă desfătare lăuntrică, interioară, adresat studenților teologi și preoților de atunci...

În continuarea acestui material – semnal editorial și publicistic, vreau să mai precizez faptul că foarte multe din materialele ce alcătuiesc și formează acest bogat, rodnic și vrednic volum, au fost scrise și publicate, separat, în momente diferite sau ocazii variate, în tribuna și amvonul ortodox și publicistic beiușan, adică în paginile Revistei „Buna Vestire” – care apare și activează, neîncetat și neîntrerupt, de peste douăzeci de ani – o revistă cu profund caracter apologetic, pastoral și misionar al Protopopiatului Ortodox Român din Beiuș, despre care eu susțin, cu tărie, convingere și fermitate că întotdeauna, cu fiecare număr, mesajul acestei reviste se înscrie cu prisosință în procesul transfigurărilor și transformărilor duhovnicești, atât de necesare omului contemporan, în goana și în agonia lui prin lume.

Altfel spus, doresc să apreciez în mod deosebit seriozitatea, competența, realismul, discernământul, hărnicia și dărnicia membrilor care fac parte din acest veritabil colectiv redacțional, între care la loc de frunte, sunt Părinții: Ioan Natu Balint, *Ioan Morgovan*, Gheorghe

Tall și Cornel Clop și să-i felicite pentru tot efortul depus în desfășurarea activității lor, cu timp și fără timp, rugându-mă ca Bunul Dumnezeu să le facă parte, în continuare, de mult succes, de mult spor și de multe împliniri duhovnicești, iar revistei, în acțiunea și activitatea ei de rostuire a minții și a sufletelor multora dintre noi, cititorii ei fideli și credincioși, precum și *Directorului și Redactorului ei în persoana Preacucernicului Părinte Profesor Ioan Morgovan*, le doresc să aibă parte de viață cât mai lungă, cu mult folos sufletească și cu mulți cititori, să se bucure de realizările și împlinirile de până acum, să le cultive și să le înmulțească și să le sporească, pe mai departe, îndeosebi pe cele de ordin duhovnicesc, apologetic - misionar și cultural - cărturăresc!...

Schimbând puțin registrul discuției și dezbaterii noastre, voi reveni, remarcând faptul că, grăitor și relevant este felul în care abordează, tratează și vorbește despre preot, biserică și preoție, *Părintele Ioan Morgovan*, ca unul ce are aproape patruzeci de ani de slujire sacerdotală, fiind așadar, cu o experiență deosebită, susținând, fiind în asentimentul Marilor Sfinți Părinți, Teologi și Scriitori Bisericești, cum ar fi, spre exemplificare: Troița de Ierarhi și Arhieri - Ioan Gură de Aur, Vasile Cel Mare, Grigorie Teologul ori Sfântul Ioan Casian, că „Rolul preotului în viața credincioșilor este însemnat, nu ezit a spune că este chiar determinant. De aceea sesizarea lui Thomas Carlyle, care avea o concepție atât de largă despre realitățile din domeniul religiei, mi se pare binevenită: „Preotul trebuie să aibă într-însul o lumină de inspirație.

El cârmuiește adorarea poporului, el este trăsura de unire cu Nevăzutul Sfânt. El este căpetenia spirituală a oamenilor.

El îi conduce spre cer, cârmuindu-i înțelepțește pe acest pământ, printre strădaniile vieții. Idealul lui este ca și el să fie o voce din cerul nevăzut, tălmăcind oamenilor ca și profetul, dar într-un chip mai familiar, același lucru: Cerul nevăzut, secretul deschis al Universului, pe care atât de puțini îl zăresc.

El este un profet dezbrăcat oarecum de strălucirea înspăimântătoare a acestuia, arzând ca o lumină mai blândă și mai egală, ca luminător al vieții zilnice.” Ne-am făcut cred o imagine fie cât de sumară despre ceea ce este și trebuie să fie preotul. Ne mai rămâne de văzut ce anume trebuie să facă el. Și, fără a căuta prea mult, aflăm răspunsul limpede: *preotul trebuie să devină ceea ce este, ceea ce trebuie să fie*. În această devenire stă tot secretul dirijării și conducerii vieții credincioșilor. Consecvența sa pe acest drum ascendent și suitor întreține forța morală a credincioșilor”

„Și fiindcă preotul nu trăiește izolat de societate, ba mai mult, atrage după sine pe calea spre mântuire pe toți cei încredințați lui, îi revine obligația de-a lucra cu râvnă și în mod dezinteresat la formarea credincioșilor în vederea restructurării vieții sub toate aspectele ei: viață de familie, comportament în activitatea profesională, patriotism, conviețuire pașnică etc.

Familia fiind într-un stat ceea este veriga într-un lanț – continuitate, legătură, parte indispensabilă – reclamă o preocupare aparte. Asta pentru că așa cum o verigă ruginită nu mai prezintă siguranța rezistenței aceluia lanț, nici o familie prost alcătuită nu oferă garanția bunului mers al unei națiuni. Preotul trebuie să dea îndrumări tinerilor cum să cultive virtuțile ce stau la baza familiei: dragoste, respect reciproc, altruism, singurele care pot evita dramele familiale: abandonul, infidelitatea conjugală, adulterul, divorțul, avortul și atâtea altele...

Or pentru a ajunge la toate acestea se simte imperios nevoia de a redeștepta conștiința preotului ortodox român de odinioară, care să încălzească posibilitățile de luminare de azi. În felul acesta vom dobândi imaginea preotului integru, capabil a contribui la opera de unitate spirituală a neamului nostru românesc...”

Și toate acestea sunt enunțate și edificate, acum, în acest an omagial și jubiliar, al misiunii contemporane în parohiile și mănăstirile noastre, precum și a comemorării Marelui Dascăl al Teologiei Creștine Universale – Sfântul Ioan Gură de Aur, precum și a cinstirii tuturor Marilor Părinți Duhovnicești, din toate Eparhiile Bisericii Ortodoxe Române...

Așadar, parcurgând și străbătând cele 475 pagini, structurate în cele 12 capitole ale acestei cărți, temeluită și fundamentată pe baza unei bogate, dense și vaste bibliografii și index bio – bibliografic de referință, vom concluziona că lucrarea de față este una de factură polivalentă, diversă, densă și bogată ori variată: dogmatică, doctrinară, liturgică, canonică, scripturistică,

patristică, istorică, apologetică, patriotică, misionară, pastorală, catehetică, spirituală și duhovnicească!...

Este un volum dezbateri, a unor probleme foarte variate, complexe, complete și foarte actuale sau contemporane... „Menirea lui nu este, neapărat, de a introduce pe cititor în conținutul problemelor dezbătute, ci în atmosfera împrejurărilor în care ele s-au zămislit și s-au transmis. Aceasta deoarece ele – micile dezbateri – nu reprezintă *ceva* sau cel puțin nu în primul rând prin ele însele, cât mai degrabă prin faptul că pur și simplu au fost spuse într-un anumit timp și în anumite condiții. De unde și zăbava cu care ele au fost încredințate tiparului, socotind că au fost necesare și eficiente doar atunci și pentru cei care au fost acolo unde și când s-au rostit, ori s-ar putea transpune măcar în atmosfera specifică acelor vremuri...”

De aceea atragem atenția cititorului că materialele acestea, dincolo de conținutul lor doctrinar și dogmatic de necontestat, nu reprezintă atât de mult o valoare în sine, pe cât sunt, mai ales, expresia unor fapte și a unor experiențe de viață. Adică ele dovedesc faptul că preoțimea activă, chiar și atunci, în perioada cea mai grea, ca de altfel și astăzi, a fost și este la datorie, nu a stat și nu stă ascunsă în așteptarea vremurilor însoțite. A slujit și slujește, în continuare, poporul în condițiile date, adică a spus, și spune, ce a avut și are de spus, dar mai ales a făcut, și continuă să facă, ceea ce a trebuit și este de făcut!...”

Prin urmare, acum, în concluzie, știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu *Părintele Ioan Morgovan* este un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăcelilor cu marii filozofi ai vremii antice precum Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc ce repede îi uităm noi pe acești oameni, pe acești slujitori ai vieții noastre bisericești și ai spiritualității noastre duhovnicești, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă!...

De aceea, cartea (aceasta) care a apărut și ca un omagiu și prinos de recunoștință adus dascălilor, educatorilor, părinților și mentorilor sau îndrumătorilor *Părintelui Ioan Morgovan* se dorește a fi, din această perspectivă, un pas spre revenirea la normalitatea cinstirii înaintașilor noștri așa cum se cuvine, aducându-ne, astfel, aminte, cu toții „de mai marii noștri”!...

Astfel stând lucrurile, acum, în încheierea acestui material, de suflet și pentru suflet, vom susține că demersul misionar al Bisericii noastre și al slujitorilor ei, trebuie să cuprindă conceptul conform căruia Biserica nu este în fond doar comunitatea cu număr mare sau foarte mare de membri ci chiar și cea cu numărul cel mai mic, dar în care sălășluiește mărturia cea duhovnicească despre trăirea în viața noastră a vieții lui Iisus Hristos, cea autentică.

„Astfel înțeleasă, misiunea nu este reprezentată de un proiect grandios, asemeni unei caracatițe care cuprinde totul în sine – acesta este de dorit numai pentru a conferi unitate de plan și acțiune sistemului – ci de intervenția în micro, de îndeplinirea misiunii de păstor de suflete și a aceleia de următor al Mântuitorului, calitate pe care o are orice creștin botezat, nu numai clericul și nu numai cei cu anumite răspunderi în Biserică.”

Așadar, iată și de aici constatăm faptul că Biserica și, mai bine zis, Ortodoxia este o formă de creștinism (nesecularizată în conținutul și fondul ei intrinsec) extrem de rafinată, de nobilă, de fină, pe care puțini o știu astăzi, aprecia sau gusta în profunzimile ei dintru început, lucru pentru care ne rugăm lui Dumnezeu – Cel în Treime preamărit, să ne ajute și să ne lumineze mințile noastre, cele acoperite de umbra păcatului și a morții!...

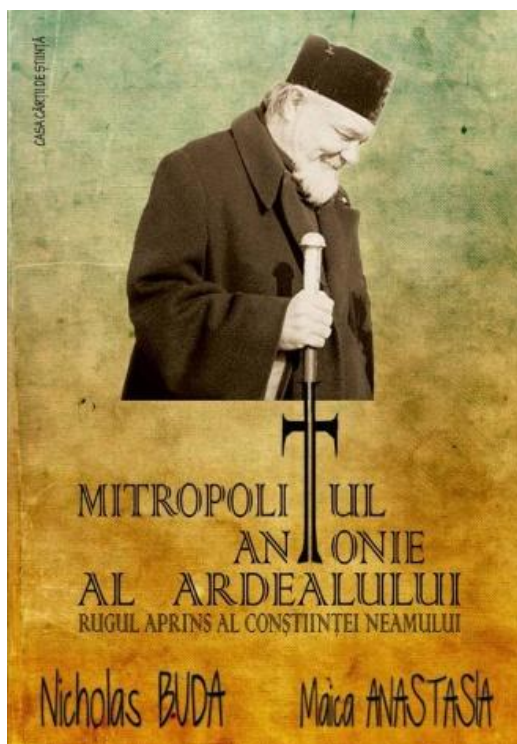
Totodată autorului, pe care ținem să-l felicităm, cu toții, (și) pentru această lucrare, și pe care o recomandăm tuturor cu toată căldura, îi dorim să ne mai hrănească mințile și sufletele noastre și cu alte lucrări ziditoare și folositoare nouă și urmașilor noștri, arătându-ne prin toate acestea dragostea sau atașamentul față de valorile perene ale Bisericii și neamului nostru Românesc, precum și vivacitatea ori tinerețea spirituală cu care l-a înzestrat Dumnezeu – Cel în Treime Slăvit și Lăudat, pe devotatul și iubitul Său fiu – slujitor, și, totodată, îi dorim să aibă parte, în continuare, de folositoare bucurii, de binecuvântate mângâieri și de nemărginite împliniri duhovnicești, atât aici pe pământ, cât mai ales dincolo, în lumea cealaltă – a Împărăției Cerurilor, unde să se bucure de înveșnicita comuniune cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în lumina cea neînserată a Sfintei Treimi! Amin!...

MITROPOLITUL ANTONIE AL ARDEALULUI. RUGUL APRINS AL CONȘTIINȚEI NEAMULUI de Nicholas Buda și Anastasia (Ana) Buda

De două milenii încoace, de la întemeierea credinței creștine prăznuim, în fiecare an, la 29 august, mutarea la cele veșnice a unuia dintre cei mai mari mărturisitori ai lui Iisus Hristos – Sfântul Ioan Botezătorul... În anul mântuirii 2005, în această zi de luni spre seară, spre amurg, a trecut un alt mare mărturisitor și apologet al dreptei credințe creștine – *Mitropolitul Antonie Plămădeală de la Sibiu*, după ce și-a purtat cu toată demnitatea și încrederea în Dumnezeu crucea suferinței vreme de mai mulți ani... De aceea, pentru noi, din acest an, această zi va comemora cel puțin aceste două evenimente, aceste două treceri!...

De ce? Fiindcă noi creștinii ortodocși români și nu numai, am petrecut joi – 1 septembrie – în Catedrala Mitropolitană din Sibiu și apoi, vineri 2 septembrie anul 2005 – la Mănăstirea Sfântul Constantin Brâncoveanu din localitatea Sâmbăta de Sus – județul Brașov – acolo unde vor aștepta osemintele sale pământești până la obșteasca înviere, pe unul dintre cei mai mari cărturari, teologi, ierarhi și ctitori de cuget, spiritualitate și simțire românească ai veacului al XX-lea, cu o largă deschidere și recunoaștere internațională!...

Născut la 17 noiembrie anul 1926 la Stolniceni – Lăpușna în Basarabia, a urmat studii medii seminarele la 1944, datorită refugiei, la Mitropolitul din București, anul 1945 după care Teologie Ortodoxă din 1948 când, datorită hărțuiei părții puterii politice de prigonitoare a tuturor autentice românești, a fost universitar să-l facă la Sibiu, lucrarea de licență să le Teologic de grad Universitar toată această perioadă a să se adăpostească pe unde a prigonitorilor acestui veac în viziunea căroră tânărul constituia un real pericol atunci și, mai ales pentru atunci ce se afla în plină prigonit așa cum au fost contemporani ai săi – mari și ale vieții politice, religioase au rămas și vor rămâne în conștiința urmașilor și a posterității!...

Chișinău și din anul Seminarul „Nifon pe care îl absolvă în urmează Facultatea de București, până în anul la care a fost supus din atunci, care era valorilor spirituale nevoit ca ultimul an iar examenele și susțină la Institutul din Cluj Napoca. În trebuit să fie un fugar, putut datorită care au fost comuniștii, Leonida Plămădeală pentru clasa politică de clasa muncitoare de dezvoltare!... A fost atâția alții, autentice personalități și culturale și care așa

În același an – 1949 – va fi tuns în monahism la Mănăstirea Prislop de către marele Duhovnic Arsenie Boca, naș de călugărie fiindu-i Monahul Daniil – Sandu Tudor – inițiatorul și conducătorul mișcării spirituale – Grupul „Rugul Aprins” de la Mănăstirea Antim din București, grupare din care a făcut și el parte, aceasta fiind ultimul bastion duhovnicesc ce a mai rezistat câțiva ani împotriva ideologiei atee comuniste dar care a fost distrus de către aceștia, toți membrii ei fiind închiși pe motiv că ar fi constituit o mișcare conspirativă și subversivă împotriva noului stat român muncitoresc!... Și Mitropolitul Antonie a împărțit aceeași soartă, fiind judecat în

contumacie la șapte ani de temniță grea, prins și arestat în anul 1954 la 14 octombrie, la Iași!... Până atunci s-a ascuns pe unde a putut, știind că este urmărit de securitate, a peregrinat la Mănăstirile Crasna – Gorj și Slatina – Suceava, unde a fost hirotonit preot în anul 1953, acolo cunoscând câțiva dintre marii duhovnici ai Bisericii noastre cum ar fi Arhimandriții Ilie Cleopa, Arsenie Papacioc și Petroniu Tănase!... Între timp se înscrie la cursurile de doctorat ale Institutului Teologic din București, dar va veni cumplitul an 1959 când datorită Decretului 410 va fi scos și din monahism, din cler și exmatriculat de la doctorat!... După aceea a fost o perioadă de mai mulți ani, muncitor necalificat la o întreprindere de mase plastice din București, căci era o persoană vizată spre „recuperarea ei” deoarece avea „tinichele de coadă” dar iată că va veni izbăvitorul an anul 1968 când Patriarhul de atunci al Bisericii, de pie memorie Iustinian Marina îl va lua sub ocrotirea sa angajându-l secretar la Institutul Teologic din București și în toamna aceluiași an îi va procura o bursă de studii pentru Heythrop College de la Oxford apoi Londra, unde în anul 1971 va fi declarat Doctor în Teologie, urmând ca în anul 1972 să-i fie echivalat și recunoscut doctoratul și la Institutul Teologic de grad Universitar din București!... La sfârșitul anului 1970 și la începutul lui 1971 va fi numit, respectiv hirotonit de către același vrednic patriarh, Episcop Vicar Patriarhal cu titlul de Antonie Ploieșteanul, fiind însărcinat a conduce departamentul relații externe bisericești, participând în această calitate, la foarte multe conferințe și simpozioane în străinătate, fiind membru a numeroase delegații ale Bisericii și făcând parte din diferite comisii și organisme internaționale bisericești, căci a fost un pionier al dialogului și a mișcării ecumenice autentice!... Totodată, între anii 1971 – 1974 a fost și Rector al Institutului Teologic Universitar din București...

După doi ani de episcopat la Buzău, între anii 1980 și 1982, iar la 7 februarie anul 1982 este întronizat la Sibiu – Mitropolit al Transilvaniei și Arhiepiscop al Sibiului unde a păstorit duhovnicește timp de peste 23 de ani, perioadă în care a scris foarte multe studii, articole și mai ales cărți de o neprețuită valoare, a organizat și, mai ales, a dezvoltat învățământul teologic, a ctitorit și rectitorit foarte multe biserici și mănăstiri și aici, la loc de frunte trebuie amintită mănăstirea dragă inimii sale de la Sâmbăta de Sus – al cărei cel de-al treilea ctitor este, după Domnitorul și Sfântul Constantin Brâncoveanu și după vrednicul înaintaș al său pe scaunul de la Sibiu – Mitropolitul Nicolae Bălan, de la a cărui moarte s-au împlinit zilele acestea 55 de ani!... În toată această perioadă a fost foarte activ pe plan teologic și ecumenic, contribuind foarte mult la dezvoltarea relațiilor interbisericești, interconfesionale și interreligioase!... Datorită tuturor acestor calități și merite, din anul anul 1992 a fost membru al Academiei Române și al Academiei Republicii Moldova, de asemenea, la 12 octombrie anul 1998 a primit titlul academic de Doctor Honoris Causa al Universității din Oradea, iar în anul 2002 pe cel al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu!... Nu pot să uit faptul că, în mare parte, i se datorează reînființarea – la 12 decembrie anul 1992 – (a) Mitropoliei Basarabiei, neuitând, astfel, nicio clipă, locurile sale natale încărcate de istorie, cultură și spiritualitate tot românească!...

În altă ordine de idei, cartea *Mitropolitul Antonie al Ardealului. Rugul aprins al conștiinței neamului*, recent apărută la Editura „Casa Cărții de Știință” Cluj – Napoca, în anul - 2012, cu prilejul împlinirii a șapte ani de la nașterea sa cea cerească și veșnică, se constituie într-un dar spiritual binecuvântat făcut către noi cititorii, creștini ortodocși și nu numai, un dar pornit din preaplinul inimii și calda simțire a celor doi autori ai săi, pe care ținem să-i felicităm în mod deosebit, cu acest frumos prilej și fericită ocazie - *Nicholas Buda - cunoscutul scriitor american de origine română, și Maica Anastasia (Ana) Buda*. Conceptul și designul copertii aparținând lui Nicholas Buda și Lana Lee, noua apariție, după cum rezultă din chiar titlul evocat, are principala menire de a ne reîmprospăta și completa aducerile aminte cu faptele de viață, cu opera și ctitoriile marelui ierarh, slujitor, orator, prelat și scriitor, cel care a fost *Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Antonie Plămădeală*, om de vastă cultură și mare personalitate a vieții ecleziastice, cel care și-a închinat întreaga activitate pentru buna așezare a lucrurilor în actul sfânt al slujirii lui Dumnezeu, adesea mergând până la suferință și sacrificiu, asemenea Sfântului Augustin.

Volumul este prefăcut de către *Domnul Simion Cristea* - scriitor și doctor în Filosofia Limbajului, care, într-o lapidară exprimare a domniei sale, de la bun început ne explică faptul esențial că această carte „ne prezintă mărturii vii și acte deosebite, cu valoare de document memorial, ce transmit emoții cu valoare empatică...”, „luând în considerare viitorul la care se gândea, spre care se îndrepta și pe care-l construia” cu atâta migală *Arhiepiscopul și Mitropolitul Antonie Plămădeală*. Iar totul având ca temei realitatea trăită de fiecare dintre noi într-o credință, singura în măsură să ne susțină și să ne ajute „să dobândim ceea ce dăruim, trecând de la știință la conștiință”. Structurată, în principal, pe conținutul dialogurilor dintre cei doi autori cu importante personalități ale vieții culturale și monahale actuale, precum: ÎPS Părinte Andrei Andreicuț - Arhiepiscop și Mitropolit al Clujului, ÎPS Părinte Casian Crăciun - Arhiepiscop al Dunării de Jos, PS Părinte Irineu Duvlea - Episcop Vicar al Episcopiei Ortodoxe Românești din America și fost Stareț al Mănăstirii Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus, județul Brașov, Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan - de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” Sibiu, Pr. Prof. Univ. Dr. Theodor Damian - poet, editor și promotor cultural - New York - SUA, scriitori și alte personalități culturale remarcabile, inclusiv ing. Mihai Plămădeală - unul dintre frații marelui dispărut, alt interviu de seamă fiind însăși autoarea Maica Anastasia Buda, care a stat în preajma Mitropolitului o lungă perioadă de timp, o parte din arhiva foto publicată aparținând acesteia. Pe parcursul a 358 de pagini, cartea pune în evidență dimensiuni esențiale și imagini portretistice cu totul inedite ale sufletului și mentalului profund luminoase ale Înaltului Ierarh și cărturar: „adevărat prinț al Bisericii... intelectual de înaltă ținută... pasionat de cauza neamului românesc”, astfel cum într-atât de simplu și de expresiv mărturisea Părintele Prof. Theodor Damian de la New York.

Un alt episod, la care se face adesea trimitere, văzut prin prisma relatărilor făcute de către cei care l-au cunoscut direct și nemijlocit pe Mitropolitul Antonie, este și acela în care se relevă experiența la limită trăită de acesta, în calitatea sa de deținut politic, fiind arestat și încarcerat în închisorile comuniste în perioada anilor 1954-1956, ca fiind unul dintre inițiatorii și promotorii mișcării religioase-creștine și intelectuale, alături de Părintele Daniil (Sandu Tudor), pe numele adevărat Alexandru Teodorescu, mișcare cunoscută la acea vreme sub denumirea „Rugul Aprins”, de la Mănăstirea Antim din București (1943-1958).

Cartea impresionează într-un mod plăcut și prin faptul că ne prezintă chiar autobiografia personală, cât și Bibliografia *Arhiepiscopului și Mitropolitului Antonie Plămădeală*, lucrări în volum, în întregime, între care se disting volumele: „Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă” - Sibiu, 1983; „Trei ceasuri în iad”, Editura Eminescu - București, 1970, 1992 și 1993; „Ca toți să fie una” - București, 1979; „Amintirile Mitropolitului Antonie Plămădeală” - București, 1999, împreună cu numeroase fotografii, care îl înfățișează în diverse ipostaze ale vieții sale, referințele critice asupra operei, cu și despre scriitorul *Antonie Plămădeală*, ilustrațiile foto și copiile acelor documente ce i-au aparținut fiind însoțite ulterior de o legendă enunțativă și explicativă a conținutului acestora.

De semnalat și acuratețea datelor despre persoanele intervievate (date biografice, opera etc.).

În final, cartea se încheie cu o cugetare având valoare de simbol, exprimată de marele prelat cu privire la ființa trecătoare a omului și relațiile sale cu semenii: „Existăm în lume prin prietenii pe care ni-i facem și pe care învățăm să ni-i păstrăm. Altfel ne înghețe singurătatea.”

Așadar, iată o scriere literară memorabilă, cu totul specială prin modul în care a fost gândită și elaborată, care îndeamnă la reflecție adâncă asupra destinului unui mare OM, la rememorarea personalității și a operei pilduitoare a *Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Antonie Plămădeală*, ce emană și azi căldura sa umană, un OM care, înainte de a trece la cele veșnice (în ziua „Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul” - 29 august anul 2005), a trăit în spirit ecleziastic și în deplina convingere că „o cultură adevărată se face cu ochii către cer”, iată o carte de suflet care îndemnă să citești și să nu uiți. Căci „Credința ne ctitorește, ne susține în ceea ce suntem și ne ajută să dobândim ceea ce dăruim trecând de la știință la conștiință. Viața scrisă a unui om scapă printre degete trăiri simple date de mirosul primăvăratec al pământului reavăn, de stingerea zăpușelii zilelor de vară în apa unui râu, de înfruptarea din fructele luate din

pom, de foșnetul pașilor prin covorul de frunze, toamna, de bucuria fulgilor sturlubateci de nea și atâtea altele aflate într-o continuă remodelare într-o singură zi, darămite în atâtea decenii? Suntem convinși că înșiruind nume de oameni și de locuri, ani, studii, lucrări, ocupații, funcții, opere, misiuni, identificăm mai exact pe cel la care ne referim, altfel nu am face-o, cu toate că au numai valoare de semn, similar celui din picturile rupestre sau dinăuntru piramidelor ce-l însoțeau în eternitate pe eroul reprezentărilor. De aceea, calea urmată în această carte ne prezintă mărturii vii și acte vivente cu valoare de document memorial ce transmit emoții cu valoare empatică. Luând în considerare viitorul la care se gândea, spre care se îndrepta și pe care-l construia, locul ce ni-l amintește pe Mitropolitul Antonie Plămădeală în căldura și frumusețea sa umana este cel al Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, rămânând ierarhul protector al Academiei Teologice pe care o vedea ființând în acel spațiu mirific.” - Simion. D. Cristea.

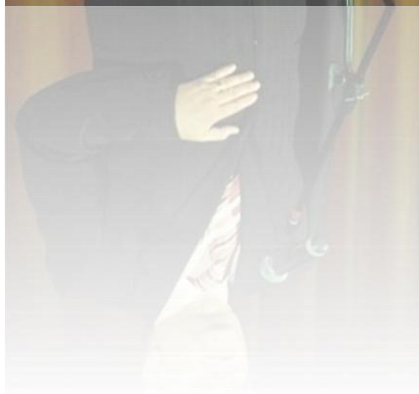
În concluzie și în încheiere, în acest fel stând lucrurile, am constatat că poporul nostru drept credincios dimpreună cu slujitorii sfințelor altare au știut să-și conducă și să-și cinstească Păstorul lor duhovnicesc care le-a purtat grija celor sufletești, în aceste ținuturi transilvane, vreme de peste douăzeci și trei de ani!... Am mai constatat faptul, pe parcursul acestor zile, că acest eveniment nu a fost atât de mediatizat ca altele, deși ar fi meritat cu prisosință dar, mă rog, trecem și peste acestea cum am trecut noi și peste altele!... Am văzut multă lume, și clericală și laică, plângându-l pe părintele lor, simțindu-se, de acum încolo, văduviți, dar convinși că Arhiepiscopul Antonie a plecat să se întâlnească cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Arhiepiscopul Cel Veșnic – pe Care l-a slujit cu atât dragoste și devotament întreaga sa viață!... Totodată, în urmă cu șapte ani, am fost foarte impresionat de liniștea și starea de reculegere în care s-a desfășurat întreaga slujbă și îndeosebi, momentul procesiunii și al punerii sale în mormântul anume pregătit dinainte, unde va fi de acum încolo alături de Mitropoliții Nicolae Bălan, Nicolae Colan și Nicolae Mladin – toți înaintași ai săi pe Scaunul istoric și duhovnicesc al Ardealului!... Am mai constatat că lumea realizează faptul că nu poate fi scrisă istoria contemporană a Bisericii Ortodoxe Române fără *Arhiepiscopul și Mitropolitul Dr. Antonie Plămădeală* – care este o adevărată piatră de hotar pentru cultura și spiritualitatea Bisericii și a poporului nostru!... Nădăjduiesc că vom ști, pe mai departe, să ne cinstim înaintașii așa cum se cuvine deși în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Și, totuși, suntem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin apune!...

GHEORGHE DRAGOMIR

“Câteva spicui, sugestii și recomandări...”

Autor: Stelian Gomboș

*Editura România în Lume,
ISBN: 978-606-93417-6-6,
București, 2014, 250 pagini*

Editura România în Lume din București este onorată să găzduiască sub sigla sa o nouă lucrare, de aceasta dată una scrisă în întregime de un tânăr doctor în teologie. Este vorba de un erudit sensibil și apologet al învățăturilor autentic creștine - domnul Stelian Gomboș, care ne propune o carte ce conține în paginile ei alte cărți, adevărate perle ale gândirii unor apologeți, propovăduitori și mărturisitori creștini, dar și de iubitori ai Cuvântului Domnului nostru Iisus Hristos, aflați într-o continuă căutare și deciptare a înțelesurilor tainice ale Sfințelor Scripturi și învățătorilor Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe, trăitori și apărători ai credinței străbune.

Pentru noi este un demers editorial inedit la care ne cheamă domnul Stelian Gomboș, de fapt este o invitație la o călătorie inițiată, pentru a redescoperi și activa gena credinței, înscrisă în ADN-ul nostru de către Marele Creator la începuturi, călătorie la capătul căreia vom avea imensa bucurie de a ne apropia de Preasfânta Treime, de Maica Domnului - Născătoarea de Dumnezeu și de sfinții îngeri - păzitorii cerești.

Am parcurs cu multă plăcere și viu interes recenziile și consemnările inserate în cuprinsul lucrării „Câteva spicui, consemnări și recomandări”... de distinsul doctor în teologie și pot afirma că acestea fac parte din acea comoară ascunsă privirilor profanului, deoarece aduc în atenția cititorului teme de mare actualitate cum ar fi: Unitatea Bisericii în Dumnezeiasca Euharistie în primele secole ale Creștinismului timpuriu; Ființa și credința, dou[zeci și una de trepte spre rai; Adevărul ca poveste - Parabolele lui Iisus; Omul - subiect al dragostei lui Dumnezeu; Ortodoxia și Apusul în tradiția spirituală a românilor și lupta împotriva propagandei protestante din secolul al XVII - lea; Viața și opera eruditului teolog și om de litere - Mitropolitul Ardealului Antonie Plămădeală; Despre dimensiunea creștină a gândirii marelui filosof și patriot roman - Nae Ionescu; Un pios omagiu adus operei marelui teolog ortodox al secolului XX Părintele Profesor Dumitru Stăniloae; Momente dramatice dar pline de lumină hărăzită a luptei fraților basarabeni pentru apărarea tradițiilor și dreptei credințe ortodoxe române sub dictatura bolșevică, și nu în ultimul rând, viața de apostol a credinței în Dumnezeu, a domnului Nicolae Purcărea, în închisorile antonesciene, iar apoi comuniste, umilințele și torturile la

care a fost supus în "Programul de reeducare Pitești" pentru a renunța la convingerile sale religioase; Strigătul sfâșietor al sufletelor rătăcite pe Terra, avertizând că actuala civilizație umană prin lipsa credinței față de Dumnezeu și creație, prin gândurile și acțiunile negative, avertizând, somând și amenințând însăși existenței vieții pe pământ.

Distinsul autor ne recomandă să ne aplecăm cu mândrie și respect asupra istoriei, culturii, suferințelor trăite de clerul și credincioșii ortodocși din zona Oradiei și Timișoarei, și rezistența lor fermă în fața acțiunilor oculte care vizau distrugerea lăcașelor de cult, ctitorite cu trudă și dragoste de credincioșii români din aceste zone.

În altă ordine de idei, parcurgând aceste materiale, mi-a reținut imediat atenția lucrarea ÎPS Ioannis Zizioulas - Mitropolitul Pergamului – „Euharistie, Episcop, Biserică”, în care distinsul părinte, o personalitate de primă mărime a Ortodoxiei universale, trage un semnal de alarmă subliniind pericolul ca „Ortodoxia să fie etichetată drept ideologie, uitându-se faptul că Biserica este o comuniune (ekklisia) centrată în jurul episcopului, încă din primele secole ale Creștinismului. Această temă m-a preocupat din poziția unui creștin practicant care am fost interesat să studiez și să am contacte cu personalități de seamă ale Bisericilor Creștine din Orient, dar și cu mulți prelați catolici și evangheliști din țară și străinătate.

În acest context, în lucrarea „Terra - planeta sufletelor rătăcite” subliniez faptul că în creștinismul timpuriu Biserica era numită „Biserica din casă”, simbolizând situația Bisericii Creștine aflată în plină epocă a persecuțiilor, în tot arealul Imperiului Roman, dar și de către iudei. Această perioadă din istoria Creștinismului o putem caracteriza ca fiind cea mai reprezentativă, întrucât adunarea creștinilor și Dumnezeiasca Euharistie se săvârșeau în diferite case de rugăciune, în locuri ascunse (catacombe) iar accesul la aceste întruniri se făcea pe baza recunoașterii fizice, cuvinte de trecere sau simboluri. Biserica Creștină îmbracă forma unei organizații secrete, inițiatice, protejându-se astfel de infiltrarea păgânului și agenților autorităților imperial romane. În epoca respectivă, unitatea comunității creștine prin Sfânta Euharistie se identifică cu Iisus Hristos, iar succesiunea apostolică își avea originea în instituția episcopului ca urmaș al apostolilor.

Autorul precizează însă că, „prin sporirea numărului creștinilor în orașe și sate, s-a simțit nevoia structurării administrative a Bisericii creștine, prin constituirea parohiilor conduse de presbiter, care săvârșea Sfânta Euharistie în numele episcopului”. Am zăbovit mai mult asupra acestei lucrări și țin să-l felicit în mod deosebit pe domnul Stelian Gomboș, pentru că ne oferă cu generozitate prețioase informații despre autor și conținutul lucrării.

O altă carte extrem de interesantă, recomandată de domnul Stelian Gomboș, are drept autor pe Părintele Profesor George Remete de la Facultatea de Teologie din Alba Iulia, care aduce în atenția noastră un subiect incitant: Ființa și Credința, ce preocupă și frământă pe fiecare credincios, în această perioadă, marcată de cruciada laicității împotriva Bisericii Creștine, când organizații oculte, în cadrul „marelui proiect de creare a Noii Ordini Mondiale”, urzesc la pregătirea, în vaste laboratoare, a apariției unei noi religii universale. Autorul subliniază că „Iisus Hristos rămâne întrebarea și reflecția inevitabilă, oricât ar vrea omul să fugă de ea nu reușește să scape. El este întrebarea sinelui omului. Fugind de El fugi de tine; pentru că El este Cel mai profund Adevăr, Adevărul lumii și al tău, primul și ultimul Adevăr, Adevărul în persoană, unicul necesar și imperativ”. Prin urmare, domnul Stelian Gomboș prezintă această lucrare ca făcând parte dintr-un proiect științific în patru volume, care „nu doar reactualizează idei și teze revelatoare și irefutabile, ci și recompune în mod vizionar reprezentarea teologică a filosofiei”.

În altă ordine de idei, Părintele Prof. Univ. Dr. Cristinel Ioja ne îmbogățește orizontul spiritual cu lucrarea „O istorie a Dogmaticii în Teologia Ortodoxă Română”, care se referă la problematica unei perioade complexe, cu diverse mutații și variate evoluții în gândirea teologică românească, într-un timp al disputelor, al construcțiilor teologice, al delimitărilor și repoziționărilor direcției contribuțiilor dogmatice ale teologilor români, în perioada secolelor XIX - XX.

În lucrarea Părintelui Protopop Gheoghe Colțea, „Poteci de lumină. Douăzeci și una de trepte spre rai” care cuprinde peste douăzeci de dialoguri purtate în cadrul emisiunilor Radio și TV Trinitas, regăsim o problemă care preocupă Biserica Creștină și anume: conștiința demnității și responsabilității preotului în fața lui Dumnezeu și a lumii. Aceste sublinieri mi-au amintit de cuvintele pline de înțelepciune ale regretatului Părinte Arhimandrit Teofil Părăian care vorbea despre voința lui Dumnezeu, ce așteaptă Dumnezeu de la noi, întrebare obsedantă, căreia mulți teologi și mistici creștini i-au oferit o serie de răspunsuri, care duc la sensul vieții și al creației lui Dumnezeu. Dar să

dăm cuvântul regretatului duhovnic al poporului roman: „Raportându-ne la ceea ce vrea Dumnezeu cu omul aflăm că vrea să devină mărturisitor și propovăduitor al credinței în Dumnezeu, iar mărturisirea nu se face după un program, ci tot timpul. Cine se sfiește, acela nu face voia lui Dumnezeu... Ce trebuie să fac ca să mărturisesc? Oriunde vei merge să ții seama de Dumnezeu. El ne cere să iertăm, iar noi avem ezitări... Acum știm și (re)cunoaștem voia lui Dumnezeu, dar nu ținem să o îndeplinim...”

De pildă, Biserica Catolică este foarte preocupată în prezent de formarea de tineri preoți misionari, care să facă voia lui Dumnezeu, să-și dedice viața slujirii lui Iisus Hristos, să respecte jurămintele de castitate, supunere sau ascultare și sărăcie, depuse cu ocazia primirii în marea familie a mărturisitorilor și propovăduitorilor lui Dumnezeu. Drept urmare, Papa Francisc I a transmis instrucțiuni ferme ordinului iezuit să preia, cu toată răspunderea, sarcina pregătirii temeinice, din punct de vedere teologic și de cultură generală, a noii generații de prelați, punând accentul și pe profilul moral al slujitorului lui Iisus Hristos, pentru a se evita, pe viitor, scandaluri de pedofilie, homosexualitate ori încurcături de ordin financiar cu personae dubioase.

Evocând personalitatea teologului, monahului, cărturarului dar și a abilului diplomat, apărător ferm a credinței străbune, cel care a fost Mitropolitul Ardealului peste două decenii, Dr. Antonie Plămădeală, atât Părintele Arhimandrit Timotei Aioanei cât și Nicholas și Anastasia Buda, s-au străduit să ofere cititorilor un bogat material despre viața și opera celui considerat pe bună dreptate „rugul aprins al credinței neamului”, luptător neobosit pentru întărirea credinței strămoșești, ortodoxe, în Transilvania, lucru bine făcut și cu ocazia dezbatărilor prilejuite de participările sale la lucrările Conferinței Bisericilor Europene. Personal am avut onoarea, plăcerea și privilegiul de a discuta în numeroase rânduri cu această uriașă și copleșitoare personalitate a spiritualității ortodoxe, prilejuri care mi-au limpezit sufletul și m-a ajutat să-mi întăresc credința și nădejdea în Dumnezeu.

Inițiativa domnului Stelian Gomboș de a ne aduce în atenție această personalitate a Bisericii Ortodoxe Române, cât și a altor propovăduitori și mărturisitori întru Iisus Hristos este foarte benefică, acum când tânăra generație este chemată să se apropie de literatura teologică, pantru a înțelege mai bine sensul învățăturilor din Vechiul și Noul Testament, cât și istoria și tradiția Ortodoxiei în și din România.

Amintind de figuri luminoase ale ortodoxiei românești, domnul Stelian Gomboș, alături de Profesorul Cristian Șerban, dezvăluie cititorului taina operei monumentale, care ne-a rămas moștenire de la Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, pe care cei doi autori o apreciază ca fiind „hristologica și triadologia”, care abordează teme precum: Sfânta Treime - structura supremă a autenticei iubiri; Dumnezeu Tatăl - temei al unității; Omul - minune dumnezeiască, omul ascuns în inimă care este Duhul, ce se naște și crește în el.

Concluzia autorilor este că opera Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae este „Teologie mărturisitoare și filocalică, fiind o teologie trăită, experimentată în viața proprie”...

„Parabolele lui Iisus. Adevărul ca poveste” și „Terra - planeta sufletelor rătăcite”, sunt două lucrări care invită cititorul la o meditație și adâncă reflecție asupra înțeleșurilor tainice ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, învățăături îmbrăcate în parabole, pentru a fi protejate de ochii iscoditori ai sacerdotului iudaic și ai autorităților imperiale de atunci, care urmăreau cu atenție evoluția doctrinei hristice ce revoluționa gândirea teologică, morală și spirituală a vremii, dar și în legătură cu viața telurică a sufletelor noastre și nostalgia lor față de adevărata casă, de Împărăția cea veșnică a Cerurilor, unde sunt așteptate, cu multă dragoste, de Marele Creator, Domn și Stăpân, al Cerului și al Pământului.

Cele două lucrări sunt prezentate cu multă generozitate de domnul Stelian Gomboș, care le-a alocat o parte importantă din spațiul și economia cărții, așa că nu voi insista mai mult.

Două alte lucrări, extrem de interesante prin simplitatea și franchețea abordărilor, sunt semnate de Dan C. Mihăilescu, „Oare m-am întors de la Athos?” și de Ciprian Voicilă, „Sfinții de lângă noi”, care, din planuri și unghiuri diferite, prezintă viața plină de smerenie și de iubire de Dumnezeu a unor trăitori în credința străbună, autentică, izolați de „lumea nebună a orașelor, adevărați eremiți, întâlniți de autori în pelerinajul lor în locuri încărcate de abundență și îmbelșugată sacralitate, din țara noastră și din Sfântul Munte Athos – Grădina Maicii Domnului”.

Lucrările prezentate de domnul doctor în teologie, Stelian Gomboș, domnia sa fiind un prolific publicist, vin în întâmpinarea cititorilor, ca o mare binecuvântare, fiind, până la urmă, câteva pilde demne de urmat, pentru a trăi în comuniune și iubire permanentă cu Sfânta Treime și a ne pregăti de urcușul anevoios, care duce spre mântuire, desăvârșire și îndumnezeire.

În încheierea acestor rânduri, felicitându-l pe distinsul autor pentru această inițiativă, îi dorim să aibă parte de inspirație divină în scrierile sale viitoare, spre Slava lui Dumnezeu și spre folosul sufletelor noastre!... *Dumnezeu să-i binecuvânteze lucrările și să-l aibă în paza Lui cea sfântă!...*

Alexandru Pintescu,
George Vulturescu și
Valeriu Stancu
la F.I.P. EMIA, Deva – 2001

CHRISTIAN W. SCHENK
Înconjurat de doamne la Satu-Mare
1996

Lansarea cărții *GHILOTINA SINELUI* (Paulina Popa), București, U.S.R., *Sala Oglinzilor* – 2000.
În imagine: Paulina Popa, Octavian Soviany, Nicolae Tzone și Romul Munteanu

CONSTANTIN STANCU

POEME PE O FRUNZĂ DE CASTAN

SUNET TRANSPARENT

Dincolo, caracatița de beton,
blocul turn cu o mie de aure,
prin ferestre închise se văd femei,
ele discută, ele gesticulează, dau din mâini,
sunt nehotărâte - nu știu ce bărbat să iubească,
nu știu ce prunc să nască,
eu nu le aud, sunetul s-a strivit de ferestre,
s-a făcut transparent...

Nu știu ce religie au femeile,
ele își ascund zeul în dulap,
ele se ceartă, ele discută, ele știu,
părul lor flutură prin apartamente
ca gerul, ca molima, ca polenul...

Din când în când îmi fac semne,
le privesc, le iubesc în taină,
între noi crește pomul cu o singură frunză,
cu o singură ramură,
cu un singur fruct, cu singură umbră...

Pe treptele de la intrarea-n bloc
a început să ningă ...

DESCOPERIREA TRUPURILOR

În acest parc nesfârșit, atins de aripa brumei,
sub castani uriași prin rădăcinile cărora
se-ntorc păsări migratoare din
țările sudului,
sub castani uriași se-ntâlnesc îndrăgostiții,
se-mbrățișează, își ating trupurile
de parcă nu ar exista alte trupuri pe lume...
Ei își descoperă trupurile cu brutalitate,
cu violență,
ei sunt migratori dintr-un trup în altul,
sunt monolitici, sunt de piatră,
descoperă efemera eternitate,
curgerea lină dinspre trup spre memorie,
de la memorie la frunza de castan,
acolo unde timpul lasă urme de aur, de tăcere...

O UMBRĂ PE VALURI

Îmi caut patria în plin ocean,
caut sensul dintâi,
caut ziua aceea pierdută între un pământ și alt
pământ,
dar ființa nu poate defini unde încep toate,
unde este nordul, sau vestul, ori estul, poate
sudul,
doar un singur reper,
un punct fix,
inima mea,
acolo, în mijlocul oceanului,
nu pot alerga pe apele acelea nedefinite,
doar o umbră pe valuri înaintează,
e și un continent pustiu,
așteptând nașterea mea
din valuri, din țărână, din aer, din foc, din iarbă și
cuvânt,
un continent pregătit să suporte
greutatea gândurilor mele
nerostite...

DEPOZITUL DE FLUTURI DIN BABILON

Cel care înțelege suferă cel mai mult,
ce rost de cuvinte cu ramură de spini,
ziua alunecă de pe altar...
...trecem unii pe lângă alții fără să ne vorbim
și chiar plătim pentru singurătate cu bolile
noastre moderne,
ființe care ies din oră,
nici nu există,
totuși, abia dacă putem crede că avem un loc
în depozitul de fluturi...

SÂNGE STRĂIN

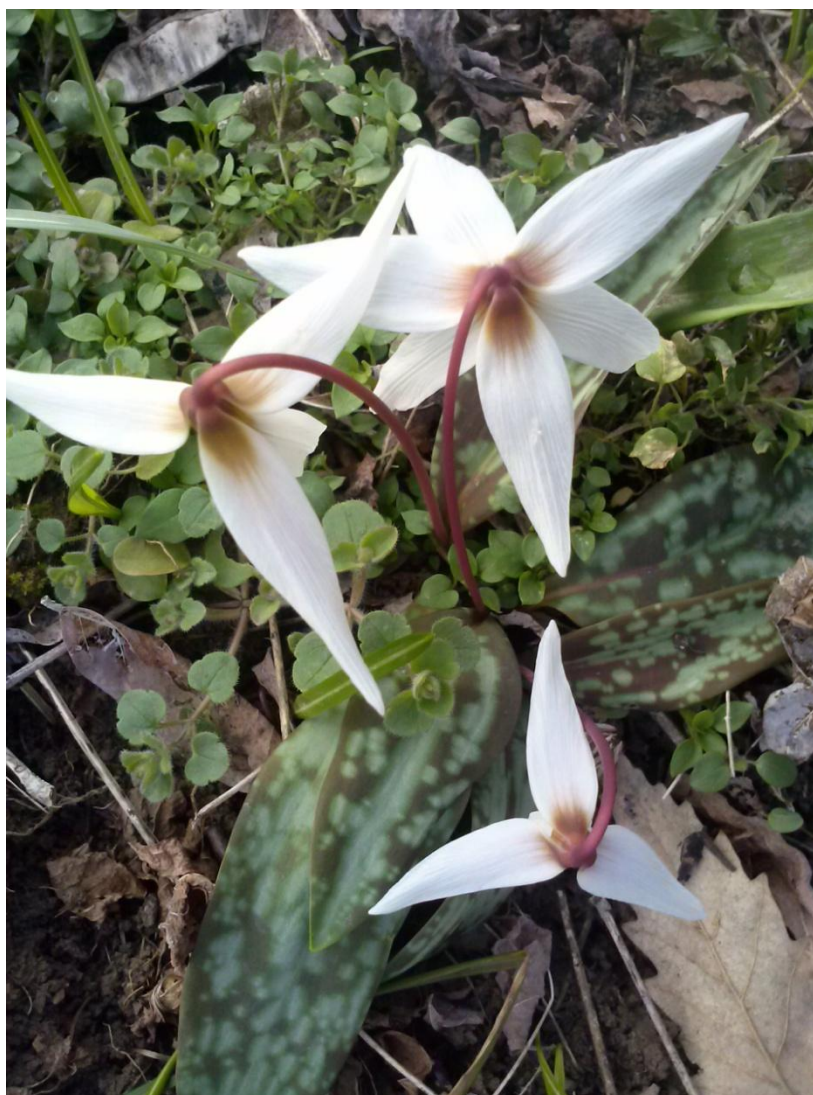
Istoria simplă a omului ieșit la câmp
 să arunce sămânța în brazdă,
 care vede apoi cum crește firul de grâu,
 în vârf are o piramidă în locul spicului,
 când nu se aștepta nimeni,
 alteori o catedrală, ca rod,
 iar în unii ani rodește o casă simplă,
 undeva la țară,
 ori o cetate cu ziduri
 care rezistă sunetului de aramă a trâmbiței...

Istoria celui care seceră,
 privește toate acestea
 și nu înțelege unde începe timpul și unde începe
 netimpul,
 când împreună cu soiul acela de grâu
 se aude glasul unui sânge străin...

CHEIA CETĂȚII

Am plâns, am râs, apoi ne-a despărțit totul,
 ai rămas în ziua de ieri,
 eu am sărit în ziua de mâine,
 ești în cealaltă cetate de după povestea noastră
 simplă
 de oameni care au trăit cândva în aceeași vreme...

Cheia cetății, în mâna celui nenăscut...

ȘTEFAN DORU DĂNCUȘ

JURNAL PROVIZORIU -fragment-

Vineri, 15 iulie 2005

Probleme cu Ștefi, nu-i place deloc să scrie, refuză cuvintele: îmi spune mereu că a copia un text din caietul de vacanță „e mult”. Prima dată m-am certat cu el, i-am spus că va ajunge ca zugravul Arba Petre și că-l trimit iar la Sibiu. A plâns. Acum am alte variante: îi spun că va ajunge cioban, ca cei pe lângă care am trecut când am mers în pădure, că va săpa șanțuri ca muncitorii din apropiere, care lucrează la gaze. Că în loc să fie ca Mădălina, la facultate, va fi sluga altora, ceea ce am fost și eu. Poveștile astea l-au marcat, vrea să ajungă ca mine, adică așa cum sunt eu acum: s-a apucat cu osârdie de scris textul, vrea mai mult ori poate așa mă mint eu azi. Ce I. Zubașcu n-a imaginat niște cariere de excepție pentru copiii lui?, iar ei s-au realizat în cu totul alte domenii!

Până una-alta eu pot face mai mult pentru lumea asta, mai mult decât judecătorii, avocații, polițiștii, sau restul lighioanelor „statului”. Abia acum începe distracția: cine lucrează cu dracu, dracu îl ia! Iar o victorie, oriunde s-ar produce, nu-i rezultatul unui anumit comportament, ci al banalei și demonetizatei *intuiții*, cea care sparge tipare, existențe și WTC-uri de prin America.

Marti, 19 iulie 2005

M. Demianciuc s-a ținut de cuvânt, mi-a trimis 100 de lire englezești. I-am luat, am fost sunat de un furnizor. Ce poți face, de fapt, cu niște bani puțini și românești? Furnizorul aștepta la telefon. I-am spus că-i dau și lui. Foc și pară s-a făcut Gabriella, „trebuia să-l amâni!”, a strigat. Oricum, până am ajuns la unul din magazinele noastre unde ne dădusem întâlnire, omul plecase, nervos și pus pe harță. Am plecat și eu la București, după flori. Pe drum am cumpărat o cartelă, l-am sunat, i-am spus că eu nu rămân dator niciodată, a înțeles.

Sunt un rob. Asta n-au înțeles poezii pentru care prezența mea sclipitoare a însemnat doar profit – vacă bună de muls. Și cum nu puteam fi de acord că sunt vacă (sau bou?!) i-am lăsat de izbeliște prin orașul ăsta; dacă ar ști ce poveri duc eu ar îngheța de frică, unul n-ar mișca!

E ora 21.30, vine o furtună, va ploua greu prin partea asta de lume. Dmnezeu, ca întotdeauna, în intervalul 16-18 iulie, ne-a dat pâinea cea de toate zilele. Mă simt bine știind

că am spart un ghem de răutate omenească. Cine spune că e greu să crești 2 copii și aleargă pe la tot felul de „autorități” cerșind ajutoare – minte. Cine chiar vrea să crească doi copii ți-i crește și gata, nu stă la discuții cu deputații diavolului.

Acea polițistă din Sibiu, cu dosarul ei penal cu tot, cu interesantul ei concediu rapid, așteaptă să vadă ca se întâmplă în 30 august 2005 la Alba Iulia. Vreun avocat cu „intrare” peste tot o fi rezolvat aspectul plasând o femeie nebună vreunui procuror, pentru că sunt mulți procurori. Aștept. Mirela aceea nu are ce da în afara supra-curviei de care dispune. Arba Petre, paravan prost construit, soț luat la mână a șaptea, se va răzbuna în felul lui primitiv.

Miercuri, 20 iulie 2005

Singur la masă – sticla de bere. Sper să luăm banii de la construcția din Văcărești și să luăm hotelul din Costinești. Am ieși puțin din găuri. Sprijin acum – în acest moment – de la nimeni. Ciprian, Dorel cărora trebuie să le dau bani... Dorel, care a fost cu mine în gara Ploiești Vest, să o iau pe Mădălina și pe Mirela aceea în papuci de casă, fugită din spital Mișu Păun, care nu-mi cere restanța la chirie, Traian Săplăcan, care așteaptă să mă folosesc de puterile pe care el le folosește iar eu nu vreau... Ar mai fi Tanța și Gabi, Panait, Adi Bradea, doamna Ungureanu (contabila), Constantin Predescu Neacșu, Dorin Pandurescu (Timișoara), Dragne (tipar) și alții, la „și alții” intrând doar oameni care ar putea aștepta o mie de ani pentru a le restitui datoria. Pop Mihai – de exemplu. Voi scrie o carte despre acest fluture.

Vineri, 22 iulie 2005

Am reușit să aduc flori de ceva bani în magazinul care merge cel mai bine. Păcat că vânzările sunt slabe iar datoriile foarte urgente. Toate s-au adunat brusc deși era previzibil – nu poți amâna la nesfârșit. În plus, și tatăl Gabriellei are nevoie de bani.

M-a sunat C. D., și ea e disperată, V. Petrache a avut o tentativă de sinucidere în penitenciar. Trebuie să iau o pauză și să mă rog. Rugăciunea – ca soluție de supraviețuire în România, iată ideea unui incitant eseu pe care aproape sigur nu-l voi scrie niciodată. E prea stresant cotidianul, e ca un cuțit ce-a ajuns până la os.

Ieri m-a sunat M. Demianciuc din Londra, mi-a spus că se desparte de soția lui. Pleacă în Belgia la un prieten pentru câteva zile, după ce a băut toată ziua. „Iar au aruncat aștia o bombă în Londra”, îmi spune el. Vestea m-a lăsat rece – bombe se detonează peste tot în lume. Impresia mea este că se mai pregătește un măcel, după Irakul lui Hussein. Mult mai mult mă interesează soarta lui M. Demianciuc, omul care n-a prea avut șanse să se realizeze ca muzician. Sărăcia cruntă din România nu-ți dă posibilități, ba mai mult, ți le ia și pe cele pe care le ai. De 7 ani, de când Gabriella a rămas cu mine, locuim „în gazdă”. În acești 7 ani am irosit toți banii de care am dispus pentru a salva copiii.

Mi-a scris N. Iștoc, mi-a trimis o revistă, „Oglinda literară”, ce apare la Focșani. Am fost surprins să nu văd semnătura lui Dan Movileanu, dar poate cei ce realizează „Oglinda” sunt o gașcă separată de cei de la „Salonul literar”. Mă gândesc la revista „SINGUR”, al cărei proiect era să unească oamenii de valoare și care, până acum, n-a reușit decât să adune o parte din ei, risipiți prin țară.

Să nu uit: copie CD cu muzică folk pentru Harry White, săptămâna următoare se întoarce în Viena. Sper să ajungă în timp util plicul – deși cred că va face vreo trei zile până în Baia Mare.

Umilința și revolta – două drepte paralele. Tu ești mașina de formula unu care niciodată nu ajunge la „finish”, care se mișcă între cele două balize. Nu-i voie să ieși dintre ele. Cine-și poate conduce viața cu viteza inimaginabilă impusă? Eu.

Sâmbătă, 23 iulie 2005, ora 2.00

După pasărea aia – fluturii. Mi se opresc pe mâini, pe haine, pe pachetele de „Carpați fără”, pe lingura cu care mănânc. Îi alung dar nu pleacă. Preferă să-i ucid decât să mă părăsescă, am făcut gestul de-a lipi cu palma pe unul de pachetul de țigări dar nu s-a mișcat. L-am întrebat:

- Ție nu ți-e frică de moarte?
- Dar eu sunt viu, a zis cu mirare.

Eu, ucigașul, am înțeles brusc ce înseamnă secunda următoare a vieții mele.

Din acest moment nu voi mai bea bere. Voi mânca ceva, mă voi culca, îmi voi trimite copiii la culcare prin metoda închiderii calculatorului. Și mâine e o zi. Dar dacă mor chiar mâine, 24 iulie 2005?

Duminică, 24 iulie 2005

Stare de așteptare. Gabriella la magazin, copiii dorm. Aproape nimic de făcut pe lumea asta în afară de spionaj, de observarea în detaliu a comportamentului celor pe care i-ai crezut „semenii tăi”.

Moartea – sub ochii tăi: unul din puii de pisică a mâncat ceva ce aproape l-a terminat. Încă respiră, încă mai deschide ochii.

Am citit ceva din „Cartea împărtășirii” – N. Steinhardt. Ceva din Biblie, ceva din Thackeray (londonezii au dat nume unei străzi, după numele lui). E o dimineață în care toate mi se par niște povești de adormit copiii, inclusiv existența mea, formidabila mea prestație planetară.

Săptămâna care a trecut a fost una a amăgirilor. N. Biculescu, director parcuri și grădini în oraș, mi-a spus mai demult că și el tot la Dumnezeu apelează când nu mai are soluții omenești.

Să punem mâna pe aproapele nostru, să-i furăm averea, femeia și bogăția sufletească, să-l hăituim, să-l prindem și să terminăm cu el cât de repede se poate!, aceasta a filosofia pe care oamenii au fost învățați să o pună în aplicare!

Mai nou se înmulțesc miniștrii și președinții de state, șefii din rețelele „autorității de stat”, miliardarii apăruiți peste noapte – ce sunt cercetați penal, și nu numai în România. Uneori mă întreb cum au fost posibili un N. Mandela, un R. Gyr ori chiar un Maiakovski – niște linii de forță despărțite de viteza cu care se mișcă impostura generațiilor de „semeni” ai lor. Ei au *crezut*, iar cine „crede până la sfârșit, va fi mântuit” – zice Biblia. Într-adevăr, mare păcat că oamenii dau Cezarului mai mult decât are!

Violență, numai violență, cu asta s-a „civilizat” lumea. Cerul nu mai înflorește, ca pe vremuri.

S-au înmulțit curcubeiele prin capătul ăsta de lume, am văzut până acum vreo zece. Mă rog să fie semnul că Dumnezeu nu a uitat de noi. Astă noapte, Gabriella a visat un TIR de flori „rugăciuni primite” își explică ea; un motiv în plus pentru ca eu să refac zidurile depozitului în care stivuiesc după mărime, culoare sau gust – diversele tipuri de speranță. S-o așteptăm deci pe Gabriella asta posibilă numai pentru mine, cel ce am tras-o prin păienjenitul noțiunilor improprii „semenilor” și necesare „înțelegătorilor de semeni”.

Cred că o să salvez puiul de pisică așa cum, atunci când pisica a fost omorâtă de câini, i-am salvat puii dându-le lapte bătut cu forță.

NINA CORDUNEANU

DUMINICA SUFLETULUI MEU

Astăzi, duminică, e duminica sufletului meu.

Ea se poate petrece de fapt în orice zi din săptămână.

Începe de dimineață, întotdeauna o dimineață târzie, cu o cană mare de cafea neagră, presărată cu câteva cristale de zahăr și cu – neapărat și tâmpit - trei țigări legate una de alta.

Începe, așa cum spuneam, dimineața, la umbra bătrânului gutui din curtea casei mele.

Un alt obișnuit ingredient al duminicii sufletului meu este o revistă de cuvinte încrucișate cu pistă falsă.

Sensul cuvintelor m-a fascinat mereu. Nu atât sensul conotativ ori denotativ al cuvântului românesc, cât sensul ascuns, perfid al lui.

Ca să descoperi perfidia din cuvinte, trebuie să vezi buzele care le rostesc.

Dacă sunt buze cărnoase, senzuale, cuvintele, fie ele și perfide, au iz de dulceață de trandafiri. Uiți perfidia lor și te lași, subliniez: *te lași*, sedus... E vrerea ta, vrei să te lași amăgit și, de aceea, când adevărul perfid iese la iveală într-un mod grotesc – adică ți se spune pe șleau că erau „doar vorbe”, nu mai poți fi atât de șocat. Chiar buzele perfide care le-au rostit rămân tăcute, înțelegând că tu ai dezlegat tâlcul dintru-nceput.

Dacă acele cuvinte se aud sau se citesc de pe două buze strânse ca o linie parcă trasată de un arhitect, la care se mai adăugă și privirea a doi ochi vicleni, ascunși de umbra înșelătoare a unor gene dese - false și ele - false de la natură, ești pierdut.

Un alt neapărat ingredient pentru duminica sufletului meu este însă *iubirea*.

Iubirea de-o frunză ce se clatină lin dinaintea ochilor tăi, ca o mângâiere, ca mângâierea dulce, fină și sfioasă a obrazului tău de o mână la fel de fină a unui coleg de liceu, îndrăgostit de tine pe atunci, mângâiere imortalizată într-o veche fotografie.

Iubirea de-o rază de soare, care străbate încăpățânată desigur umbrarului și care-ți pătrunde jucăușă printre degete, cerând parcă s-o închizi în sufletul tău de duminică.

Iubirea de-o voce caldă, timidă, care-ți încântă auzul și pe care ți-ai dori s-o păstrezi în sufletul tău duminical mereu.

Așa se petrece, cu mine și, uneori, fără de mine, duminica sufletului meu.

Ea ar trebui să se încheie cu o îmbrățișare caldă, cu simțirea că în această îmbrățișare e pacea sufletului de duminică.

MÂINILE DIN MINE

Eu am în mine două mâini, cu câte cinci degete fiecare. Sunt mâini neliniștite. Se frământă continuu și-mi transmit fior după fior. Parcă încearcă să găsească ceva. Încearcă, pesemne, să mă găsească pe mine. Dar, cum să mă găsească, dacă eu m-am pierdut? M-am pierdut de mine, de ceilalți, de mâinile care mă caută. Uneori, îmi zgârie sufletul cu unghiile lor și scrijelesc pe el toate nevoile mele, mai cu seamă nevoia disperată de iubire.

Mâinile din mine mai căuta ele ceva: un suflet care s-a rătăcit prin inima mea.

Dar nu-l găsesc. El rămâne în veci rătăcit. Un rătăcit, foarte rătăcit.

ABSOLUT-RELATIV

Două noțiuni aparent filozofice, dar atât de simpliste în esența lor.

Judecând după noima lor firească, ce e mai simplu decât absolutul?

Căci el înseamnă totul. Oare cine nu știe asta?

E greu să atingi absolutul, care e desăvârșit, care nu e condiționat de nimic?

Ca exemplu, ce te împiedică, ce te poate împiedica să ajungi absolutul în iubire?

La prima pipăire, nimic. Negreșit, depinde de tine.

Tocmai aici e problema: problema ești chiar tu.

Fiindcă tu, ființa ta, e concepută dintr-o sumă de sentimente contradictorii, care se îndepărtează cu brutalitate unele pe altele.

Ca să iubești, în primul rând trebuie să ai obiectul iubirii.

Obiectul iubirii este și el un cumul de sentimente, de trăiri, care nu rareori nu coincid cu ale tale.

Să zicem că ai găsit obiectul iubirii.

Tu îți spui că-l iubești pe acest obiect necondiționat, absolut.

Nimic mai fals. Nimic mai fals, fiindcă aștepti.

Și așteptarea ta nu e identică cu cea a obiectului.

Începi să ai îndoieli. Cine nu le are?

Și Isus, când era pe Golgota, s-a îndoit, chiar dacă a rezistat ispitei.

Și Isus, când era pe cruce, s-a îndoit, a cerut îndurare.

Era dragostea lui absolută? Răspundeți voi dacă puteți.

Apoi, absolutului în iubire i se opune egoismul, vanitatea.

De ce să întorci și celălalt obraz? De ce nu l-ar întoarce și obiectul iubirii tale?

Și, uite-așa, absolutul devine relativ.

Un absolut, oricât ar fi el de absolut, se poate transforma într-o clipită în relativ.

Să accepți relativul, când tu însuși nu ai știut cum să păstrezi absolutul, dacă, să zicem, el ar fi existat măcar și un moment, să-l construiești, e foarte dificil.

Aproape imposibil. Un imposibil, de data aceasta, absolut.

Și asta tot din vanitate. Vrei totul absolut, crezând că numai tu-l meriți, dar nu poți da altuia totul absolut, crezând că nu-l meriți.

Tu însuși nu admiti egalități, nu consimți la unitate, nu tolerezi ca obiectul iubirii tale să aibă defecte, pentru că tu te crezi perfect și ceri perfect să fie și el.

Intoleranța ta e cronică, evoluând lent, dar sigur tot spre vanitate.

Începi să nu mai știi ce e adevăr și ce neadevăr și aluneci, tot în mod cronic, spre relativ.

Afirmi cu tărie că știi să iubești absolut, dar, totodată, nu dăruiești absolut, negând, poate fără să-ți dau seama, însăși puterea ta de a dăruia absolut.

Altruism și egoism într-o singură ființă. Nu suntem asta cu toții?

Nu poate exista o armonie absolută nici între sunetele muzicii lui Bethoven, inspirate negreșit de divinitate, dar între două suflete?

Mama unei bune prietene, care s-a prăpădit, sărmana, neîmpăcată cu sine și cu Dumnezeu, mi-a spus odată: „- Toată viața suntem singuri, fie că avem soți, rude, prieteni, copii, fie că nu!”

Iată un adevăr absolut!

Singurătatea e o boală pe care o purtăm toată viața.

Diferența e că la cei mai mulți dintre noi e de natură benignă.

Revăzând cele scrise mai sus, mă revolt. Niciodată nu suntem singuri. E cineva, acolo Sus, care ne privește blând și absolut?

SINGURĂTATE

Sunt singură, dar nu pustie.
 Prin urmare, deocamdată, nefiind pustie, nu există riscul ca ființa mea interioară să piară.
 Mă plimb noaptea pe străzile aproape pustii, ca să alung singurătatea.
 Nu reușesc.
 Îmi obosesc doar trupul, dar mintea și trăirile sunt la fel de vii, nu mă lasă în liniște.
 Într-o noapte, mi-a ieșit dinainte un câine fioros.
 A mârâit, și-a arătat colții, dar nu m-a mușcat.
 Presimțea că n-o să simt mușcătura.
 Mi-a întors spatele, cu coada-ntr-o picioare, a plecat resemnat, iar pe mine m-a umilit.
 Nu eram un subiect interesant.
 Mușcăturile dureroase pentru mine sunt cele de suflet.
 Dar câinele nu putea ajunge la el.
 Mă mușcă de suflet oamenii.
 Cu toate astea, eu îi iubesc.
 De aceea nu sunt pustie.
 Îmi lasă răni lașitatea lor, egoismul lor, răutatea lor.
 Ele nu se pot vindeca decât dacă devin și eu ca ei.
 Dar eu nu sunt ca ei, nu sunt, nu pot fi pustie.
 Mă gândesc că, dacă toți oamenii ar deveni într-o zi pustii, pământul ar fi o Sahara nemărginită de trupuri pustii, în care ar urla doar lupii pustiului.
 Dar și lupii pustiului ar pieri într-o zi, pentru că nu se pot hrăni cu carne pustie.
 Ei au nevoie ca victimele să opună rezistență, să se zbată, să dorească să trăiască.
 Altfel, haitele lupilor pustiului ar dispărea, pentru că victimele pustii n-ar mai trebui hăituite.
 S-ar lăsa singure pradă.
 O prea ușoară pradă.
 Lanțul trofic s-ar rupe, soarele ar deveni și el inutil, apele ar seca, aerul nu și-ar mai găsi utilitatea.
 Din vârful muntelui scăldat în razele asfințitului roșu priveam în gol, cu ochii goi, cu mintea goală, cu sufletul gol.
 În mine se deschisese un hău infinit, iar eu nu mai știam cine sunt și nici unde mă aflu.
 Nu știam ce caut acolo și nici unde vreau să ajung.
 Parcă plecasem cu câțiva prieteni într-o excursie, dar ei nu mai erau nicăieri.
 Am vrut să strig, dar vocea mi-a fost înghițită de eul meu necunoscut.
 Am vrut să plâng, dar ochii-mi erau seci.
 Am vrut să merg înainte, dar picioarele străine de mine nu ascultau comanda creierului meu gol.
 Simțeam doar adierea vântului văratic și auzeam doar strigătele vulturilor ce se roteau în cerc undeva la câteva sute de metri de ființa mea neființă.
 Mă prăbușeam sălbatic și ireversibil în abisul din mine, cu tot cu umbra mea.
 Și, dintr-o dată, nu s-a mai auzit nimic: nici foșnetul brazilor, nici adierea vântului, nici vulturii.
 În liniștea asta asurzitoare, pieptul mi s-a deschis, iar inima mea a pornit-o prin valea îngustă ce se căsca în fața trupului meu inert, prin grohotișuri, lovindu-se de pietre colțuroase și suspinând la fiecare lovitură.
 Am vrut să întind mâna s-o prind, dar era prea târziu.
 Am rămas la fel de neființă, privind cum inima mea se pierde la vale.
 Așteptam s-o văd oprindu-se, însângărată, sfâșiată, la capătul văii, și mă gândeam s-o strig, s-o implor să vină înapoi.
 Dar acolo, la capătul văii, am văzut cum două mâini tandre au prins-o din zbor.
 O țineau cu duioșie în căușul lor, să nu se sfarme.
 Doi ochi verzi, uluiți, o priveau cu zâmbet larg și se bucurau că inima aceea trăia, la unison cu inima din pieptul omului salvator al inimii mele.
 Omul salvator al inimii mele și-a ridicat privirea verde și fericită spre mine și m-a strigat pe nume: ”- Fulga, am aici, în palmele mele, inima ta! Ce să fac cu ea? S-o așez alături de a mea? Coboară, s-o așezăm împreună!”
 Când s-a trezit din visul acesta, Pia plângea.
 Plângea fericirea salvării inimii ei, plângea fericirea regăsirii.
 Un om îi salvase inima de la pieire.
 Știa cine e el.
 Îl aștepta de mult. Și s-a îndrăgostit, așa, în vis.
 Și s-a dăruit din nou. Ce poate fi mai mareț?

RAUL CRĂCIUN

O CAFEA NEAGRĂ

Vinerea mare. Plin de lume pe străzi, prin magazine, în piață, lume pestriță în cafenele, birturi și restaurante. Afară plouă mărunț, 15°C indică un panou stradal. Ciudat cum orașul liniștit de provincie s-a umplut de lume. Și toți se agită, se plâng că e greu și nu sunt bani și ăștia care...

Așa gândea Lorand în timp ce visa la o cafea. Se hotărâse duminică să nu mai bea cafea. Nu stabilise dacă definitiv, nu stabilise perioada.

Simțea mirosul cafelei de la mesele vecine, până în vârful neuronilor... La câteva dintre mesele ocupate erau grupuri de fete sau femei, ori câte două, ori câte trei, care trăncăneau neconținut. Prindea frânturi de discuții din care putea încropi fragmente de existențe.

O tipă, care stătea cu spatele, era nemulțumită de soțul ei care nu remarcă că ea s-a schimbat, e pozitivă și a slăbit! El era un morocănos prins în rutina lui... Până la urmă și-ar fi dorit ca soțul să o ducă într-o excursie; măcar vara asta să meargă la mare, dacă tot rataseră sezonul de iarnă din cauza slujbelor...

Cafeaua inunda mintea lui Lorand. Pe lângă faptul că papilele simțeau gustul intens, i se învârtteau tot felul de gânduri. Oare cât de sănătoasă e cafeaua pentru el? Se poate abține să bea doar una, maxim două cafele pe zi și nu 4, 5, 6 cum ajunsese să bea în ultima perioadă? Oare și-ar fi luat un BMW cu banii economisiți în 10 ani, dacă ar fi renunțat la cafea?...

Un grup de 3 era dominat de o fătucă grasuță, care ar fi putut fi considerată simpatică. Încă de la intrare exclamase: „Aici au înghețată bună, de-aia cu topping de ciocolată.” Acum povestea despre ora de fizică, la care a reușit să copieze, dar luase doar 5; copiasse greșit mare parte... Profesorul este caracterizat de individă scurt: „un comunist învechit”. Tirada îi este întreruptă de un SMS de la un băiat caracterizat la fel de scurt cu un singur cuvânt: „tâmpit”. Fața rotundă a tipei este luminată de sosirea înghețatei comandate.

Acum Lorand ar putea auzi și poveștile celorlalte două tipe de la masă, dar gândul la cafea îi copleși toată atenția. Se hotărî și comandă o cafea. Doar se lăsase de cafea o perioadă (pentru a-și dovedi că nu este robul cafelei). Perioada s-a dovedit a fi de duminică până vineri. O bău tare, fără lapte și fără zahăr (exact așa precizase chelnerului). Remarcă hainele lui, care azi erau negre. Era bine, cald, bea cafea și Lorand se simțea mai negru decât oricând.

"LORAND ȘI COMOARA DE LA ETAJUL 3"

1. Lorand umbla pe un drum neasfaltat și mintea îi era risipită printre pietrele mai mari, pe care trebuia să le evite și porțiunile de nisip pe care putea călca relaxat.

Mergând încerca să-și limpezească mintea și mai ales dorea să-și aducă aminte visul nopții trecute. Gândurile i se învâneau în cap: de ce-l durea nasul și obrazul stâng? de ce găsisse dimineața sânge pe pernă? ce se întâmplase ziua, dar mai ales noaptea anterioară?

Știa cu siguranță că ajunsese la un chef în vechiul „Art Pub”, care își schimbase patronul și denumirea. Acum se numea „La Marea Artă”, iar clientela era alta...

Ziua și-o petrecuse, alături de mulți dintre colegii de facultate, pe o terasă în aer liber. Aici poveștile din studenție au curs stârnind valuri de râs (molipsitor și pentru cei din jur). Au plecat de la terasă și s-au „împiedicat” repede de un parc. Cineva scoase un „chiștoc” (denumirea lor codificată). Gașca s-a spart, pentru că cei care nu erau de acord cu „chiștoacele” au plecat.

2. Lorand se împiedică ușor de o piatră, încercând să evite un bolovan. Se apropia de vestita stațiune de munte, dar drumul tot neasfaltat era. Atunci îl străfulgeră o amintire izolată din noaptea trecută: un pumn primit din partea stângă, lovind atât nasul cât și obrazul. Sângele parcă-i țâșnise din cealaltă nară și se proiectase pe mâna lui dreaptă, care era pe punctul de a se strânge pumn pentru a riposta...

Amintirile legate de ziua precedentă îi reveniră în ordine. Așadar, a fost cu foștii colegi de facultate la o terasă, apoi după ce împărțise un chiștoc cu gașca veselă, au mers „La Marea Artă”. Fiind încă ziua începură un chef ca pe vremuri. Cu muzica pe care o impuneau ei, cu mult alcool - mult mai rafinat, mai tare și mai variat, decât în facultate; deoarece acum toți aveau bani... Fetele rămase în grup, deși puține, erau cele mai gălăgioase, glumeau și beau mult. Toți, cu excepția lui Lorand, fumau împărțind țigările într-un mod ciudat... Sunetele rock-ului erau tot mai îndrăcite, trecuseră de la melancolia baladelor pe care le știau pe dinafară la ritmuri mai puternice, de o forță și o energie deosebită.

Prins în această vâltoare, la un moment dat Lorand simți nevoia de a se retrage. Găsi o masă liberă și își aprinse un „chiștoc”; savură singur aroma deosebită a unei „țigarete” de calitate.

Prin rotocolalele alburii o zări pe Olidia. Ea era aproape de intrare și scana localul, în căutarea unei prietene, care o invitase aici, dar acum era de negăsit... Lorand făcu cu ochiul, provocând un zâmbet Olidiei. Îi arătă cu mâna că la masa lui sunt locuri libere spre deosebire de restul meselor, care erau ocupate în mare parte. Ea își mai roti o dată privirea peste chipurile din bar, comandă ceva și se așază lângă Lorand, chicotind:

- Nu mă recunoști, așa-i?
- Nu... prea, îmi pari cunoscută...
- Am fost la lansarea ta. Sunt în anul întâi la filosofie, spuse Olidia făcându-se comodă.
- Aaa, eu în anul trei.
- Știu! îl întrerupse ea, zâmbind larg.
- Care va' să zică ai fost la lansare, zise Lorand pentru a câștiga timp. Părerii? întrebă în lipsă de idei.
- Piesa ta este interesantă, spuse sorbind din cocktailul non-alcoolic care tocmai îi fusese adus. Am citit în diagonală, nu seamă cu nici o piesă contemporană, eu cred că poate fi jucată de orice trupă mare de teatru.
- Da, mi s-a mai spus... Anul întâi, ce frumos! De unde ești de loc, focoaso? deși conștient de absurditatea replicilor lui, el nu găsi alte cuvinte...
- Din Banat, dragule, zise ea zâmbind larg.
- Frumos! apoi el puse întrebarea esențială: și ce cauți pe aici?
- Am căutat cheile, zise ea și făcu cu ochiul.

Lorand înțelese despre ce chei era vorba și înțelese că mult căutatele chei se aflau la Olidia. Ea trase un fum din țigareta lui. Schimbă brusc subiectul:

- Știi care este asemănarea dintre istorie și sutien? schimbă el brusc subiectul.

Olidia recunoscuse râzând că nu știe.

- Atât istoria cât și sutienul deformează realitatea.

Acest banc, faptul că aveau un secret comun, cât și efectul fumatului, provocă o îmbrățișare și un sărut apăsător. Apoi împărțiră amândoi cocktailul, în care se simțea gustul de mere revigorant. Stând lipiți unul de celălalt, nu mai fu nevoie să-și spună nimic...

Olidia se ridică la un moment dat, îl sărută șmecherește sub ureche și îi întinse o cheie:

- Te aștept mâine în zori! și ieși din bar, evitând grațios trupurile prinse într-un dans lasciv.

Lorand se uită atent la cheie și la brelocul pe care scria cifra 301. Era cheia la care visa demult.

4. După plecarea Olidiei, Lorand rămase singur în bar. Se trezi cu „chiștocul” între degete, care chiar rămăsese un chiștoc. Realiză că prietenii lui plecaseră și era singur printre cocalari.

Aceștia se luară de el, fără un motiv anume. Vorbele lor răstite, îi aungeau la ureche trunchiate, fără niciun sens. Amenințarea o simțea în aer, de parcă ar fi fost un lup singuratic rănit, înconjurat de o haită de câini maidanezi hămesiți.

Pumnul lui Lorand porni spre capul celui mai puternic, cu gâtul cel mai gros și mai puțin vizibil; lovi tâmpla matahalei care se prăbuși dezmembrând o masă.

Apoi se trezi cu pumnul venit din partea stângă, cu un tac de biliard care-i seceră picioarele de la spate. Simți că rămâne fără simțurile lui speciale, căzu și ultimul lui gând fu să facă pe mortul, ceea ce reuși fără efort.

Astfel leșină sau mai degrabă adormi într-un mod ciudat, fără să simtă loviturile nenumărate ale cocalarilor - noii clienți ai pretențiosului bar „La Marea Artă”.

Se trezi pe la trei noaptea în barul gol și luminat intens de neoane. Îl ustura tot corpul și îi pocnea capul de durere. Durerea nu era intensă, ci săcâitoare. Se mișcă cu greu și o luă spre dreapta din instinct, găsi ușa și ieși în noapte. Pătrunse într-o noapte neagră și rece care acționa ca un balsam pentru corpul lui.

Picioarele îl duseră singure spre casă. Merse cu capul aplecat ghidat de un alt simț decât vederea ori auzul.

Se trezi în fața ușii casei lui. Intră și nimerind patul, adormi. În câteva clipe Lorand intră în lumea visului.

5. Se făcea că Lorand umbla pe un drum prăfuit, într-o zi de vară cu un soare orbitor. Un fluture albastru zbura în dreapta lui - îl vedea în colțul ochiului drept, în partea de jos. Un fluture negru era în stânga sus, dar nu-l vedea, ci îl ghicea ca o pată pe cerul fără nori.

Căuta cărarea îngustă care ducea la izvor, apoi spre vârful muntelui. Ochii îl dureau, iar gura îi era uscată ca o albie de râu evaporat în deșert.

Îi veni un gând bun și un aer bun în același timp. Se trezi într-o înserare înconjurat de pini și molizi; apoi brusc se simți învăluit de pânze, veșminte, eșarfe, rochii. Prezențe feminine se ghiceau, dar nu erau vizibile.

Olidia apăru printre pini, printre pânze și imediat se pierdură în îmbrățișări. Un parfum ireal îi învălui și Lorand simți cum timpul a dispărut. Ca o expirație nesfârșită, ca o ușurare nedefinită și nesfârșită, așa trăi Lorand dispariția timpului din jurul muntelui cu păduri, izvoare, cu vârful alb și cu Olidia.

Era liniște, era răcoare. Era atâta lumină !

6. Acum, când toate îi erau clare atât în lumea lui rațională, cât și în lumea visului, parcă i se lumină ziua. Călca apăsător și rapid pe asfalt și pe trotuar făcând slalom printre mașini și oameni aflați în mișcare sau staționând.

Ajunse repede în fața hotelului. Urcă la etajul 3, găsi cheia în buzunar, legată de un breloc, pe care scria 301. Deschise ușa dintr-o singură învârtire.

Știa deja că acolo era comoara lui. Camera 301 era plină de mere roșii, portocale, piersici... foșnet de pânze, de in și mătase. Foșnetul părea a fi provocat de veșminte, de rochii. O găsi pe Olidia tolănită pe o canapea portocalie. În jur ploua cu culorile aprinse ale pânzelor care dansau în jurul lui: roșu, portocaliu, vișiniu, bleumarin, verde, galben aprins...

Lorand se întinse lângă Olidia îmbătat de mirosul esențelor orientale și adormi liniștit.

Era răcoare și atâta liniște!

(va urma)

Sfârșitul conversației

DUMITRU ICHIM

- KITCHENER, ONTARIO, CANADA

POEME/POEMS

PRE LIMBA LUI WAPTA

Izvorul Alb
a ajuns la noi pe pământ
din cântecul înalt către Yoho.

Fetele
beau seara pe furiș
din limpezimea lui
și privind spre vârful lui Yoho
își pun o dorință în gând.

În limba lui Wapta
și-al cornului de aur al lunii
taina Izvorului Alb
s-ar putea tălmăci
„voal-de-mireasă-cântând”.

Știu ele ce știu...

Îndrăgostite
beau seara pe furiș
și privind spre Vârful-lui-Yoho
zâmbesc între ele
aceluiași dor.

WAPTA'S MOTHER TONGUE

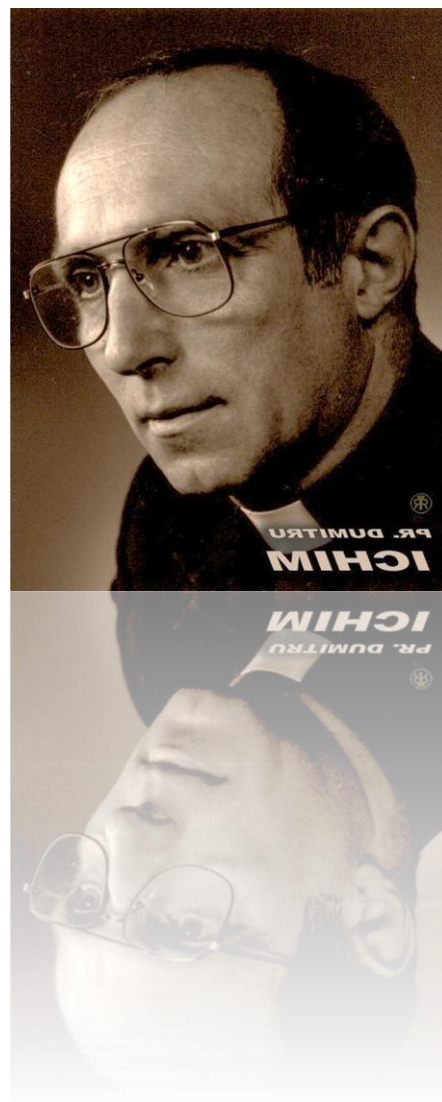
From its high song to Yoho
The White Spring
has come down to us on Earth.

Of its limpidity
girls
keep drinking out of it stealthily
and looking up to Yoho's peak
make a wish.

According to Wapta's mother tongue
and to the golden horn's moon
the secret of the White Spring
could be related to
"a singing bride's veil".

They know it very well...

Being in love
they keep drinking in the evening stealthily
and looking up to Yoho's peak
they keep smiling among themselves
to the same longing.

WAPITI

Știu Yoho
de ce apusul sângeră, pe la mijloc,
din coasta Ta dreaptă...

Fiii zimbrilor Te strigau:
„Minune ce-nspăimântă-n Frumos!”
Nu Robson, nu Elbert,
nici altfel de tărâțe aduse la Cină.

Munte al munților noștri,
Yoho,
vârf și-nceput al minunii,
iartă-ne Vinerea Mare,
hlamida
pe umerii Mirelui Sfânt!

Aseară
la prea curatul Tău iezor
l-am văzut printre pini pe Wapiti,
Regele Cerb
genunchii plecând și podoaba.

Pe lacul Tău
Te odihneai Mire și Yoho.
În genunchi
Wapiti, Regele Cerb,
a sorbit
din chipul zăpezilor Tale,
lin băut-a vârfului Tău
strălucirile plutitorului cântec,
apoi,
cu rădăcinile întoarse în coarne,
vesele brațe întinse spre Tine,
deschizând piatra ospățului de nuntă
a intrat în Muntele Wapiti.

WAPITI

I know very well, Yoho
why the sunset was bleeding in the middle
of Your right rib...

Bisons' sons were calling You:
"A wonder which frightens the Beauty!"
Neither Robson, nor Elbert
and nor any other type of bran brought to
Supper.

Mountain of our mountains,
Yoho,
a peak and a beginning of the wonder,
forgive us Good Friday,
the chlamys
on the Holy Bridegroom's shoulders!

Last night
at Your most pure deep mountain lake
I could see among pine trees
Wapiti, the Stag King,
kneeling down and bending his horns.

Bridegroom and Yoho
were resting together on Your lake.
On his knees
Wapiti, the Stag King,
took a sip
from the face of Your snows,
Your peak weaving slowly
the brilliance of the floating song
then,
with the roots turned upside down in the horns
merry arms stretched to You,
opening the stone of the wedding feast
Mountain Wapiti came in.

LA JUDEȚUL LUI YOHO

Să nu ne judeci prea aspru.
Ne-ntindem doar atât
cât ne-am cuprinde moartea și-nceputul ei.
Tu ești Iubirea Pură.
Piatră pe piatră - Munte,
iar răsturnată-n piatră - Yoho!
Ești Mirele.
Solemn Ți se deschide Miezul Noptii,
cu miriadele de constelații
genunilor sorbindu-le genunea.
Când Tu iubești - eternitatea-i strâmtă,
iar infinitul - fiul tău mai mic.

Chiar dacă soarele
e tot ce-avem, această lampă afumată
și-aceste coji de noapte
fără de miezul Pâinii,
dar
nu ne judeca prea aspru.
Pe unda verde-a morții
îți odihnești deplinul,
răsfânt în noi întocmai,

piatră în piatră,
lumină în Lumină
și chipul tău,
răsfrânt pe ape ni-L întinzi,
până ce-n noi
asemănarea Ta ne strigă.

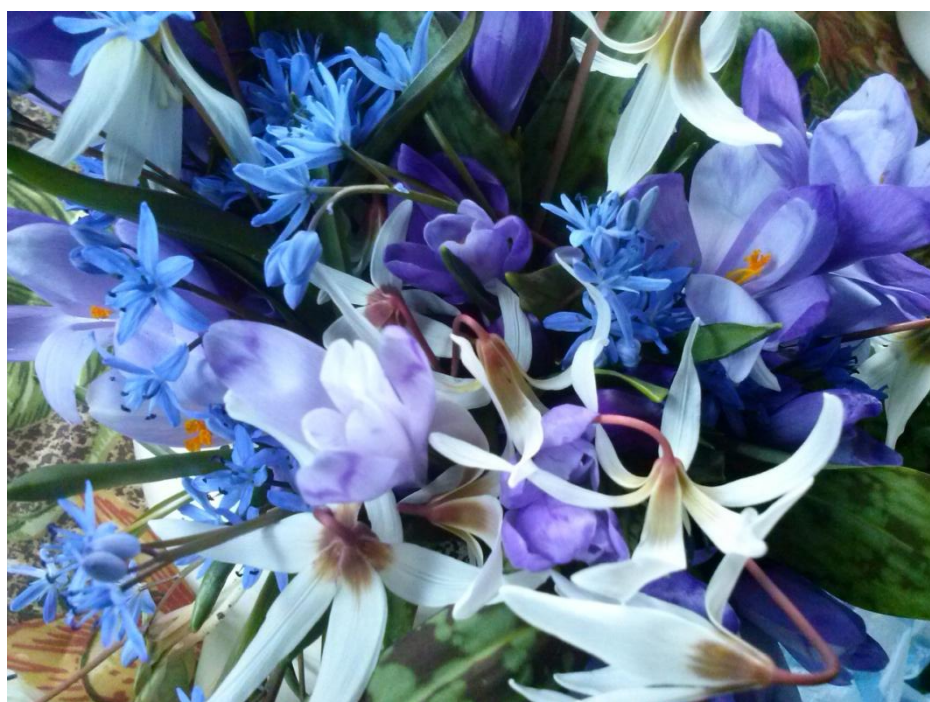
Pescari,
n-am prins nimic o noapte-ntreagă
și moartea ne-a scăpat de-atâtea ori,
dar Tu ne-aștepti pe țărmul de nisip
cu pește fript
și faguri din chemare.

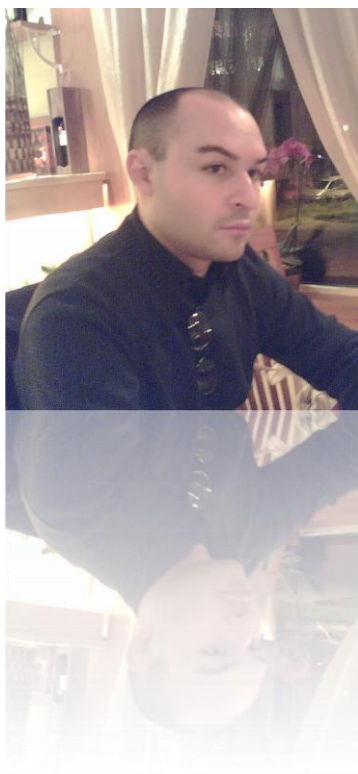
YOHŌ'S TRIAL

Don't be too hard on us.
We only go to the confines
where we can hug our own death and its
beginning.
You are the Pure Love.
A stone on stone – a Mountain
and reversed into the stone is Yoho.
You are the Bridegroom.
And in a solemn way to You Midnight will
open

with myriads of constellations,
engulfing abyss of the abyss.
When you're in love, eternity is narrow
and infinite – your youngest son.
And even though the sun
is all we have, this smoked oil lamp
and all these crusts of night
without the crumb of Bread,
but
do not be too hard on us.
And on the green death's wave
you come and lay your overflowing
reflected into us precisely,
a stone of stone,
a light of Light
and your face
which You will offer us reflected in the waters
until in us
Your resemblance keeps calling us.
As fishermen
we could not catch a thing for a whole night
and death got rid of us for many times,
yet You've been waiting for us all on the sand
shore
with a grilled fish
and honeycombs of calls.

Traducere în limba română de
Muguraș Maria Petrescu

VERSI TRADOTTI IN ROMENO XVII

Stupore

Si ritrasse per un istante
e si vide trafitto da un raggio
ad altezza di stomaco,
del timido poeta non restava nulla,
un muni lo invitò ad osservare
e a capire
e per rispetto, a tacere.
Si levò le scarpe
e il tappeto già aveva speso la sua forma:
sotto di lui tutto parve illusione,
le ore si disgregavano e diventavano sabbia,
quanti granelli o similgocce,
tutto era sparso nell'etere,
una clessidra rotta,
tutto era gioco, già, una prova,
gli attori si tolsero i costumi di scena
e lo spettacolo alla sua naturale conclusione
comunque da festeggiare,
né vincitori né vinti
soltanto..

Stupoare

Se retrase pentru un moment
și se văzu străpuns de o rază
la înălțimea stomacului,
nimic nu mai rămânea din poetul timid,
un muni l-invită să observe
și să înțeleagă
și din respect, să tacă.
Se descălță
și covorul consumase deja forma lui:
sub el totul păru o iluzie,
orele se dezagregau și deveneau nisip,
cât de mulți grăunți sau cvasi-picături,
totul se răspândise în eter,
o clepsidră spartă,
totul era joc, tocmai, o probă,
actorii își scoaseră costumele de scenă
și spectacolul concluziei lui naturale
oricum de sărbătorit,
nici învingători nici învinși
doar..

L'ultima profezia (a Peter Deunov)

Non cadrà un capello dalla testa del giusto,
la schiena del gatto
rivolta a oriente,
fragole al desco
dell'ultima profezia
stravolta dal nonsense,
una scheggia di vetro
ora diamante
che saprà recare
effetto farfalla
il vento a favore,
setoso di sabbia.

Ultima profeție (lui Peter Deunov)

Nici un fir de păr nu va cădea din capul
neprihăniților,
spatele pisicii
îndreptat spre orient,
căpșuni la masa
ale ultimei profeții
răsturnate de nonsens,
o schijă de sticlă
diamant acum
ce va ști aduce
efectul fluture
vântul favorabil,
mătășos de nisip.

Terzo occhio

E dal cancello entrava
polvere di gesso,
nuvole di luce all'ingresso,
pigne abbandonate sulla credenza
e da quest'ingombro
ricavo silenzio
e tutto pare adesso
libero dalla quarta dimensione..
fogli di quaderno a righe
volan dalla finestra
sopra un rigido platano;
soglie erbose
riportano al calore
d'una mano che s'allontana
e notte si scolera
dipinta dalla rosa

divina che accompagna all'uscita
dell'ultima illusione.

Al treilea ochi

Și din gard intra
pulbere de ghips,
nori de lumină la intrare,
conuri de brad părăsite pe bufet
și de sarcina aceasta
obțin liniște
și totul arată acum
lipsit de dimensiunea a patra...
foi de caiet cu linii
zboară prin fereastră
peste un platan rigid;
praguri ierboase
readuc la căldura
unei mâini ce se îndepărtează
și noaptea se decolorează
pictată de trandafirul
divin care însoțește la ieșirea
ultimei iluzii.

Blu

Palpitano i minuti
nel pomeriggio essudato,
fiori di cicoria
coloran l'aria
e secca nella gola
l'ultima goccia di vișinată.
Agata blu il cielo
che dalla stanza s'apre
e spiega il ruolo
che una vita ci diparte.

Albastru

Palpitatează minutele
în după-amiaza asudată,
flori de cicoare
colorează aerul
și se usucă în gât
ultima picătură de vișinată.
Agat albastru cerul
care din odaie se deschide
și explică rolul
care o viață ne desparte.

Nicolae Szekely,
Lia Faur, Lazăr Faur
La Simpozionul 70 de ani de la
înființarea Parcului Național
Retezat

Festivalul Internațional de Poezie – EMIA – 2004, Deva – Orăștie

PAVEL GĂTĂIANȚU

GĂTĂIANȚU, Pavel (15 XII 1957, Locve – Sân Mihai, Voivodina/ decedat la 22 ianuarie 2015 la Novi Sad), scriitor, publicist, jurnalist, editor. Familia: tatăl, Gheorghe Gătăianțu, țăran, zidar; mama, Cătălina (n. Ardelean), țărăncă. **S t u d i i:** Școala Medie de Economie din Alibunar (1976); Facultatea de Științe Politice din cadrul Universității din Belgrad (1985). **Activitatea:** Profesor la Școala Medie de Economie din Alibunar (1983-1986); profesor la Școala Medie din Vârșeț, despărțământul în limba română (cursuri de psihologie generală și filozofia marxistă); jurnalist la Postul de Radio Novi Sad, redacția în limba română (1986-1987); analist pentru mass-media la Comitetul Provincial al L.C.V. (1987-1990); colaborator la rubrica culturală în cadrul Redacției Române a Postului de Radio Novi Sad (1990-1998); redactor responsabil adjunct – sectorul pentru cultură (din 2000-2010); realizator de emisiuni culturale în cadrul Programului în limba română a Postului de Radio Novi Sad; fondatorul revistei „Cuvântul Românesc” (1991), fondatorul ziarului „Foaia Sân-Mihaiului” (1993), fondatorul revistei „Kulturbrücke” (1999), fondatorul „Caietelor Gătăianțu” (2005), redactor-șef și fondator al revistei „Europa” (2008), redactor-șef și fondator al revistei „Prichindelul” (2009).

Debut publicistic în „Tribuna Tineretului” (1979), editorial cu volumul de poezii în limba sârbă *Odsutno vreme/ [Timp absent]* în anul 1976;

Colaborări la volume colective: *Oamenii de seamă ai Banatului* (1998), (1999), (2000), (2002), (2005), (2006), (2008), (2012); *Banatul, trecut istoric și cultural* (1998); *Dunav, reka jedinstva Evrope/ [Dunărea, râul care unește Europa]*, (2002); *Cultură și Comunicare în spațiul unitar european*, (2010); *Europa: centru și margine – cooperare culturală transfrontalieră* (2011), *Apă vie* (1998);

Colaborări la publicații: „Arca”, „Ardealul Literar și Artistic”, „Bucovina Literară”, „Carmina Balcanica”, „Convorbiri”, „Dnevnik”, „Koraci”, „Srpske”, „Română”, „Lumina”, „Moment Poetic”, „Observator”, „Ogledalo”, „Orient Latin”, „45”, „Poesis”, „Pomak’r”, „Porto”, „Rukovet”, „Socijalizam”, „Știință și Cultură”, „Semne-Emia”, „Tribuna”, „Țara”, „Ulaznica”, „Viața Literară”, „Zlatna greda”. **M e m b r u** al Societății Scriitorilor din Voivodina, al Uniunii Scriitorilor din România, al Uniunii Ziariștilor din Serbia, al Uniunii Istoricilor Bănățeni din Timișoara, al Academiei Internaționale „Mihai Eminescu”.

„Cartier”, „Clio”, „Literare”, „Cronica”, „Europa”, „Gradina”, „Letopis Matice”, „Libertatea”, „Limba Literarni klub”, „Misao”, „Mladost”, „Nord Literar”, „Cultural”, „Oglinda”, „Oglinda Literară”, „Orizont”, „Paralela”, „Poezia”, „Polja”, „Franco”, „RES”, „Semne”, „Student”, „Studii de”, „Sveti Dunav”,

Premii: premiul pentru proză scurtă al Editurii Libertatea (1984), premiul pentru poezie al Editurii Libertatea (1986), premiul Tineretului pentru poezie, acordat de ziarul Informații și Biblioteca comunei Alibunar (1986), premiul pentru poezie „Eminescu” la Putna-Suceava (1993), premiul I pentru proză al săptămânalului „Libertatea” (1995), premiul pentru poezie al Editurii Macarie; premiul „Ethos românesc” al Salonului Internațional de Carte de la Iași (1997), premiul pentru temă autentică, Petrovaradin / Uzdin (1999), premiul pentru poezie „Dorel Sibii”, Săvârșin (2000), premiul special al juriului pentru tema autentică și aspectul modern al limbajului radiofonic pentru audio-performance-ul Podul acordat de Festivalul internațional Plaiul meu natal, Ujgorod, Ucraina (2001), **premiul pentru poezie EMIA, Deva**

In Memoriam

(2002), premiul pentru poezie și performance-art acordate la Festivalul internațional Plaiul meu natal, Ujgorod, Ucraina (2002), premiul pentru poezie „Traian (Ion) Iancu”, Făget (2004), premiul pentru întreaga activitate în slujba poeziei, „Mihai Eminescu”, obținut la a V-a ediție a festivalului internațional „Mihai Eminescu – voevodul poeziei românești”, acordat de Fundația culturală „La noi acasă”, Târgoviște (2004), premiul special pentru participarea la Zilele Culturii, ediția a II-a, Animoasa (2004), premiul reviste Harababura”, București (2006), premiul „Insigna de Aur” a Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România (2009), premiul literar „Mihai Eminescu” al Universității „Vasile Goldiș”, Arad (2011).

Poetul plin de efervescență literară, energic, pregătit să ducă viața cu bucurie până la o vârstă venerabilă, a plecat în lumea poeziilor misterului la o vârstă de numai 57 de ani.

L-am avut oaspete la Festivalul Internațional de Poezie – Emia, Deva -unde, în 2002, a și fost premiat pentru poezie.

Regrete și lacrimi pentru pierderea sa. Dumnezeu să-l odihnească!

OCHI DE IE

România, foaie albă de hârtie
dorința sacră din copilărie
ochii haiducilor din ie
cât timp îți voi îmbrățișa
țărâna ta din racla mea
schelet arzând de dorul tău
tăciune stins în visul meu.
România, cărucior de invalizi
cu roțile din semințe prăjite
scoateți sâmburii din oglinzi
și dă-i prostimii să-i înghită.
România, cămașă albă de cununie
pătată cu lacrimi de mânie
crești-n straie de sărăcie,
uită-ți veacul de urgie
bea-ți vinul la nebunie
potolește-ți setea din vecie.
România, România..

PEPSI-COLA ȘI EUROPA DE EST

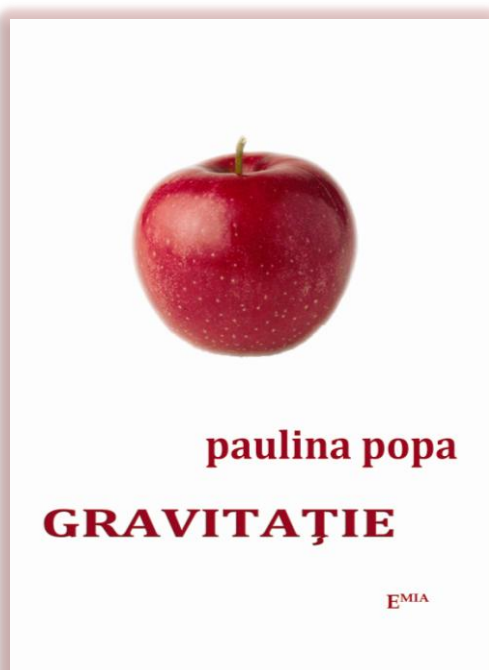
Dacă spuneai
Pepsi în
1952,
te duceau la Canal.
Dacă spuneai Pepsi-Coia
te duceau brusc la Canal.
Dacă erai student sau elev

și purtai ochelari de soare
te cărau la Canal.
Dacă erai fată și-ți
făceai unghiile roșii,
culoarea steagului de partid,
...la Canal!
În cel mai bun caz
te băgau în pușcărie
și te învățau să țeși covoare,
și nu-mi este
nici astăzi clar
de ce în Europa de Est
lumea, cu încăpățănare nu-și părăsea
mormintele,
restul e un munte de tăcere.

BIOGRAFIE OPRITĂ

Trupul tău nu poate fi
supravegheat
de nici un serviciu secret
din lume, nici iubit
până la capăt de vreo femeie.
Nu te poți ascunde
în nici un misterios scenariu,
personaj neidentificat,
o legumă bătrână,
erou principal
al unei biografii oprite,
un claun dezamăgit
din teatrul absurdului.

(Din volumul *HOTEL BALCAN*, Biblioteca de literatură contemporană – LICON, *Colecția de poezii*, CASA DE PRESĂ ȘI EDITURĂ *LIBERTATEA*, PANCIOVA, Director: Nicu CIOBAN)

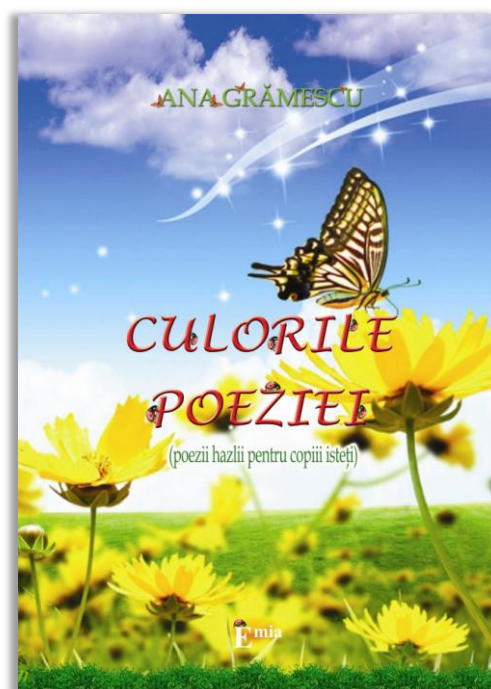
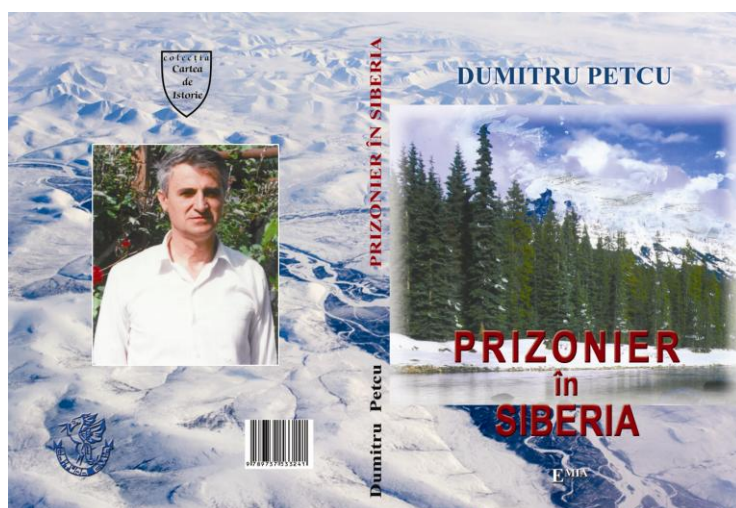
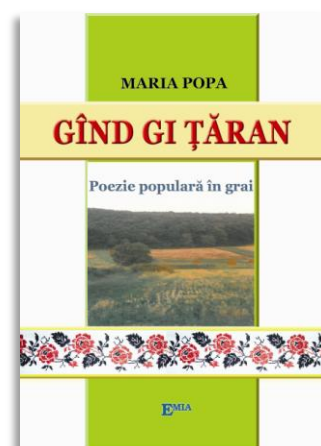

Cărțile Editurii EMIA, grupate în 21 de colecții.

Colecția UNIVERSITARIA, Colecția CREDO, Colecția CARTEA DE ISTORIE, Colecția CĂRȚILE COPILĂRIE dar și *Colecția POESIS*, sunt cele mai apreciate de cititori.

Cărțile pot fi găsite în librăriile din toate orașele din țară dar și pe

www.emia.ro

**Concursul național de poezie „Aurel Dumitrașcu”
(debut în volum, ediția a XI-a, serie nouă)**

Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț, în colaborare cu Consiliul Județean Neamț și Asociația Culturală „Conta”, inițiază și organizează seria nouă a Concursului Național de Poezie (debut în volum) „Aurel Dumitrașcu”. Prima serie de zece ediții a concursului s-a desfășurat la Neamț în perioada 1994 – 2003. Premianții celor zece ediții au fost Florin Oancea (Sibiu) și Vasile Baghiu (Piatra Neamț) în 1994; Mihai Ignat (Brașov) în 1995; Ana Maria Zlăvog (Iași) în 1996; Cristian Galeriu (București) în 1997; Sorin Gherguț (București) în 1998; Daniel Moșoiu (Cluj Napoca) și Constantin Virgil Bănescu (Tîrgoviște) în 1999; Cătălin Chelaru (Iași) în anul 2000; Elena Vlădăreanu (București) în anul 2001; Dan Coman (Bistrița Năsăud) în anul 2002; Mihai Curtean (Sibiu) în anul 2003.

Concursul a fost întrerupt după ce trei ediții, consecutiv, organizatorii și juriul nu și-au dat acordul pentru a premia și publica volume care nu se suțineau valoric, după excelența serie de autori debutați în acest context. Din juriu au făcut parte, la primele zece ediții, între alții, Cezar Ivănescu, Cristian Simionescu, Liviu Ioan Stoiciu, Radu Săplăcan, Cassian Maria Spiridon, Gellu Dorian, Nicolae Sava, Radu Florescu, Cristian Livescu, Emil Nicolae, Lucian Vasiliu, Vasile Spiridon, Adrian Alui Gheorghe, inițiator și organizator al celor zece ediții.

Inițierea noii serii a concursului este prilejuită de comemorarea a 25 de ani de la moartea poetului Aurel Dumitrașcu (16 septembrie 1990) și de împlinirea a 60 de ani de la naștere (21 noiembrie 1955).

Manuscrisele, bine constituite, cu diacritice, vor fi trimise/ depuse într-un exemplar printat dar și în format electronic (CD, DVD, altele) pînă la data de 1 iunie 2015 pe adresa: Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Piatra Neamț, strada Republicii, Nr. 15, județul Neamț (cu mențiunea Pentru concursul național de poezie „Aurel Dumitrașcu”). Manuscrisele pot fi semnate cu numele autorilor în concurs, cu datele de contact (telefon, adresă mail) acest lucru nu poate influența decizia juriului care premiază manuscrise și nu liste de nume. Manuscrisul trebuie să aibă (recomandabil; sînt acceptate și alte variante, dacă e vorba de un proiect scriitoricesc sau editorial) minimum 60 de pagini, maximum 100 de pagini.

Manuscrisele vor fi însoțite de o fișă personală a concurentului: nume, prenume, data nașterii, adresă, telefon, e-mail, studii, activitate literară.

Concursul este deschis autorilor români nedebutați în volum, din țară și din diaspora, a căror vîrstă nu depășește 35 de ani pînă la data de 21 noiembrie 2015.

Juriul va fi constituit din scriitori, personalități ale vieții literare din România.

Pînă pe data de 16 septembrie 2015 va fi făcut public manuscrisul câștigător și numele autorului.

Pînă pe data de 21 noiembrie 2015 manuscrisul câștigător va fi publicat de organizatori la o editură prestigioasă din România (trei sute de exemplare) și va fi lansat la Piatra Neamț, la manifestarea prilejuită de aniversarea poetului Aurel Dumitrașcu.

Autorul va primi minimum o sută de exemplare din tirajul cărții.

Alte informații pe adresa de mail adrianvlad@ambra.ro sau la telefon 0233/ 210379. Inițiator și coordonator al manifestării: Adrian Alui Gheorghe, director al Bibliotecii Județene „G. T. Kirileanu” Neamț.

Imagini de la lansarea volumului *Teologia Kantiană*, autor: Pr. Dorin Costescu

O CARTE DE EXCEPȚIE, O INVITAȚIE LA CUNOAȘTERE

Preotul, doctor în filozofie, Dorin Costescu, cel care poate să ne vorbească ore în șir despre cum ar trebui să viețuim pentru ca societatea în care ne desfășurăm să aibă o altă față, să fie locul în care putem zâmbi și unde am putea să ne creștem fericiți copiii, ne introduce într-o lume ce pare inaccesibilă atunci când vorbim despre Immanuel Kant, și totuși atât de necesară atunci când vorbim despre înțelegerea esenței ființării noastre pe pământ, esența conviețuirii cu Dumnezeu.

Lansarea cărții, apărută în condiții grafice excepționale, o carte eseu care este rodul unor cercetări ce se întind pe parcursul a cel puțin cinci ani, s-a desfășurat ca o lecție de bunătate, ca o lecție spirituală în care preotul, autor al cărții a făcut conexiuni pe care nu le-am fi bănuțit..

Biblioeca Județeană "Ovid Densusseanu", Hunedoara- Deva, prin prezența directorului Ioan Sebastian Bara, a fost o gazdă excepțional alături de Editura Emia. Un public doritor să afle cât mai multe despre secretele lumii acesteia.

Descoperindu-l pe Immanuel Kant, autorul cărții *CRITICA RAȚIUNII PURE, CRITICA RAȚIUNII PRACTICE, CRITICA FACULTĂȚII DE JUDECATĂ*....cel care a scris preponderent despre timp, spațiu și cauzalitate, cel care l-a influențat major pe Eminescu (Eminescu a tradus cartea *Critica rațiunii pure*), putem fi deșteptați și noi așa cum însuși Kant spune în *Prolegomene*, anume că "a fost deșteptat din somnul dogmatic".

Într-un spațiu local, în care interesul publicisticii de televiziune trebuie adaptat, televiziunea Info HD găsește calea cea mai bună de a transmite mesaje: simplu și potrivit cu o piață media cu cerințe specifice.

Deși tânără, televiziunea Info HD încearcă să își adapteze programul și stilul pe măsura reacțiilor pe care le are de la telespectatori.

Un avantaj special al televiziunii noastre este acela că are o acoperire de aproximativ 65.000 de telespectatori pe forma cea mai vizată, televiziunea prin cablu.

Din 2011, de când a apărut, Info HD s-a impus ca o televiziune dedicată telespectatorului hunedorean. Distribuția producțiilor noastre în mediul online pe www.infohd.tv a lărgit cu mult și spațiul geografic și numărul de telespectatori.

A fi prezent, cu imagine și mesaj pe Info HD înseamnă a avea un public ținut extrem de important și care este interesat de ofertele și informațiile care țin de un spațiu bine definit. Acest lucru face din televiziunea noastră un mediu de presă serios, atractiv și cu o informație concentrată pe zona județului Hunedoara și a județelor din imediata vecinătate.

În plus, ofertele noastre de promovare sunt flexibile, adaptându-se mereu cerințelor clienților.

Prin intermediul interviurilor, reportajelor, știrilor și analizelor pe care le facem încercăm permanent să câștigăm încrederea telespectatorilor. Producțiile noastre urmăresc permanent valoarea informației și adaptarea ei la cerințele celor care ne urmăresc.

Info HD oferă imagine tuturor celor care cred în dedicație și profesionalism. De la consultanța simplă în vederea unor campanii de imagine, până la producții audio-video de cea mai înaltă calitate, Info HD creează pentru dumneavoastră varianta cea mai potrivită pentru a oferi simplu și eficient.

www.infohd.tv | marketing@infohd.tv | 0756 138 945

CĂRȚI, PERSONALITĂȚI, CONFESIUNI,

O emisiune de cultură care se difuzează pe postul local de televiziune - InfoHD sau live pe www.infohd.tv, în fiecare zi de marți la ora 16⁰⁰ și în reluare la ora 22⁰⁰, în aceeași zi. Emisiunea se poate urmări pe Youtube căutând Cărți, Personalități, Confesiuni sau pe facebook pe paginile: InfoHD, CanalTV sau Paulina Emia. Vă oferim dialoguri cu personalități culturale și nu numai, care au ceva de spus pentru societatea în care trăiesc.

Moderatorul emisiunii:
Paulina Popa

